

Knjiga krojaštva.

Način prikrojevalne umetnosti po sorazmerni teoriji.

—*—
Za samopouk

in za podlago pri šolskem pouku

spisal in izdal

Matija Kunc,

krojaški mojster v Ljubljani.

—~~~~—
Z 10 velicimi tabelami in 50 izvirnimi vzorci in z dodatkom slovarčka
za krojaško obrt.

Ljubljana.

Samozaložba. — Natisnila Klein in Kovač.

1890.

Vse pravice se pridržujejo.

NEUMORNEMU POSPEŠEVALCU
OBRTNEGA POUKA NA KRANJSKEM
BLAGORODNEMU GOSPODU

IVANU MURNIKU,

*vitezu Frana Josipa reda, cesarskemu svetniku, tajniku kupčijske in obrtniške
zbornice, deželnemu poslancu Kranjskemu itd. itd.,*

udanostno poklonil

pisatelj.

Predgovor

k slovenski izdaji.

Leta 1884. sešel sem se na Dunaji prvokrat z gosp. Janezom Richterjem iz Dečina pri Labi na Češkem. Ta veščak v krojaški stroki izdal je leta 1879. v nemškem jeziku knjižico „Kurze Anleitung in der Technik des Zuschneidens“ in je izdelal pozneje tudi **risalne vzorce za krojaško obrt**, katere je vis. c. kr. ministerstvo za bogočastje in pouk z naredbo z dne 14. aprila 1881 potrdilo za vporabo pri strokovnem risanju na obrtnih nadaljevalnih šolah v Avstriji. Odlikovani bili so ti vzorci tudi na razstavi v Trstu leta 1882.

Čeravno je bilo Richterjevo delo namenjeno le za prvotni pouk strokovnega risanja v šolah, kakeršnega smo pogrešali dotlej, izprevidel sem vendar na prvi hip, da je njegova učna metoda v polni meri zaslužila častno priznanje, ter da se je z njegovim delom postavil temelj, na katerem bode mogoče zboljšati način pri krojevanja in ga popolniti.

Ker svojim rojakom podajem v roke **prvo slovensko strokovno knjigo za našo obrt**, zdi se mi pač umestno jih seznaniti nekoliko z utemeljitvijo in napredkom naše strokovne literature po svetu, da jim bode moč ceniti pretežavni trud onih mož, ki so do denašnjega dne z vprav nejednakimi uspehi donašali gradivo za našo vedo. Ti možje, ki so obelodanili lastne skušnje v prid svojih tovarišev, pripomogli so, da prištevamo nekdanj primitivno naše rokodelstvo gledé na pri krojevanje k umetnostim!

Najstarejšo in še danes najbolje znano metodo za pri krojevanje izumil je pred več nego 50 leti **Compaing v Parizu**. Nemška izdaja izšla je 1842. l. v Pragi in Berolinu pod naslovom: „Compaing's Zuschneidekunst der Herrenkleider“.

Francoska šega bila je takrat merodajna po vsej Evropi. Pariški modeli veljali so povsod. Kako pa so tam modele prirejali? Načinov je bilo mnogo. Omenjam le, da so celo poleplali život z papirnatimi kosci tako, da se je napravila nekaka skorja, katero so izrezovali. Rabili so vže tedaj različne merilne pripomočke. Šestilo in grezilo bilo je navadno orodje pri krojevalcu. Sploh pa je zaradi pomanjkanja teorije sleherni mojster deloval „po svoje“ trudeč se, „**razviti raznovrstne oblike života v planoto**“. Imenovali so take životne modele Taille ali Corsagge.

Compaingnova zasluga pa je izumljenje one metode, po kateri se je omogočilo seznaniti ves svet s francoskimi modeli in z najnovejšimi kroji. Ta metoda je **mehanični prenos** vzorca z povekševalnimi oziroma zmanjševalnimi merili, takozvanim „**Reductions - Schema**“.

Ker so po tej metodi prirejani še dandanes vzorci po vseh modnih časnikih, pojasniti jo hočem. Vzorec kroja je postavljen v pravi kot, stavne točke za njegovo obliko pa se vstavijo po črtah držečih od vodoravne in navpične črte kota. Vstavljeni so ti vzorci navadno za tako zvano normalno postavbo z 48 *cm* v polovici znašajočo prsno širino. Pri krojevalcu, ki kroji po tej metodi, pomeri svojemu naročniku prsno širino. Na to poišče merilno palčico jednako dolgo s polovico vzete mere. S tem merilom, ki je razdeljeno v 48 delov, prenese na to vzorec tako, da iz pravega kota vstavi one številke, katere vidi na vzorci, ki postane na ta način po dolgosti dotičnega merila primeren vzeti prsni širini.

Ker se pa vstavlja tudi dolgostne stavne točke z istim merilom, je umevno, da postane model primeren le taki postavi, katere hrbtna dolžina je ista kakor polovica prsne širine.

Na to metodo postavil je tudi ranjki **Klemm** svojo knjigo „Handbuch der höheren Bekleidungskunst“, katera je v stotisočih izvodih razširjena po vsem svetu.

Čeravno ta knjiga ni koristila pravemu znanstvu zaradi njene mehanične metode, omogočila je vendar marsikomu, ki ne umeje pri krojevalne umetnosti, izvršbo njegovega obrta, in ostane glede na njeno drugo vsebino vedno jako rabljiv pripomoček pri krojaštvu.

Leta 1840. dospel je ranjki **G. A. Müller**, znanstveno naobražen mož, kot krojaški pomočnik v Parizu. Ko mu je delo pošlo, poskusil je tudi on slabo stran našega obrta, a slučajno seznanil se z Nemcem Buechhornom, ki je takrat došel iz Berolina, da bi v Parizu učil pri krojevanju. Njegova metoda pa ni bila kaj prida. Müller pa, ki je bil v obče naobražen in je znal izvrstno risati, pomagal mu jo je zboljšati ter je prevel tudi njen tekst v francosčino, tako da je bilo prvemu mogoče v Parizu otvoriti šolo za pri krojevanju. S tem zboljšal si je tudi Müller svoje gnotno stanje. Vže tedaj izumil je pa nov način za pri krojevanju, ki ima prvi čisto znanstveno podlago. Imenoval ga je „**Anthropo-trigonometrija**“. S čudovito vstrajnostjo delal je poskušnje in leta 1849. je, vrnivši se v svojo domovino, otvoril v družbi z H. Klemmom danes svetovno znano „**Evropsko modno akademijo v Draždanah**“. Leta 1869. pa je izdal s sodelovanjem g. **Antona Gunkelna** monumentalno knjigo „Die gesammte Fachwissenschaft des Schneiders“ v nemškem, francoskem in angleškem jeziku. Njegova metoda pa, opirajoča se na zakone stroge znanosti, postala je sicer vir nadaljevalnemu delu, a **navadno naobraženemu strokovnjaku pa je bila preučena**. Prirediti je moral celo lastnim učencem olajšave, po katerih so v praksi delovali, vendarle več ali manj mehanično.

Mnogo časa trajal je boj za najboljšo metodo. Smoter vseh strokovnjakov bil je izumljenje „**direktne konstrukcije**“. Ostal pa je neizvršljiv radi nesigurnosti pri merjenji života, „ker ga ni merilca, ki bi mogel vzeti človeškemu životu zaporedoma ene in iste mere“. Izumili so torej zopet aparate za merjenje životnega držanja, in dosegli ž njimi precejšnje vspehe. Popolnjenje Müllerjeve metode posrečilo se je pa pred tremi leti g. A. Gunkelnu, učitelju na Draždanski akademiji. Izumil je aparat, katerega merilec životu obloži in ki je tako sestavljen, da je mogoče pri sicer težavnem merjenji **pet in dvajsetih mer** določiti obliko in držanje života tako natančno, da se nariše model brez računenja geometrično po narisu lokov, kateri v presečiščih dajo obliko slehernega života, ali tako zvani „temeljni model“.

Po mojem prepričanju dosegel se je s to iznajdbo vrhuncem umetnega pri-
krojevanja s podstavo temeljnega modela. Čeravno ta metoda prekaša vse druge,
ki navzlic aparatov ne dosegajo istega uspeha, in je v mnogih slučajih in pri
najvišjih zahtevah jako koristna, pa vendar ni taka, da bi mogel pri krojevalcu iz-
hajati samo ž njo. Ne le, da treba mnogo pouka, kako prirejati iz temeljnega
modela oblike različnih oblačil, meriti in krojiti ni mogoče brez aparata! Zato pa
mora vsak pri krojevalcu znati poleg te metode še kako drugačno, za katero ni
treba jemati mere z aparatom.

Tacih metod je mnogo. Razlikujejo se večinoma le v tem, da so manj ali
več praktične. Nekatere imajo za raznovrstne postave života posebne položne raz-
rede. Na enaki način sestavljena je metoda **F. A. Hoffmana**, objavljena v jako
obširni knjigi „Lehr- und Lesebuch für Männer- und Frauenkleidermacher“, katero
je leta 1880. izdala Nižje avstrijska kupčijska in obrtna zbornica. Pouk po tej metodi
pa je težaven radi tega, ker je težko zapomniti si stavne točke različnih razredov.

Skoro po samih izkustvenih pravilih (empiriki) sestavil je **Roussel** v Parizu
svojo metodo. Nekaj stavnih točk, ki se preračunajo iz števil, katere niso v dotiki
z životnim razmerjem, našel je, kakor sam piše, po naključji. „Anthropo-geome-
trična“ metoda, po kateri uči **Ost in Lutz** na južno-nemški akademiji v Stutt-
gartu, sloni pa na podlagi životomerstva, a spojena je deloma tudi z empiriko. Za
vse te metode pa je treba obilo šolske predomike. Vporabljeni jih morejo le pri-
krojevanja vže večši strokovnjaki, a nikakor pa ne prijazno za samopouk pričetnikom.

Ker sem postavil svojo metodo deloma na podlago **Richterjevo**, omeniti mi
je končno še iste vire, iz katerih je on zajemal. Richter sam učil se je vže
leta 1845. pri krojevanju pri **Lavigneti** v Parizu, in ker je izvrševal dolgih 50 let
svojo obrt, sodelujoč mnogo pri časnikih modne akademije od početka njene vsta-
novitve, bil je pač zmožen, sestaviti na znanstveni podlagi vzorce, katere rabijo pri
šolskem pouku.

„Sistem Lavigne“ razširjen je mnogo po svetu. Četudi se sestavlja kraj na
podlagi jedne same mere, ima pa vendar prednost, da ne potrebuje pri krojevalcu
prenaševalnih meril (palčice), kakor pri Klemmu, marveč da sestavi kraj edino po
centimeterskem merilu potom sorazmerne razdelitve.

Piere Rondel v Parizu izumil je leta 1877. mehanični aparat. „Conformator“
imenovan, in ta pokazal je šele, da treba stavne točke zadnjega dela v vodoravnih
črtah spojiti s sprednjim delom. S tem odstranilo se je težavno pri krojevanje po
različnih razredih. Leta 1879. pa je učil v Berlinu **E. Kuhn** na isti podlagi,
mesto mehničnega aparata osnoval pa je kraj po merah. Na teh iznajdbah sloni
Richterjeva metoda, a njegova zasluga **so znanstveni iz telesnega sorazmerja
izvirajoči dokazi za pravilnost njegovega pouka**. On priredil je, kakor mi
to potrjuje najveljavnejši veščak v Avstriji g. **Wendelin Mottl** v Pragi, to metodo
po najpriprostejem načinu pravilno in rabljivo.

Ker pa je bila, kakor sem vže omenil, namenjena le za risalni predmet v
obrotnih nadaljevalnih šolah, strinjala se je znanstveno kakor Lavignetova metoda
le z jednim slučajem životne postave ali s tako zvano „normalno postavo“. Tre-
balo je torej po jako poučnem načinu in sicer brez aparatov iskati vse stavne
točke za drugačno životno razmerje po merjenji života. Ker pa je merjenje stavnih

točk brez aparatov toli težavno, da se moremo zanašati le redkokedaj na vse mere, tudi Richterjeva metoda zaradi tega ni mogla popolnoma zadoščati praktičnim zahtevam.

Poučna metoda Richterjeva zdela se mi je pa izmej vseh najpripravneja za samopouk; namenil sem se torej preosnovati njegov sistem tako, da bi bilo moč **le s podlago treh glavnih mer**, katere more sigurno vzeti vsakdo brez aparatov, postaviti pravilen kroj za život.

Sešel sem se torej drugikrat z Richterjem z namenom, da bi skupno preosnovala njegovo metodo. A ni se nama posrečilo najti temelja za tako sestavo konstrukcije, kakršno sem želel. Nato pa sem pričel na podlagi raznovrstnih sistemov sam delati poskušnje in po mnogem trudu posrečilo se mi je **prenesti temelje najboljše sorazmerne teorije na Richterjevo metodo**.

Ko sem se tudi v praktični izvršbi prepričal o pravilnosti svoje metode, izdelal sem nemško knjigo: „**Die Zuschneidekunst, populäre Darstellung einer proportionalen Theorie für den Zuschnitt der Herrenkleider**“, in po so-glasnih izjavah merodajnih strokovnjakov o mojem delu smem reči, da **podajem svojim rojakom v roke knjigo povsem prikladno denšnjemu strokovnemu znanstvu, poleg tega pa tako jednostavno in lahko umljivo, da ni mogoče tako težavne snovi poljudneje razlagati nego je to izvršeno v moji knjigi**.

Dodal sem pa tej knjigi, z vrlo pripomočjo korektorja g. Ivana Pintarja, sestavljeni nemško-slovenski **slovarček**, ki naj bode mali pričetek naši strokovni terminologiji in naj pomore v pravilno in jednakomerno tehniško izrazovanje pri krojaški stroki.

Če mi tudi sedaj ni mogoče bilo podati svojim rojakom te knjige povsem dovršene v jezikoslovnem oziru, ni ravno moja krivda. V lepoznavski literaturi smo sicer vrlo napredovali, a moja knjiga naj pokaže našim rodoljubnim pisateljem, strokovnjakom, koliko nujnega dela jih še čaka pri sestavi terminologije za rokodelstva, katera morajo rabiti še dandanes največ tuje izraze in poimenovanja v svojih strokah. Pospešujejo naj z vzajemnim delom napredek mej slovenskim obrtništvom s tem, da mu gladijo pot do omike in blagostanja v materini besedi!

Neimajoč na razpolaganje in v vzgled v svoji stroki ničesar podobnega v slovenskih jezikih, **bilo mi je delo pretežavno**. Ceniti ga more le oni, ki je vže oral literarično leđino in pustovje. Kedor bode delal za menoj, imel bode glajši in ravnejši pot!

Ljubljana, meseca avgusta 1890.

Pisatelj.

I. poglavje.

O teoriji sorazmerne metode za prikrojavanje.

Obleka nima le namena pokazati človeškega života, kakeršen je, marveč tacega, kakeršen bi moral biti, to je: „**someren in lep**“. S tem nazorom Richterjevim strinjam se jaz popolnoma, in odmerjam celo zadnjemu odstavku prvo mesto.

Da se pa ta namen doseže, treba je vsekako seznaniti se vsaj površno z normalnim ali pravilnim vstrojem človeškega telesa.

V mnogih nemških knjigah vrši se ta seznam na preučeni podlagi. Različne podrobnosti anatomije pa vendar po mojem mnenju ni neobhodno treba znati, da se oblači život po gotovih šegah.

Na tab. I. postavil sem torej dve normalni podobi človeškega telesa, kateri bodeči zadoščali našemu namenu. Osnovni načrt, ki bode podlaga kroju, narisal sem tako na život, da učence tudi na njemu najde stavne točke kroja, in na ta način najložje razumi, od kod izvirajo in kako se merijo.

Sorazmerno metodo nam je tolmačiti tako-le:

„Za merjenje telesnega sorazmerja napravila si je veda vže v starodavnih časih **temeljne jednote**, povzete po dolgosti kacega telesnega dela, kakor dolgost glave i. t. d. Take temelje rabili so strokovnjaki pri izvršbi dela, bili so pa tudi pripravni za pouk učencev pri kiparstvu in slikarstvu. Ž njimi dobila je umetnost, ki je prvotno izvirala iz priprostega rokodelstva, znanstveno ali teoretično podlago“.

Po Leonardu da Vinciji je sorazmerje človeškega telesa dokazano po naslednjej geometričneji razdelitvi.

„Narava“ — pravi Vinci v svojih spisih — „drži se pri ustroji človeškega telesa reda, da je obraz od spodnje čelusti do temena deseti del telesne dolgosti. Jednako razmerje najdeš v roki od zapestja do špičke kazalca. Glava od brade do temena je osmi del, noga pa sedmi del normalnega človeškega telesa. Od glave do nog je toliko dolžine kakor od kazalca jedne roke do druge pri razpetih rokah“.

V Erjavčevi „Samotologiji“ (Nauk o človeškem telesu) beremo naslednje: „Okostnica daje v glavnih črtah vže obris telesnemu ustroju, ter je ob jednom zaradi trajnosti najiminitnejši del, po katerem najpreje spoznamo človeško ali vretenčerjevo telo. Glede tega je tako važna, kakor n. pr. prvi črtež za kakov naris, ter je s celotnim telesnim vstrojem v taki tesni zvezi, **da vže po posameznih kosih okostnice lahko sklepamo o telesni celoti**“.

Iz tega znanstveno utrjenega sorazmerja človeškega telesa izvira tako zvana proportionalna ali sorazmerna metoda za prikrejevanje obleke. Ta nauk o sorazmerji telesa smemo torej na podlagi praktičnih izkušenj brezdvomno rabiti za osnovo temeljnega načrta kroju, **torej za sorazmerno razdelitev stavnih točk.**

Po tej metodi sestavljal se je kroj že davno. Podlaga ji je bila le **jedna sama mera prsne širine**, po kateri so se vstavljale ne le stavne točke širine, marveč tudi dolgotne točke. Vzorec sestavljen po tej metodi pa je prijal le onim životom, kojih hrbtna dolžina je bila jednaka polovici prsne širine; a zadoščati mogla je ta metoda toliko časa, da se je po raznih poskušnjah z aparati, katere sem omenjal v predgovoru, izumil boljši način. Neprimerje, katero je nastalo v dolgotnih stavnih točkah kroja, popravljalo se je tedaj pri praktični izvršbi.

Popolnjenje korporimetrije (životomerstva) pokazalo nam je še le razmerje mej hrbtno dolžino, do prsne in pasne širino, in tako se je vtemeljila podlaga za konstrukcijo kroja po širokostnih in dolgotnih merah.

S to iznajdbo je bilo moč „**pojmu normalnega života**“ raztegniti skorej na vse dolžine in širine različnih životov. Po teh velevažnih iznajdbah prištevamo sedaj „nenormalnim“ samo še pohabljene in grbaste živote.

Ta veliki napredek razširil je umetno in okusno prikrejevanje in omogočil vporabo lepopravnih oblik za sleherni život. Olajšal je neizmerno ves nauk o temeljnih konstrukcijah ker je pomanjšal število „nepravilnih teles“.

II. poglavje.

O glavnih (konstrukcijskih) merah.

Za načrtovanje životnega kroja po moji metodi potrebujemo **tri glavne mere**, in sicer:

1. Zgornjo (prsno) širino $G—B$.

To mero vzemi na vrhu telovnika, tako da obsežeš z merilom život pod pazduho okolu najmočnejšega dela pleč in prsij. Pri takozvanem normalnem modelu, ki nam bode podlaga pouku, znaša ta mera 96 *cm*. Ker pa načrtamo kroj vedno le za polovico života, to je od prsne do hrbtna sredine, zapišimo si le polovico te mere. **Znaša torej 48 *cm*.**

Pri tej meri treba je stroge pazljivosti, posebno da ne zdrkne mera pod plečne lopatice in da je spredaj v največji polnosti prsij. Napačna mera prsne širine pokvarila bi najvažnejše stavne točke načrta.

2. Spodnja (pasna) širina $J—C$.

To mero vzemi stikoma nad kolčnicami. Obsezi z merilom život vodoravno okolu pasu, ne da bi mero preveč nategnil. Pri našem vzoreci znaša spodnja širina 84 *cm*. Zapišimo pa tudi le polovico, torej 42 *cm*.

3. Hrbtna dolžina $A-C$ (kratek ali dopasni život).

Pomeri od zatilnika ali od tam, kamor se ima prišiti ovratnik do one vodoravne črte v pasu, katero ti pokaže merilo ležeče okolu pasu pri merjenji spodnje širine.

Pri našem modelu znaša ta dolžina 45 *cm.* Mero se zapiše vso. Po nekotiki izkušnji pomeri se hrbtna ali dopasna dolžina života lahko tudi brez vse priprave. Pričetniku pa priporočam naslednji pripomoček. Vodoravno nad kolčnicami opasi život s kakim trakom, najbolje pa z navadnim jermenom ali pasom in pomeri dolžino od vratu do spodnjega jermenovega robu.

Več o merjenji razpravljati ni sedaj na mestu. Učenec privadi naj se preje do dobrega načrtovati kroj na podlagi glavnih mer.

Vse druge mere, katere poleg glavnih mer še potrebujemo, so le dopolnilne in pomočne mere.

III. poglavje.

O sorazmerji glavnih mer.

(Glej fig. 1. in 2. na tab. I.)

Omenjene tri glavne mere zadoščajo nam, da razvijemo podobo zgornjega života človeškega telesa v planoto, ter da načrtamo kroj in ga z dodatki in izstrižki tako popolnimo, da dobi obliko, kakeršno mora imeti po običaji ali šegi oblačilo.

Glavne mere so s pravilno odraslim životom v takem sorazmerji, da z razdelitvijo tistih dobimo one stavne točke, katerih potrebujemo za načrtanje in izvršbo kroja. Zato imenujemo to prikrojevanje **sorazmerno metodo**.

Pričeli bodemo torej načrtovati kroj za životno sukujno na podlagi glavnih mer. Teoretično utemeljitev posameznih stavnih točk podajal bodem zaradi ložjega seznama še le pri njihovi vstavi.

Zaradi važnih v poučnem načinu vtemeljenih razlogov načrtovali bodemo kroj zadnjega in sprednjega dela života v celoti, čeravno se lahko načrtuje tudi za vsaki del posebej.

Ta način kaže nam životno razmerje v celoti, daje torej učencu najjasneje podobo **sorazmerja mej posameznimi stavnimi točkami**, kar je glavni namen mojega poučevanja. V kolikor mi je dopuščala denašnja šega, porabil sem stavne točke Richterjeve teorije, istotako z nezatno premembo njegovo poimenovanje črt in toček. Namen mi je koristiti s tem onim učencem, kateri se v obrtnih pripravljalnih šolah v risanji vezbajo po Richterjevih risalnih uzoreih, da bodo v šoli priučeno spretnost ložje porabili v praktični izvršbi.

Pri moji prikrojevalni metodi ne treba za navadno ozki ševi nikakih dodatkov, ker je osnova krojev z ozirom na to vstavljena in preračunjena.

Za razdelilno jednoto onih stavnih točk, katere ne izvirajo iz hrbtna dolžine in spodnje širine, služila nam bode **četertinka prsne širine**. V teoriji je ta četertinka jednaka z dolžino glave. Ta majhna računsko olajšuje razdelitev. Kjer je le mogoče bilo, osnoval sem model z enakimi razdelki. Malenkostni zneski, kakor n. pr. $\frac{1}{8}$ cm, v praksi nimajo tolikega pomena, čeravno so potrebni v teoriji.

Pri podobah 1. in 2. na tab. I. mahajajo se osnovne črte in točke na životu. Oblečenih podob nisem narisal, ker se črte na golem životu lažje razumijo in ker je važneje znati, na kateri del golega života merijo stavne točke, kakor po obleki, ki bi nas v pravilu lahko motila.

Vstava modela prične se od sredine prsi točka *O*, fig. 1. in se končuje v sredini hrbtna točka *O1*, fig. 2. Misliti si moramo torej levo stran prve podobe spojeno na črti *O2* z levo stranjo druge podobe.

IV. poglavje.

Razlaganje znamenj.

Pri načrtovanju kroja rabili bodemo različne znamenja v prikrajšene pisave. Znamenja so naslednja in pomenijo:

- * razdelilno jednota (četertinka prsne širine),
- + plus (več),
- ÷ minus (manj),
- = jednako, ali znesi,
- do,
- vodoravna črta,
- | navpična črta,
- └ pravi kot,
- čvetero vogelnik,
- ⤿ lok,
- × presečišče.

V. poglavje.

Konstrukcija osnovnega načrta.

(Glej fig. 3., na tab. I.)

Učenec naj si pripravi veliko polo papirja, vogelni črtovnik, svinčnik in merilo (centimeter). Slednje more biti dovolj trdno, da se ne razteza. Načrtovanje izvrši v **naravni velikosti** po glavnih merah. Priporočam najstrožjo natančnost pri konstrukciji osnovnega načrta, **ker ta bode temeljna podlaga vsem nadaljnim konstrukcijam in vzorcem**. Dokler učenec utemeljitve posameznih črt ali pa stavnih točk do dobrega ne razumi, naj ne riše nadaljnjih črt.

Če se bode učenec strogo držal teh opazek, dobil bode kmalu veselje do stvari, kajti razumil bode vse nadaljne konstrukcije brez težav.

Imej torej pred očmi fig. 3. na tab. I. ter potegni, kakor vidiš ondu, nekoliko *cm* pod zgornjim robom papirja **prvo vodoravno** 48 *cm* (polovico prsne širine) dolgo črto, ter zaznamuj, kakor vidiš na podobi, začetno točko s črko *O* krajišče pa s črko *OI*. Od teh točk potegni z vogelnikom navpični črti v približni dolžini vodoravne.

Po sprednji navpični črti odmeri od točke *O* navzdol 24 *cm* (četertinko prsne širine) ter potegni od tam **drugo vodoravno črto**, sprednjo točko zaznamuj s črko *G*, zadnjo pa s črko *B*. Sedaj potrebuješ mero hrbtno dolžine ali dopasnega života. Pri našem modelu znaša 45 *cm*. Položi torej merilo s polovičnim zneskom ($22\frac{1}{2}$ *cm*) na točko *B* ter zaznamuj krajišče zgoraj pod točko *OI* s črko *A*, spodaj pa hrbtno dolgost pri št. 45 s črko *C*.

Z drugimi besedami povedano bodi to takole: Hrbtna dolžina deli se pri točki *B*. Polovica hrbtno dolžine odmeri se torej od točke *B* navzgor in navzdol.

Potegni sedaj z vogelnikom **tretjo vodoravno črto** od točke *C—J*.

Sedaj razdeli zgornjo vodoravno črto v polovico (tukaj 24 *cm*) ter potegni tretjo, to je **srednjo navpično črto**, katero imaš zaznamovati zgoraj s črko *O2*, na presečišču črte *B—G* s črko *D*, in na črti *J—C* s črko *H*.

Nad točko *O2* zapiši si znesek **četertinke prsne širine, tukaj torej 24 ***. Ta znesek bode jednota za razdelitev drugih stavnih točk.

Ta planota, katero imaš sedaj pred seboj, zadošča, da na tesno objeješ zgornji život (glej podobo 1. in 2.) od sredine prs do sredine hrbtna v širini, in od vratu do pasu v dolžini.

Črta *B—G* pokaže ti, kod si meril prsno širino, **ter odločuje globino rokavnega отвora ali luknje, katera se pri normalnem životu vedno vstavlja s četertinko cele prsne širine, torej z 1 ***.

Črta *J—C* zaznamuje dolžino **dopasnega života**, ali pa, kako si imel obloženo merilo okolu pasu nad kolčnicami.

Srednja navpična črta *O2—H* preseče na rami ključnico, in razdeli životni krog v dva dela, in sicer v sprednji ali prsni, in zadnji ali hrbtni del.

VI. poglavje.

Vstava točk in pomočnih črt v osnovni načrt.

(Glej fig. 4., tab. I.)

Prični vedno z zadnjim delom. Od pike A vstavi $\frac{1}{4} * + 1 \text{ cm} = 7 \text{ cm}$ za ovratno širino zadnjega dela, ter od krajišča one črte navzgor $1\frac{1}{2} \text{ cm}$ višje točko M .

Daljava mej točko $A—B$ razdeli na polovico. Tukaj znaša $11\frac{1}{4} \text{ cm}$ in zaznamuj točko $A1$. Od te potegni vodoravno črto naprej ter vstavi nanjo z zneskom $\frac{3}{4} * + 2 \text{ cm} = 20 \text{ cm}$ **hrbtno širino** točka N .

Od točke N potegni do črte $G—B$ pomočno črto ter vstavi na nji 5 cm pod točko N za nahrbtno zrealo točko $N1$.

Za širino zadnjega dela v pasu vstavi z zneskom 5 cm od točke C naspred točko $C1$.

Sedaj preidemo k vstavi posameznih točk v sprednji del.

Od točke D naspred vstavi z zneskom $\frac{1}{4} *$ (tukaj 6 cm) točko E , potegni paralelno navpično črto ter zaznamuj na zgorenji vodoravni črti točko $E1$ na spodnji pa $E2$.

Ta črta določuje **kraj prestopa rokavne luknje** ali prestop roke od srednje navpične črte naspred (glej podobe 1. in 2.).

Od točke $E1$ naspred vstavi z zneskom $\frac{1}{3} *$ (tukaj 8 cm) točko F , ki določuje **vratno špičko** srednjega dela.

Od točke O vstavi navzdol zopet z zneskom $\frac{1}{3} *$ (8 cm) točko L , katera določuje na životu vratno jamico, ter označi **normalno globino ovratnega izstrižka**.

Po nauku o človeškem okostju leži vratna jamica s ključnico (najglobejo točko rame), katero preseče črta $O2$, v jednaki višini. Prav naravno bi bilo torej, če bi držala šev sprednjega dela od točke F do stika L črte s črto $O2$. Ravno tja bi pa mogla držati šev zadnjega dela počenshi od točke M . Naramna šev bi držala po taki sestavi naravnost na sredi rame po smeri črte $O2$.

Ker je pa deloma radi šege, deloma pa tudi radi boljše priležnosti navada, da se krajišče ševi naramnega zadnjega dela (točka N) **nižje**, kakor kaže črta L vstavi, treba je, da zato krajišče naramne ševi sprednjega dela vstavimo nad črto L toliko **višje**, kolikor nižje smo vstavili šev zadnjega dela. To pojasnuje ti natančno fig. 1. in 2. in pa vstava točk $L1$ in N na fig. 4. Iz tega razmerja izvira zveza naramnih ševij med obema deloma in to je ključ, ki kaže, na kak način se sme preosnovati vstava jednega ali drugega krajišča, kadar zahteva to premena po šegi in obliki sukenj.

Iz praktične izkušnje pa imamo drugi jednostaven pripomoček za vstavo normalne višine sprednjemu naramnemu delu života v tem, da s **polovico daljave mej točko $A—A1$** zadnjega dela (na fig. 4. s $5\frac{5}{8} \text{ cm}$ označeno) **vstavimo od točke $O2$ navzdol točko $L1$** .

Potegni sedaj od točke $L1$ 3—4 *cm* dolgo črto čez črto $O2$, pomeri daljavo naramne ševi od točke M — N ter potegni jednako dolgo pomočno črto od točke F do črte $L1$. Póvikšaj jo pa na krajišči za $\frac{3}{4}$ *cm* v ta namen, da dobiš potrebno krožino naramni ševi.

Preidemo torej na vstavo točk izvirajočih iz mere spodnje ali pasne širine, katera je silno različna, manjša ali večja od zgornje širine. Ta mera vstavi se zadej s točko K , spredaj pa s prenosom točke J na ono mesto, katero pokaže mera. Čeravno se preminja razdelitev spodnje širine po navodih sorazmerja v nekaterih slučajih posebno zaradi nenormalne debelosti v mečih ali nenavadno vpognjenega života, kar bodem pozneje še obširneje razložil, daje nam vendar **oblika hrbtnice** najvarnejše določilo, kako je razdeliti spodnjo širino.

Po nauku o okostji je hrbtnica v ledjah pri vsakem človeku brez izjeme naspred zakrivljena. **Premer te krivine v ledvenih vretencih pa znaša** $\frac{1}{4}$ * = (6 *cm*).

Iz tega sledi, da treba počeuši pod plečnimi lopaticami napraviti izstrižek, ki mora znašati mej točkami H — C $\frac{1}{4}$ *.

Ker pa znaša prestop (rokavne luknje) od srednje navpične črte $O2$ naspred tudi $\frac{1}{4}$ *, polajšamo si razdelenje z naslednjim tudi v praktičnih izkušnjah potrjenim pravilom.

Pri točki $E2$ napravimo presečišče (\times) za enakomerno razdelitev spodnje širine, tako da vstavimo jedno polovico nazad in drugo naspred. Dodati pa moramo vzeti meri toliko, kar nam povzamejo ševi, podlaga in raztezanje života.

Te opazke pojasnijo torej le teorijo in veljajo v obče pri vseh sestavah.

Pri vstavi našega normalnega modela, ki nam predstavlja život za suknjo, odbijemo torej znesek širine hrbtnega dela mej točkami C — CI (5 *cm*) tako, da položimo merilo z ono številko na točko $E2$. Z zneskom polovice naše mere (21 *cm*) (torej s četrtno cele spodnje širine) in z dodatkom 2 *cm*, skupaj torej s 23 *cm* vstavimo točko K .

Ko bode život sešit, znašala bode torej širina životne suknje mej točkami $E2$ — C 21 *cm*, to je $\frac{1}{4}$ cele spodnje širine.

Z drugo četrtno, oziroma polovico mere, vstavimo z dodatkom 4 *cm*, torej s 25 *cm* naspred točko J .

Dodatek 4 *cm* naspred potreben je zaradi prsnega izstrižka in za raztezanje života.

Preostaje nam sedaj prestaviti še točko G . Razume se samo ob sebi, da bi sedanja planota mej točkami B — G zadoščala, da obvijemo ž njo kako neraztezljivo ali mrtvo telo, čegar širina meri v polovici 48 *cm*, da pa to ne more zadoščati životu, kateri z raztezanjem oprsja diha in živi. Kakor pa v pasu, kjer smo dodali v celem 6 *cm*, tako izgubi naša sestava zadej nekoliko z ševmi, kakor tudi zaradi podlage i. t. d. Teorija in izkušnja pa nas učita, da v ta namen tudi pri tej točki zadošča dodatek $\frac{1}{4}$ * (pri našem modelu 6 *cm*).

Če torej od prve navpične črte naspred 6 *cm* za vstavo točke G dodamo, **je jednako, kakor da vstavimo točko G z 1 * tukaj 24 *cm* naspred od točke E .**

Zaradi enacih vzrokov vstavimo točko L 2 cm pred prvotno črto, in isto dosežemo, če točko L vstavimo z zneskom hrbtnne širine, torej z 20 cm , naspred od črte E .

S tem vstavili smo vse točke v osnovni načrt za život, ali za životno suknjo. Za podaljšanje života je merodajna šega in namen suknje, to torej ne spada k osnovnemu načrtu in ne spreminja pravila. Po sedanji šegi podaljšaj život za 3 cm navzdol od točke C , ter potegni od tam vodoravno črto do točke JI .

Podaljšaj tudi sprednji del od točke JI za $\frac{1}{4}$ * (6 cm) in črto E za 1 cm pod črto podaljšanega života in spoji obe točki s pomočno črto. Spoji tudi točko $F-L$ in $NI-CI$ s pomočnimi črtami.

Fig. 4. označi ti vse natančno.

VII. poglavje.

Risanje kontur životnega modela.

(Glej fig. 5., tab. II.)

Za risanje kontur potreba je izvežbanja, katero more dati le šola ali privajenost.

Vkus pri tem delu pokaže spretnega prikrojevalca. Da učence ložje pojmi to stroko, narisal sem fig. 5. v polovici naravne velikosti. Pomočne črte pa imajo namen olajšati obrisovanje. Razdeljenje stavnih točk po jednoti sem pri tej podobi opustil. Pristavljene številke kažejo pa zopet pri zadnjem delu in pri sprednjem ono razmerje, katero izvira iz razdelitve na vrhu zaznamovane jednote, in nam vnovič predočujejo, **kako se ima vršiti razdeljenje pri sleherni jednoti, izvirajoči iz vzetih mer.**

Kontura izvrši se tako -le:

Pri A doda se v višino za jedno šev, zato da se hrbtna dolžina ne skrajša po prišitem ovratniku. Hrbtna širina dobi pri N $\frac{1}{2}$ cm dodatka. Istotako treba je pustiti pri stranski špički NI na sprednjem delu $\frac{1}{2}$ cm vložka, zato da zadošča to širini zadnjega dela, kedar se prišije. Zadnji in sprednji del morata se namreč natančno stikati na črti $G-B$.

Zadnji del je pod točko CI nekoliko podaljšan, to zahteva položitev modela na blago pri prikrojevanji. Daljava špičke stranskega dela čez spodnjo črto pod točko K izvira iz dolžine hrbtnega dela pri sestavi delov. Od podaljšanja sprednjega dela pod JI odbije se 1 cm , da se pravilno izvrši pasna kontura.

Kontura luknje (rokavne) prične pri točki N , preseče v kotu navpične črte, drži mej D in E 1 cm nižje, stopi na prsni za $1\frac{1}{2}$ cm naspred E -črte in končuje $\frac{3}{4}$ cm pod črto LI . Točki M in F morati se pri sešivanji stikati, dolžina naramne ševi sprednjega dela izvira torej iz dolžine iste ševi zadnjega dela. Kontura vratnega отвора $F-L$ in prsna kontura $L-G-J$ razvidi se iz podobe.

Mej črtami $E2$ in H narisaj primerni izstriž, kateri loči jeden kos sprednjega dela v stranski del. Tudi v naprsje napravi se izstriž. Sedaj odstriži zadnji del,

čegar konturo ti podoba natančno označi od sprednjega dela in vzorec je prirejen v to, da ga položiš na blago ter da prikrojiš život za suknjo.

Spredaj vidiš tudi konturo takozvanega „reversa“ s širino 6 *cm*. Za to podobo ni treba natančnejega razlaganja.

O razmerji pri fig. 5. prepričaš se lahko s tem, da premeriš točke. Jeden *cm* na podobi velja za dva prava.

Prestop luknje meri od točke *B* (sredina hrbta) $\frac{1}{3}$ cele prsne širine $\frac{1}{3} \cdot 1 \text{ cm}$ torej tukaj 31 *cm*. Premer luknje znaša $\frac{1}{2} * = 12 \text{ cm}$. Vratni otvor 21 *cm*. Enako sorazmerje mora imeti sleherni model pri normalnih životih.

Model života (*Taille, Corsagge*) zadošča nam, da z njegovo podstavo pravilno narišemo vsakatero obliko oblačil za zgorenji život. Po prvih strokovnih šolah ne učijo niti drugih sestavkov; in prikrojati morajo učenci vse oblike sukenj le s podstavo životnega modela.

Ta način je sicer jako pripraven, pokazal pa bodem jaz poleg njega tudi neposredno konstrukcijo drugih krojev, ker je po mojem mnenju jako praktično, če prikrojemalec umeje konstrukcijo krojev po različnih načinih.

K životu, katerega nam predočuje fig. 5. prišivajo se pole. Predno preidemo na pouk o njih konstrukciji, pokazati pa hočem konstrukcijo kroja za sakó (kratko plohato suknjo). Učence bode po tej konstrukciji lažje razumel naš način različne vstave stavnih točk, za drugačne oblike sukenj.

VIII. poglavje.

Konstrukcija za sakó.

(Glej fig. 6. in 7. na tab. III.)

Mere te konstrukcije so pri tej podobi iste, kakor za prejšni život, torej zgornja širina 48, spodnja 42, kratek život 45 *cm*. Ta podoba je temelj konstrukciji vseh neposredno konstruiranih plohatih sukenj. Napravi torej zopet v naravni velikosti osnovni načrt, kakor si ga narisal po podobi 3, ter razdeli točke zadnjega dela na ravno isti način. Sedaj zaznamuj pri *C* piko $1\frac{1}{2} \text{ cm}$ naspred od navpične črte in potegni od *A—C* in od tam do kraja črto, kakor ti kaže fig. 6. Hrbtno širino vstavi zopet s $\frac{3}{4} * + 2 = 20 \text{ cm}$, tukaj pa počenši od notranje črte.

Od točke *N* navzgor vstavi piko $1\frac{1}{2} \text{ cm}$ višje, da bodeš s tem povikšal naramno šev. Po nauku o konstrukciji to sicer ni potrebno, a navada je, da se ista šev pri plohatih suknjah vstavi višje. Smeš pa to storiti ravno tako tudi pri družih, posebno se to zgodi pri pluzah in uniformah, mnogokrat še v večji meri, kakor to zahteva šega.

Od te povikšane pike vstavi navzdol z zneskom 8 *cm* točko *NI* za zrealo zadnjega dela. Ta točka sme se tudi po šegi preminjati. Ona odločuje le, kje se odstriže zadnji del od sprednjega, vstavi se po vkusu torej lahko tudi višje ali nižje.

Širina zadnjega dela v pasu od točke $C—C1$ počenši vstavi s $\frac{1}{2} * = 12$, v obče pa ti velja pravilo, da jo vstaviš približno s tretjino spodnje širine, kar bi znašalo pri 42 *cm* okolu 11 *cm*.

Potegni sedaj od $M—N$, in od tam do $N1$ pomočne črte. Pri točki $C1$ dodaj 1 *cm* ter potegni iz kota pomočno črto do spodnjega robu.

Za vstavo točke K odbijemo zopet znesek širine zadnjega dela mej $C—C1$ tako, da položimo merilo s številko 12 na točko $E2$, dodamo pa tukaj 4 *cm* (torej $21 + 4 = 25$ *cm*) zato, da **dobimo s tem večje obmerje ob zadnjici, katero znaša normalno toliko kakor zgornja širina**. V drugih slučajih pa zadostuje dodatek 2 *cm* k točki K , ter je potegniti namerno črto za stransko šev od $N1$ navzdol tako, da je od točke K oddaljena za 1—2 *cm*.

Točka J vstavi se s polovico mere in dodatkom 4 *cm*, kakor za životno suknjo. Ravno tako vstavi tudi vse druge točke.

Ker smo pa naramno šev pri N za $1\frac{1}{2}$ *cm* povikšali, treba nam je, kakor sem preje razlagal, iznižati isto šev sprednjega dela za isti znesek. Potegni torej pomočno črto od F naravnost do črte $L1$, (pri prejšnjem modelu potegnil si jo $\frac{3}{4}$ *cm* višje), ter končaj konturo luknje 2 *cm* pod črto $L1$.

Sprednji del podaljšaj spodaj za 3—4 *cm*.

Pri narisavanju kontur, katere ti predočuje fig. 7., pazi, da se križa kontura zadnjega dela s konturo sprednjega dela 15 *cm* pod pasno črto, torej na zadnjici. Izstrižek pod pazduho mej točkami $E2—H$ smeš napraviti za 1 *cm* večji kakor za životno suknjo, ako si točko K postavil z večjim dodatkom.

Ker se morata konturi stikati ob točkah $L—G—J$ pri sešiti in podloženi suknji, dodamo torej suknji naspred obklad. Pri životni suknji služi nam v ta namen „revers“, pri sakó pa, če se hoče zapenjati pri kraji (jednovrsten sakó) zadostuje za obklad dodati 3—4 *cm*. Če se prikroji sakó iz tenkega blaga, treba manjšega, pri debelem blagu pa večjega obklada. Za dvovrstni sakó vstavi se obklad z 8—12 *cm*. Kako daleč od kraja pride črta za gumbe, to je, kam se gumbe prišivajo, izvemo po naslednjem pravilu:

Ako je konstrukcija natančna, stikate se prsni konturi na fig. 7 z ____ z zaznamenovani, kader je dovršena suknja. Če torej odbiješ od obklade robni zagib in razdaljo lukenj za gumbe od roba, kaže ti ostanek, za koliko mora biti črta gumb oddaljena od prsne konture. To pravilo velja pri vseh konstrukcijah. Sakó je zaradi pripravnosti pri nas jako priljubljena nošnja ter dobiva različne vnanje oblike. Napravlja se čisto priležen, a tudi **plohat**, posebno za lovsko porabo s položenim zagibom na hrbtu in s sponama. Za to obliko potegne se kontura ševi zadnjega dela od točke $N1$ naravnost do spodnjega roba, ravno tja drži kontura ševi sprednjega dela tako, da se konturi na robu stikata. Pri takej konstrukciji je boljše, ako se vstavi točka $N1$ še nekoliko nižje, tako da se dela ločita bližje pod pazduho. Osnovna konstrukcija ostane pa vendar pri vseh oblikah jednaka.

Če bi hotel sakó podložiti z debelejšo podlago (za zimski sakó), tedaj zadostuje v ta namen, da obriseš model kakor sicer na blago, a pustiš pa pri prikrojevanji ob vseh šiveh toliko, kolikor za nje potrebuješ. To zadošča ti za vsako debelejšo podlago.

V sakó napravimo poleg drugih tudi stranske žepe. Kako imaš preračuniti globino, kamor jih vstaviš, razložil bodem pri drugem poglavji.

Pri sakih, ki so spredaj zaokroženi, paziti je, da se kontura robu okusno obstriže. Ž njo vjemati se pa mora tudi kontura patk na žepih.

Fig. 8. predstavlja nam konstrukcijo ovratnika. Potegni na modelu črto kakor nameravaš preganiti fazon, položi kos papirja pod vratni otvor, ter podaljšaj ono črto po papirji. Nariši si na to konturo отвора, tako da ji polagoma pod točko *F* dodaš 3 *cm* pod prelom ovratnikov, katerega ti zaznamuje prva črta. Dolžino ovratnikovo postaviš po dolžini отвора. Dresura (pravilno oblikovanje) ovratnika spada v področje spretnega izdelovalca.

IX. poglavje.

Konstrukcija pol za životne suknje.

(Glej fig. 9., tab. IV.)

Pole za životne suknje, jakete in frake konstruirati je mogoče s podstavo stranskega in sprednjega dela. Za samouke pa je ta način pretežaven, ker bi se jim lahko pripetilo, da bi z napačno podstavo pravilno ne narisali pol životnih delov.

Na podlagi moje metode vstavijo se pa pole lahko varnejši iz pravega kota po naslednjem načinu: Potegni kakor ti fig. 9. predočuje od *A* 48 *cm* dolgo vodoravno in navpično črto. Pred točko *A* pusti 2 *cm* za zagniti, to je na podobi zaznamovano z - - - - - Na vodoravni črti vstavi od *A* nazad 6 *cm* širine za revers, točka *B*, od tam pa za nadržanje pola 3 *cm* in zaznamuj ondu piko. Sedaj pomeri konturo sprednjega in stranskega dela, ter vstavi z istim zneskom točko *D*. Pri našem modelu znaša ta širina toliko, kakor je mera spodnje širine, torej 42 *cm*. V sredo te širine vstavi točko *C*.

Za razširjenje na zadnjici, **katere normalna širina je jednaka z zgornjo širino** vstavi od *D* 8 *cm* nazad točko *E* in potegni od tam paralelno navpično črto. Sedaj vstavi 5 *cm* nad točko *D* navzgor piko, ter jo spoji s točko *B*. Nariši sedaj pasno konturo pole, kakor ti kaže podoba, tako da jo nad točko *C* povikšaš za 1 *cm* nad pomočno črto.

Zadej izpelji konturo tako, da v globini 15—16 *cm*, glej točko *F* preseče črto zadnjice in od tam v ravno nadaljevalni črti do spodnjega robu, torej čim daljši je pola tembolj oddalji se kontura od črte zadnjice. Pri našem modelu 4 *cm*.

Pri sprednji navpični črti dodaj od *A* počenši do spodnjega robu 1 *cm* in potegni od tam iz kota črto za spodnji rob, katerega izpelješ nazad za 4 *cm* višje. Pravilo naj ti bode, da je dolžina pol prav postavljena, če ima spredaj in zadej jednako in isto dolžino, katero si dal poli držeči se pri zadnjem delu, o čemer bode razprava v XII. poglavji.

Z - - - - - zaznamovani dodatek 3—4 *cm* širok bode za zagib.

X. poglavje.

Konstrukcija životnega jaketa in pol.

(Glej fig. 10. in 11., tab. IV.)

Konstrukcija života za jaket, kakor tudi za jednovrstno suknjo je isti kakor za dvovrstno, h kateri se prišije revers. Razlika je le ta, da te oblike sukenj dobijo mesto reversa **obklad** 3—4 *cm* širok, kakor pri sakó. Glej fig. 10., kjer vidiš za jednovrstno životno suknjo kakor tudi za jaket od prsne konture naspred 4 *cm* širok obklad. Pola za životno jednovrstno suknjo je enaka dvojevrstni, z razliko, da vstaviš od *A—B* mesto 6 *cm* za revers, samo 4 *cm* pa za obklad.

Jaket, glej zaokroženo konturo na fig. 10. ima mnogovrstno obliko. Prikroji se tako, da se zapenja z 1—4 gumbi. Samo predružačenje obkladne konture preminja mu obliko.

Konstrukcija pol za jaket glej fig. 11. je pa drugačna:

Pomeri dolžino pasne konture sprednjega dela, ter potegni od *A—E* nekoliko daljšo vodoravno in od *E* navzdol navpično črto. Konstrukcijo pričneš zadej. 2 *cm* od vodoravne, 3 *cm* pa od navpične črte oddaljeno zaznamuj piko. Od tam vstavi naspred natančno mero pasne konture z dodatkom 3 *cm* za nadržanje pole čez kolčnice in izpelji konturo, v tem slučaju 2½ *cm* pod *A* pričenši, v oboku do nazad, in od tam na zadnjici (točka *F'*) spojeno s črto naravnost do robu. Položiš si pa lahko tudi stranski in sprednji del na zaznamovane točke ter narišeš konturo pol ob konturi zgorenjih delov, pa tako da moraš nad kolčnico konturo pole spojiti z vodoravno črto.

Sprednja kontura jaketne pole nariše se v nadaljevalni črti konture sprednjega dela, ter se zaokroži več ali manj.

XI. poglavje.

Konstrukcija fraka in njegovih pol.

(Glej fig. 12. in 13., tab. IV.)

Frak je ono oblačilo, kojega vnanja oblika se po šegi najbolj spreminja. Navadno prikroji se tako, da se sprednja robu le stikata, čeravno se mu prišije 3—4 *cm* širok revers.

V ta namen treba torej navadno konstruirani model života poožiti, in sicer kakor vidiš na fig. 12. pri *L* 1 *cm*, pri *G* 2 *cm* in pri *J* 3 *cm*. Frak more biti torej toliko ožji od z — — — — — zaznamovane prsne konture. Pri konstrukciji života druge razlike ni.

Fazon in oblika pol pa se mnogokrat preminjata. Narisal sem torej tako polo, katera v obče ostaja vedno v šegi in daje prav okusno obliko.

Pola za frak dobiti mora pri delu takozvani „aplomb“, to je nekako izvršitev, katero razume le najspretnější izdelovalec. Frak je le tedaj lep, če ga izvrši tacega dela privajena roka, ker potrebuje njegov kraj največ dresure.

Poja za frak vstavi se istotako, kakor sem jo učil za jaket, torej prične se konstrukcija zadej. Premembe številčk označi ti fig. 13. V zagibu na zadnjici ležati more blago po niti. Širina sprednjega paska na fig. 13. označeno s št. 1—2 znaša 3 *cm*, njegova dolžina pa ne sme presežati jedne tretjine širine pole.

Pasek drži le do reversa, kakor kaže na podobi s 3 *cm* zaznamovani delek njegov, kateri predočuje vže revers.

Srednja spodnja širina pole znaša 15 *cm*.

XII. poglavje.

Naris pole k zadnjemu delu.

(Glej fig. 14., tab. V.)

Pola k zadnjemu delu prikroji se z zadnjim delom iz jednega kosa po naslednjem načinu:

Položi model pri *A* 1 *cm* in pri *C* 5 *cm* od kraja oddaljen in obriši najpreje njegovo konturo na blago, napusti pod *C* 3 *cm* za hák in nariši, kakor vidiš na podobi, konturo na zadej. Ostanek 2 *cm* bode pa za zagniti. Spredaj napusti za zagib 3—4 *cm*, ali toliko kakor si zanj napustil pri sprednji poli.

Podaljšek, katerega smo narisali modelu pod špičko *CI* čez vodoravno črto, potreben je bil, kakor sedaj vidimo v to, da je dotična črta ostala vodoravna, če tudi smo model povprek položili na blago.

XIII. poglavje.

Konstrukcija rokavov.

(Glej fig. 15., tab. V.)

Zgornja širina rokava izvira iz obmerja rokavne luknje in se vstavi po obmerju. Pri normalnem razmerji znaša to obmerje polovico zgornje širine $\div 4$ *cm*. Služi nam torej zopet naša jednota 24 *cm* ali $\frac{1}{4}$ zgornje širine kot temeljna mera za konstrukcijo rokava.

Potegni torej kakor kaže fig. 15 od *A—E* vodoravno in od *A—D* navpično črto. Na vodoravni črti vstavi z zneskom $1 * \div 2$ *cm* = 22 *cm* od *A* točko *E* in potegni od tam navpično črto *E—H*.

Od A navzdol vstavi za točko B $\frac{1}{2} * = 12$ cm. 2 cm pod točko E zaznamuj točko F in spoji točke $F—B$ s črto. Od srede te črte potegni z ogelnikom črto za točko K , katera določuje najvišjo točko krogle. Črta $F—B$ dolga je $1 * = 24$ cm.

Od točke F navzdol postavi z merjeno dolžino do komolca točko G , celo dolžino rokava pa s točko H , ter potegni od obeh točk vodoravne črte do C in D .

Pri C odmeri 2 cm za posnetek rokava, dodaj pa isti znesek pri G .

Od točke D navzgor vstavi 2 cm in od tam na črto, spodnjo širino rokava (tukaj 16 cm) ali $\frac{2}{3} *$. Na to nariši konturo kakor kaže fig. 15.

Da se sprednja šev rokava preveč ne vidi, dodajemo mu 2—3 cm za zagib, ter zato poožimo spodnji rokav. Konturo spodnjega rokava, v kolikor je od zgornjega različna, kažejo v podobi. Pri rokavih namenjenih za povrhne suknje, ali za vatirane vstavi zgornjo širino $A—E$ s celo jednoto ($1 *$). Če pa so zgorej toliko širji, potreba je jih poširiti tudi spodej za kaka 2 cm.

Širino rokavov odločuje pa sploh poleg obmerja luknje tudi šega ali pa zahteva naročnika.

Dolžino rokavov meri se v nadaljevanju s hrbtno širino. Pri tem merjenju moraš roko skomolčiti, a še le potem, ko si vzel mero hrbtno širine. Pri modelu znaša mera 20, 56, 80 cm.

XIV. poglavje.

Konstrukcija životne suknje za životne in debele osebe.

(Glej fig. 16., tab. V.)

Tukaj treba je najpreje odločiti katere živote hočemo zaznamovati s pojmom „vitek“, „životen“ ali pa „debel“.

Moja metoda daje po navpični od točke O držeči črti najvarnejše oporišče razsojevati životnost spodnjega telesa v primerju s prsno širino.

Pri vitkih osobah pri katerih je spodnja širina manjša od zgorenje, vstavili bomo točko J vedno v približno paralelno oddaljo s točko G od prvotne črte. Malokedaj merimo še vitkeje telesa. Bolje pa je, da celo v tacih slučajih krog tako vstavimo, da po meri več kakor navadno izstrižemo pri stranskem delu in pri prsnem izstrižku, kakor da bi točko J vstavljali znatno pod paralelno oddaljo točke G od črte.

K životnim osebam prištevamo tiste, katerih zgornja širina znaša nad 50 cm (na pol), če je tudi spodnja širina v nekakem primerju z njo, pa da vendar ne preseza mere zgornje širine.

Debele osebe imenujemo take, katerih spodnja širina je večja nego zgornja.

Natančnejega razločila ni mogoče podajati. Pri debelih odločuje pa tudi **širina okolu meč**, o kateri bode pozneje govor toliko, da po sorazmerni metodi ni vsikdar mogoče natančno razdeliti spodnjo širino. Nekatere osebe so okolu pasu jednakomerno okrogle ali sodčkaste, druge pa so trebušne, torej zadej istotako

vpognjene kakor vitke, tako da večji del neprimerne spodnje širine **pripada obmerju trebuha**, torej naspred.

Konstrukcija kroja za **životne in debele osebe** spreminja se pa pri vglombenju luknje točka *G*, in sicer:

Točka <i>O—G</i> vstavi se do mere	50 cm	prsne širine z 1 *	
od	"	51—54 cm	prsne širine z 1 * \div 1 cm
"	"	55—60	" " " " 1 * \div 2 "
"	"	61—65	" " " " 1 * \div 3 "

Sicer pa ostane konstrukcija za životne osebe ista kakor za vitke.

Fig. 16. kaže nam konstrukcijo života po sorazmerni metodi za **debele osebe** po naslednji meri: Zgornja širina 54 cm, spodnja širina 56 cm. Hrbtina dolžina 45 cm. Delilna jednota je torej 27 *.

Točko *G* vstaviti je z $1 * \div 1 \text{ cm} = 26 \text{ cm}$.

Pri *A* izpelji konturo za $\frac{1}{2}$ cm obočeno in vstavi točko *M* od tiste pike počenshi. S tem pridobiš prostor navadno polnejšemu hrbtu debelih oseb.

Točko *F*, katero se sicer vstavlja z $\frac{1}{3}$ *, **vstavi tukaj z $\frac{1}{4}$ ***, tedaj manj k vratu.

Od točke *E2—C* zadošča k polovici spodnje mere dodatek 1 cm. Zato pa vstavi točko *J* z dodatkom 5 cm. Točko *L* vstavi z $\frac{1}{3} * \div 1$. Prsno konturo izpelji pri *L* 1 cm za prvotno črto. Te premembe so neznatne, ker pri moji metodi vže **tri glavne mere** dajo same slehernemu životu pravilno konstrukcijo.

Natančneje vstavo točk dajo nam pa pomočne mere, o katerih bode govor pozneje.

Sakó za životne in debele osebe nariše se lahko s podstavo životnega modela s tem, da se na blago obrišejo njegove konture in da se po prejšnem navodilu premeni odstriž zadnjega dela od srednjega pri točki *NZ* pričenshi do spodaj. Neposredno postavo tacega sakó predstavlja pa posebej še podoba 42 na tab. IX.

Moj pouk meri v obče manj na to, da določim učencu empirične stavne točke, važnejši nego to, zdi se mi seznaniti ga z izvirki stavnih točk. Če to razumi, pridobi kmalu toliko kolikor je potrebuje, da izvrši različne kroje po lastnem okusu, a vendar pravilno.

Seznaniti hočem torej učenca še z jednim glavnim pravilom gledé razdelitve spodnje širine.

Pri onih oblikah suknj, pri katerih ni treba, da bi se zadej ob mečah životu tesno prilagale, ni toliko važna vstava točke *K*, katera odločuje tesnoto ali prilježnost suknje zadej.

Vážna pa ostane vsikdar vstava točke *J* naspred, in to posebno za take suknje, katere se hoče zapenjati spredaj v črti pasu.

Ako bi dodal tej točki preveč, odstopila bi zapeta suknja pri oni točki od života. Ako bi pa dodal premalo, pokvarila bi točko *F* (vratno špičko sprednjega dela). Večja napaka bil bi torej poslednji slučaj.

Predóči si suknjo ali pa uniformo, kako, če je v pasu zapeta a spredaj preozka, tišči zgorenji del pod vrat, mej tem ko ovratnik leze od vratu, ali pa površno suknjo, katere navzlic preobili širini zadej, ne moreš zapeti spredaj, da bi ti prilagala in prepričal se bodeš o važnosti pravilne vstave za točko *J*.

Po mojih navodih izogne se lahko takim nepravilnostim. Nasprotno hibe pripetijo se redkokrat in se pri dvomljivih slučajih po itak običajni preskušnji lahko popravijo. Kako je pa mogoče pravilno razdelitev spodnje širine po merjenju mečne širine vsikdar pravilno vstaviti, o tem bode govor pri razlaganji životo-merstva.

XV. poglavje.

Konstrukcija pol in rokavov za debele osebe.

(Glej fig. 17., tab. V.)

Pole za debele osebe vstavijo se istotako kakor sem jih dosedaj učil. Razlika tiče le v tem, da se gledé na bolj podaljšani život pod točko *J1* sprednja kontura pol nekoliko nižje vstavi. Pri modelu fig. 17. ponižana je kontura pol za **2 cm pod točko A**. V dodatek za nadržanje zadošča pri debelih osobah **2 cm**, če je pa život okolu kolčnic nenavadno ploh, zadošča **1 cm**.

Za razširjenje na zadnjici zadošča po razliki obmerja 6—8 *cm*.

Fig. 17. daje ti sploh jasno podobo, kako se vstavi kroj pole in velja vse, kar sem omenil preje o sestavah pol tudi tukaj.

Zgornjo širino **rokavov za debele osebe** vstavi se sicer tudi po jednoti, a boljše je vstaviti jo po obmerji luknje, ker je debelost roke neodvisna od drugega telesnega razmerja in mnogokrat različna.

XVI. poglavje.

Konstrukcija telovnika.

(Glej fig. 18., 19. in 20., tab. VI.)

Kroj za telovnik bi se vstavil lahko istotako kakor za život, ker ima namen obleči isti del života. Ker je pa učenec o sorazmerji životnih stavnih točk vže dovolj poučen, je priličnejši, vstaviti ta kroj po naslednjem načinu, pri katerem se konstrukcija v nekoliko premeni v tem, da mora biti zadnji del po hrbtu vedno dalji, nego sprednji. Potegni kakor ti kaže fig. 18. od *O—O2* vodoravno 1 * dolgo črto in od obeh točk navzdol navpične črte. Na sprednji (*0*) črti vstavi najprvo globino luknje s 1 * (četertinko cele prsne širine), od tam pa za točko *J* znesek polovice hrbtne dolžine; ker imamo hrbtuo dolžino pomerjeno s 45 *cm*: torej z 22½ *cm* ter potegni do *D* in *H* vodoravne črte.

Od točke *J* navzdol vstavi pomerjeno dolgost telovnika točko *J1*. Od pasne črte pričnišna znaša normalno podaljšanje 15 *cm*. To podaljšanje preseči v polovici ter spoji sprednjo dolžino s črto do presečišča nazad.

Po navpični črti $O2$ vstavi z zneskom 3 cm piko za krajišče naramne konture, točko $L1$ 1 cm notri od črte oddaljeno.

Od točke D vstavi kakor za život z $\frac{1}{4} * = 6\text{ cm}$ točko E in potegni od tam črto za prestop luknje do točke $E1$. Od tam pa vstavi z zneskom $\frac{1}{3} * + 1\text{ cm} = 9\text{ cm}$ točko F .

Pri točki H odmeri na znotraj izstrižek $1\text{—}2\text{ cm}$ ter vstavi od iste pike naspred polovico spodnje širine z dodatkom 1 cm za prsni izstrižek (tukaj torej 22 cm). **Za obklad** zadošča pri jednovrstnem telovniku znesek $3\text{—}4\text{ cm}$.

Sedaj obriši konturo kakor vidiš na fig. 18., in tako da jo izpelješ pri luknji 2 cm pred črto E .

Zadnji del za telovnik glej fig. 19., vstavi naslednje: Od $O1\text{—}M$ potegni kratko črto in vstavi krajišče s $\frac{1}{4} * + 1 = 7\text{ cm}$. Točko A vstavi 1 cm pod $O1$ in od tam z zneskom $\frac{1}{3} * = 8\text{ cm}$ točko $A1$; **potem z zneskom globine rokavne luknje + 1 cm**, tukaj torej s 25 cm od točke A merjeno, točko B . Od tam pa z zneskom polovice hrbtne dolžine, tukaj $22\frac{1}{2}\text{ cm}$ točko C . Za razširjenje zadnjega dela odmeri pri točki C od kraja $3\text{—}4\text{ cm}$ ter potegni od tam do A novo črto. —. —. —.

Širino zadnjega dela čez pleča vstavi po meri naramne konture sprednjega dela od $F\text{—}L1$ za črto $M\text{—}N$. Tedaj ti nastane širina od $A1\text{—}N$ $\frac{3}{4} * = 18\text{ cm}$.

Širino od B naspred vstavi z $1 * = 24\text{ cm}$, in od C polovico spodnje širine, in sicer oboje merjene od nove črte.

Tudi lahko položiš sprednji del k zadnjemu tako, da mu vstaviš celo širino od nove črte do točk G in J .

Za debele osebe vstavi točko F le z $\frac{1}{3} *$ počenši od točke $E1$. Tudi treba pri H le malo, mnogokrat celo nobenega izstrižka.

Fig. 20. predočuje nam telovnik, ki bo brez ovratnika. Vstavi se istotako kakor prvi. Na vratni špički F pa se prestriže in vstavi se mu klinek, kateri pripomore, da se telovnik prileže k vratu.

Ta oblika je natančno ista, kakor jo mora imeti telovnik **pri uradniški uniformi**. V ta namen zarezati je 7 lukenj za gumbe.

V konstrukcijo telovnika služijo nam za život vzete mere zgornje in spodnje širine in hrbtne dolžine. Pomeriti je treba torej poleg teh, le še dolgost telovnika od srede vratu točka A , do spredaj. Ob jednem pomeriš lahko tudi odprtje telovnika na prsil.

XVII. poglavje.

Konstrukcija službene in gala suknje za uradniško uniformo.

(Glej fig. 21., 22., 23., 24. in 25., tab. VI.)

Vsled predpisov gledé uniformiranja c. kr. uradnikov treba bode strokovnjakom svojo pozornost obračati tudi tej stroki. Narisal sem zategadelj mesto družih fazónskih vzorcev dvoje uniform na tej tabeli.

Pri teh sukujah ne navajam vnovič konstrukcije, kajti ta je povsem ista kakor za životno suknjo. Zadošča torej vnanja oblika. S zaznamovano, vidiš pri fig. 21. in 22. katere predstavljate službeno suknjo, da je naramina šev zadej povikšana, spredaj pa ponižana. Pri uniformah je namreč običajno premestiti naramno šev nekoliko višje. Ta preosnova pa tudi pokaže, kako se to sme napraviti tudi pri sleherni drugi suknji. Širina reverza je predpisana, istotako številu lukenj za gumbе kakor podoba kaže. Opomniti mi je tudi da zadošča pri uniformah neznatno 1—2 *cm* znašajoče podaljšanje života. Zadnjo polo (fig. 22.) prikrojiš z zgornjim delom iz jednega kosa.

Fig. 23. predočuje rokav k službeni suknji. Prikroji ga toliko krajši, da mu prišiješ poseben 9 *cm* širok obložek obrobljen s paspulo v barvi one službene stroke, h kateri spada uradnik. Previdno pa je, da pustiš pri rokavu 2—3 *cm* v založek, ker bi ti sicer ne bilo mogoče rokava podaljšati, če bi bilo to potreba.

Fig. 24. predočuje zopet konstrukcijo ovratnika, opozarjam torej na razlaganje v VIII. poglavji gledé ovratnika.

Fig. 25. pokaže konture gala suknje. Revers drži se sprednjega dela, torej se ne prikroji posebej. Zato pa treba večjega izstrižka pod oprsem, za kar pri točki *J* toliko več dodaj, kakor je navadno. Pola zadnjega dela prikrojiti pa je pri tej suknji posebej in je prišiti k delu.

Kako daleč od kraja treba prišivati gumbе, določa predpis po katerem se je tudi gledé druge vnanje oblike ravnati. Predpisi dobivajo se v knjigarnah.

XVIII. poglavje.

Konstrukcija hlač.

(Glej fig. 26., 27., 28. in 29. na tab. VII. in fig. 38—41. na tab. IX.)

Kakor sem pri konstrukciji vzorcev za obleko zgornjega života vporabljal najpriprosteji način, jednako jednostavna je konstrukcija hlač.

Za konstrukcijo dolgih hlač (Pantalon) potrebujemo naslednje mere:

1. **zunanjo dolžino**, (počenši nad kolčnico) do kolena in do spodej,
2. **notranjo dolžino** počenši od razkroka do spodej,
3. **pasno širino**,
4. **širino ob kolčnicah** event. tudi ob zadnjici,
5. **širino okolu stegna**,
6. " " **kolena**,
7. " " **noge spodej**.

Mera ob kolčnicah (pri debelih osobah okolu trebuha) sicer pokaže natančno, kako velik more biti odstriž sprednje hlačnice od točke *O*. Plus mej pasno in kolčnično širino razdeli se namreč tako, da odpade jedna polovica pri sprednji hlačnici kot odstriž, druga pa kot izstriž iz zadnje hlačnice.

Mogoče pa je skoro vedno konstruirati hlače brez mere ob kolčnicah, tako da se pri vitkih osobah odstriž sprednje hlačnice vstavi z 4—5 *cm*, pri debelih osobah pa 1—2 *cm*.

Izstriž iz zadnje hlačnice pa je vstaviti z 2—3 *cm*. Tesno priležnih hlač okolu kolčnic in zadnjice itak ni priporočati, poleg tega pa dobijo v pasu natančno obmerje života s tem, da jim našivamo zaponke.

Tukaj predočena konstrukcija hlač, opirajoča se deloma na Richterjevo teorijo, je najlažja izmed vseh, kolikor jih poznam, vendar morem po mnogoletnih skušnjah preverjen trditi, da ima popolnoma jednako vrednost z najtežavnejemi konstrukcijami, **in da je celo varnejši** nego oni način, kateri ima osnovno podlago v meri okolu zadnjice, katero je pravilno težko natančno določiti vsled mehkode okolu omenjenega dela spodnjega života.

Za hlače ni treba prikrojevati vzorca, nariše se je neposredno na blago.

Konstrukcijo sprednje hlačnice glej fig. 26., prični naslednje:

Na robu blaga, ki leži pred teboj, potegni zgorej z ogelnikom vodoravno črto *O—G*. Od točke *O* naspred vstavi za srednje vitke osebe 4 *cm* daleč piko za odstriž. Sedaj vstavi od *O* dolžino do kolena točko *C* (tukaj 62 *cm*) in do spodaj točko *A* (tukaj 108 *cm*) ter potegni od *A* zopet vodoravno črto nazad. Širino sprednje hlačnice spodej vstavi z 20 *cm* točko *L*, ter jo preseči v polovico, točka *F*.

Od točke *A* navzgor vstavi notranjo dolžino točko *B* (tukaj 82 *cm*) ter potegni od tod in od točke *C* zopet vodoravne črte.

Od pike odstrižka naspred vstavi z $\frac{1}{4}$ **pasne širine** (tukaj 21 *cm*) točko *G* (pasno širino sprednje hlačnice). Sedaj spoji točke *G—F*, s čimer dobiš pri naši konstrukciji **velevažno povprečno črto *G—F***.

Odstrižek narisaj, kakor kaže fig. 26., do 10 *cm* globoko pod pas, glej točko *D*, ter vstavi od tod (ako si meril) kolčnično širino z $\frac{1}{4}$ do točke *D1*. Sedaj položi ogelnik **k povprečni črti** ter potegni pasno konturo hlač, katera se tembolje poglobi pod točko *G*, tembolj povprečno leži črta *G—F*.

Istotako potegni črto za razkrokno špičko *H* sprednje hlačnice z ogelnikom, katerega položiš k povprečni črti, **in tudi tukaj poglobi se ta črta, tembolj pod prvotno (vodoravno) čim povprečnejši leži črta *G—F***. (Če položiš ogelnik na model fig. 26., prepričaš se najjasneje o navedenih konstrukcijskih črtah.)

Oddaljo točke *H* od povprečne črte, ali od razkroknega kota vstavi z $\frac{1}{3} + 2$ **četertinke pasne širine**. Pri našem modelu znaša ta četertinka 21 *cm*, vstavi torej točko *H* (razkrokno špičko) z $\frac{1}{3} = 7 + 2 = 9$ *cm* od kota.

Širino sprednje hlačnice pri kolenu vstavi pri srednje širokih hlačah s polovico vse mere (tukaj 23 *cm*) točko *K*.

Ker se širina hlač po šegi vedno preminja, opozorim na to, da ne sme biti notranja kontura preveč obočena. Zategadelj je treba (pri tesnih hlačah) mnogokrat vstaviti širino pri kolenu tudi z nadpolovičnim zneskom cele širine.

V pravilo za dobro konstrukcijo notranje konture sprednje hlačnice bodi ti naslednje:

K točki *K* priloži črtovnik ter potegni ob njem od točke *K* počenshi navzdol pomočno črto tako, da bode končala spodej 1 *cm* znotraj od točke *L* (tukaj torej

v širini 19 *cm*). Od točke *K* navzgor pa tako, da približno preseče kotno črto razkroka, kakor vidiš na fig. 26., ko bi ti pa vstava točke *K* ne dopuščala take konstrukcije, prestavi točko *K* tako, da jo izvršiš po tem pravilu.

Sedaj potegni konturo notranje ševi s črtovnikom od *L* do polovice mej točko *K*, kjer se s prvotno črto spoji, od točke *K* proti razkroku pa polagoma obočeno do točke *H* s prosto roko.

Obočino pri točki *E* vstavi s 6 *cm*, dodaj pri *DI* in pri *G* najmanj 1 *cm* ter nariši konturo razpora od točke *H* do *E*, *D* in *G* polagoma obočeno, kakor kaže fig. 26.

Jedno sprednjo hlačnico treba je navadno „izstriči“, največkrat desno. Ta izstriž znaša od špičke *H* nazaj 2—3 *cm*, konturo njegovo pa razvidiš v podobi.

S tem je dokončana konstrukcija sprednje hlačnice, tako da se more prikrojiti.

Zadnja hlačnica glej fig. 27. konstruira se s podstavo sprednje, po naslednjem načinu: Položi sprednjo hlačnico s konturo notranje ševi, kolikor moč paralelno z nasproti ti ležečim robom blaga. S to položbo se doseže smoter, da drži šev na zadnjici povprečno po blagu. Hlače potem niso le priložnejše temveč tudi blago dlje trpi. Ob jednem pa predstavlja taka položitev pravilno prikrojevanje zadnje hlačnice pri progastem in križastem blagu na zunanji ševi, kjer morajo primerno jednako držati proge obeh hlačnic.

Sedaj vstavimo najprej one točke, ki napravljajo pravilni aplomb zadnji hlačnici.

Od točke *H* nazad zaznamuj z **zneskom 4 *cm* razkrokno špičko zadnje hlačnice.**

Potegni sedaj iz sredine pasne konture sprednje hlačnice navzgor 12 *cm* visoko črto za točko *N*, in spoji to točko (*N*) z razkrokno špičko *H* sprednje hlačnice.

Na to podaljšaj pasno konturo z ravno črto proti točki *OI* ter vstavi od *N* tjakaj $\frac{1}{4}$ **pasne širine z dodatkom 4 *cm*** (točka *OI*). Od te potegni črto do one pike, pri kolenu, katero misliš vstaviti za širino zadnje hlačnice. Ker smo dali pri našem modelu sprednji hlačnici polovico vse širine, potegni tukaj omenjeno črto od *OI* naravnost do robu sprednje hlačnice pri kolenu, tedaj k prejšnji točki *C*.

Pri točki *OI* nariši konturo 1 *cm* od črte, ostale 3 *cm* dodatka pa izstriži, kakor kaže podoba iz zadnje hlačnice.

Konturo po zadnjici izpelji od razkrokne špičke navzgor, tako da jo polagoma spojiš s črto *N—H*, katero si vže preje potegnil.

S tem končuje se konstrukcija zadnje hlačnice na zgorenjem delu, ki ostane vedno jednaka brez ozira na spreminjajočo šego hlač v spodnjem delu, **in zagotavlja pravilno ležo hlač ob spodnjem životu.**

Širina hlač ob nogah vstavlja se pa izključno po šegi ali po želji naročnika.

Preminja se torej vedno in mogoče mi je v ta namen podati le naslednje pravila za vse slučaje:

1. **Za širino pri kolenu.** Pri srednje širokih hlačah, kakršne so narisane v fig. 26. in 27., kjer smo dali sprednji hlačnici natanko pol širine, sme se kontura zadnje hlačnice na obeh straneh (ševih) dotikati s konturo sprednje, ko bi hotel dodati posebej kaj za ševi, dodaj vedno pri znotranji konturi, ko bi bil pa vsled prejšnega navodila moral dati sprednji hlačnici **več nego pol** širine, tedaj smeš

brez skrbi vedno poožiti zadnjo hlačnico na strani (zunaj), tako da njena kontura drži pod konturo na vrhu ležoeče sprednje hlačnice. Pomeri torej vedno pravo širino preje ter potegni v ta namen črto od *OI* do vstavljene pike pod sprednjo hlačnico, kamor seveda moraš izpeljati poznejše konturo. Tako črto predočil sem na fig. 29. Poožiti smeš torej zadnjo hlačnico vedno pod sprednjo na strani, **nikdar pa pri znotranji ševi (ali konturi).**

Ko bi pa hotel hlačnice široke konstruirati, smeš zadnji hlačnici znotraj pri kolenu dodati 2, največ do 3 *cm*. Na strani razširiti pa jo smeš tako kakor kaže z — — — — na fig. 27. zaznamovana kontura, ali pa celo toliko, da potegneš ravno črto od točke *OI* do one pike spodej, katero vstaviš za spodnjo širino. Slednja konstrukcija velja posebno za spodnje hlače (gače).

2. Za širino spodej. Za sprednjo hlačnico vstavili smo tukaj 20 *cm*.³ Pri ozkih hlačah zadošča tudi 19, pravilo pa velja, da je sprednja hlačnica nekoliko ožja od zadnje, to tudi, če se konstruirajo hlače za dečke.

Ostalo širino razdeli pa na zadnjo hlačnico približno jednako na obe strani, glej pike *A* in *L* na fig. 27.

Konstrukcija hlač za **debele osebe** glej fig. 28 in 29., napravi se po istem temeljnem pravilu kakor prejšne. Za odstriž zadošča vstaviti 1—2 *cm*. Čim debelejši je osoba tem manjši bode odstriž. Pasno konturo *O—G* treba pri debelih osobah 2—3 *cm* **višje nad prvotno vodoravno črto potegniti**, da se naredi prostor močnemu sprednjemu životu.

V dodatek za izstriž na črti *N—OI* zadošča 2—3 *cm*, kedor bi bil vzel mero ob zadnjici, vstavi naj jo, kakor kažejo z — — — — zaznamovane črte na fig. 29. tako, da meri 4 *cm* več. Če mera zahteva, popravi po isti zunanjo konturo zadnje hlačnice. Za ozke hlače oddaljiti smeš pri kolenu stransko konturo sprednje hlačnice za 1—2 *cm* od robu, če blago ni progasto, glej fig. 28.

Pri hlačah za debele osebe priporočam **vedno poširiti** zadnjo hlačnico na notranji ševi pri kolenu za 2—3 *cm*, glej fig. 29., pooži pa zato če treba, zadnjo hlačnico ob strani.

Le natančno ravnanje po navedenih pravilih omogoči korektno konstrukcijo hlač. To je tem važneje, ker je poprava konstrukcijskih napak pri hlačah skorej nemogoča.

Da treba hlačnice pri stavnih točkah ob kolenu natančno sestaviti (sešiti), vedeti mora itak sleherni krojač. Pas prikroji se posebej v širini 4—5 *cm*, napusti se pa lahko tudi pri hlačah.

Fig. 38. in 39. na tab. IX. predočuje nam ob nogah tesne hlače, kakršne se nosijo v škornjahl (**kratke hlače**), posebno tudi za lov ali za jahanje.

Mero dolžine za take hlače vzemi istotako, kakor za dolge in izkrajšaj jih pri konstrukciji kakor želiš. Mero ob nogah vzemi tesno. Mero ob kolčnici in ob zadnjici porabiš vspešno pri tesnih hlačah.

Konstrukcija sprednje hlačnice fig. 38. je ista kakor pri dolgih hlačah. Kontura pri zunanji ševi oddali pri kolenu za 3, spodej za 4 *cm* od robu. Od teh točk vstavi pa sprednjo hlačnico s **polovico vse širine**. Pomeriš lahko tudi širino kolčnic in jo vstaviš v kraj.

Konstrukcija zadnje hlačnice fig. 39. vrši se s podstavo sprednje. Pazi pri tesnih hlačah posebno na to, da položiš notranjo šev kolikor moč paralelno z

robom blaga, da se šev po zadnjici more raztezati. Od stegna navzdol zjednačijo se konture obeh hlačnic tako, da so enako široke.

Z zaznamovana črta, držeča iz razkroknega kota do točke *O* in *N*, pokaže kako je na drugi način mogoče pravilno vstaviti dolžino iz kota do točke *O*, jednako do točke *N*. Tako vstavlja se lahko tudi pri dolgih hlačah.

Fig. 40. in 41. predočujeta kroj pasů in zaponk, o čemur ni treba razlaganja.

XIX. poglavje.

Konstrukcija povrhne suknje s podstavo životnega modela.

(Glej fig. 30. in 31., tab. VIII.)

Temelj v konstrukcijo suknje, katero se more po vrhu druge suknje oblačiti (povrhne suknje), naj se imenuje tista kakor si bodi: ogrtač, zimska suknja, paletot, plašč i. t. d. je vedno navadni model života, kakeršnega smo narisali po tab. II. Sakóvi obliki podobne, torej plohate vrhne suknje konstruirati se morejo pa tudi s podstavo sakóvega modela, kar ni težko, če pojasnim naslednje:

Povrhna suknja ima namen obleči isti del života, kakor prvotni model, konstrukcijo treba vstaviti torej tako, da vrhna suknja spodnjo povsod pokrije. Dodati je torej v širini in višini prvotnemu modelu. Le vnanja oblika preminja se po šegi.

Ta način pripraven je vže zategadelj, ker sleherni previdni strokovnjak shrani preskušani kroj životne suknje ali sakóta svojega naročnika, na kojega podstavi potem konstruira vsaketero obliko povrhnih sukenj.

Mogoče pa je povrhne životne kakor tudi plohate suknje konstruirati neposredno brez podstave modelov po istem pravilu kakor one. V poznejšem poglavji pojasnil bodem ta način, ki je posebno pripraven za prikrojevanje sukenj v zalogo.

Konstrukcija povrhne plohate suknje (Paletot) s podstavo životnega modela izvrši se pa naslednje:

Prični z zadnjim delom. Ko si potegnil na blagu od robu povprečno črto za razparek, položi model kakor ti kaže fig. 30. 1 *cm* oddaljeno od te črte, ter obriši njegovo konturo z dodatkom 1 *cm* pri vratu $2\frac{1}{2}$ *cm* pa na špički naramne ševi. Sedaj vstavi širino zadnjemu delu od točke *C* naspred po šegi, ter položi stranski del vzorca k zadnjemu delu tako, da se stikati ob plečah in v luknji obe konturi. Na to dodaj tudi širini v luknji (toraj čez hrbet) 1 *cm*.

V pravilo ti bodi, da mora znašati najožja širina zadnjega dela v pasu od *C*—*C1* vsaj $\frac{1}{3}$ spodnje širine. Pri 42 *cm* **torej najmanje** 14 *cm*. Pri tako tesni konstrukciji pa treba 1—2 *cm* znašajočega poširjenja po zadnjici. V ta namen potegni od točke *C1* oddaljeno pomočno črto z ogelnikom navzdol, ter obriši konturo.

Premembe gledé širine zadnjega dela izvršujejo se po šegi, katere predočujejo modni časniki.

Sprednji del povrhne suknje fig. 31. vstavi naslednje:

Od sprednjega robu na blagu odmeri najpreje širino za obklad. Pri jednovrstno zapeti suknji zadošča za obklad 6—8 *cm*. Za dvovrstno pa 10—12 *cm*. Od tod potegni paralelno obkladno črto.

Sedaj položi model, kakor ti kaže fig. 31. pri točki *J* 1 *cm* oddaljeno od te črte **tako, da leži vodoravna črta *J—K* modela v pravilnem kotu z obkladno črto**. To ležo predočuje ti na podobi ogeljnik ležeč poleg obkladne in vodoravne črte.

Na to izpelji obkladno konturo od *J* navzgor enakomerno 1 *cm* oddaljeno od modela do točke *L*. Dodaj tudi vratnemu otvoru in naramni ševi 1 *cm*.

Na špički naramne ševi zato ni treba dodajati ker smo povikšali tam zadnji del z $2\frac{1}{2}$ *cm*.

Sedaj dodaj k odstrižku stranskega dela na podobi zaznamovanega s $\times \times \times \times$ (presečiščni znamenji) 2 *cm*, ter potegni poleg teh namerno črto za stransko šev suknje do spodej. Konturo izpelji poleg te črte obočeno v pasu z zneskom 1—2 *cm*.

Posebno paznost priporočam pri zaznamovanji špičk obeh delov pri stranski ševi v luknji. Točka *NI* na zadnjem delu vstaviti se sme dovoljno globoko, gledati treba pa na to, da se poglobenje **izvrši v isti meri** tudi pri sprednjem delu.

Rokavno luknjo vrhne suknje poglobiti je za 1 *cm*. Oblika luknje pa mora biti **okroglasta**, torej ne jajčasta kakor pri modelih za životno suknjo.

Spredaj podaljšaj sprednji del kakor pri sakó za 3—4 *cm*.

Fig. 31. predočuje povrhno jednostransko suknjo kakor tudi z zaznamovanim obkladom dvovrstno suknjo.

Na mestu je tukaj učenca seznaniti s pravilom **o vmestenji žepov**.

Naravno je, da se vstavi globina (leža) stranskih žepov po dolžini roke, oziroma rokavov.

Položi torej pri povrhnih suknjah merilo z zneskom hrbtné širine, tukaj s št. 22 (pri točki *F* zaznamovano) k vratni špički sprednjega dela ter vstavi od tod z dolžino rokava (tukaj 82 *cm*) globino žepa.

Pri sakih vstavijo se žepi nekoliko višje. Odbij istotako hrbtno širino pri *F* ter vstavi žepe 3—4 *cm* višje nego znaša dolžina rokava.

V obče mora se stranske žepe tako vstaviti, da dobi skomolčena roka v njih nekoliko opore.

Natančni in pazljivi pregled podobe daje pa sploh učencu boljše vodila za vso konstrukcijo nego jih more dati najobširnejši popis.

XX. poglavje.

Konstrukcija plašča (za uradniško uniformo) oziroma za menčikov.

(Glej fig. 32., 33. in 34. na tab. VIII.)

Pričnimo z zadnjim delom. Kacih 12 *cm* od zgiba blaga, potegni navzdol črto za skladni zagib (glej fig. 32.). Na to potegni drugo pri *A* 1 *cm* pri *C* 4 *cm*

od prve oddaljeno povprečno črto ter položi poleg nje životni model. Povprečna leža modela ima namen obvarovati, da skladni zagib čez pleča ne leze narazen.

Stranski del položi tako, kakor preje k zadnjemu delu ter potegni z ogelnikom od špičke stranskega dela paralelno povprečno namerno črto navzdol.

Dodatke k modelu pokaže ti podoba. Pri vratu in pri luknji znašajo 1 *cm*, povikšanje na ramni špički pa 2½ *cm*. Patka in spona napraviti se pri uniformskih plaščih po predpisu, za menčikov ali za civilne plašče vsijejo se le spona z 2—4 gumbi za zapenjanje.

Za sprednji del fig. 33. potegne se zopet najprvo obkladna črta (za uniforme 12 *cm* od robu). Sicer pa dovoljno. Na to položi model gledé na debelost podlage, s katero bo de plašč podložen 1—2 *cm* od iste črte zopet tako, da bo de pasna črta *J—K* v pravilnem kotu z obkladno črto.

Pri izpeljavi konture od *J* navzgor dodaj pri *G* 1 *cm* več nego pri *J* in *L*, da dobi sprednja kontura več krožine za vlikanje na prsih. To smeš storiti tudi pri drugih suknjah.

Dodatke pri vratu, na rami in poglobenje luknje kaže ti podoba. K odstrižku stranskega dela (× × × ×) dodaj 4 *cm* in potegni poleg onih namerno črto za stransko šev. Na špički v luknji izpelji konturo 1 *cm* naspred črte, tudi jo moreš v pasu nekoliko izdolbsti.

Fig. 34. predočuje konstrukcijo ovratnika za uniformski plašč. Po enakem načinu vstavijo se pa tudi ovratniki za druge suknje, katere se pod vratom zapenjujejo (stoječe prsi).

V obče pripomnim, da zadoščajo dodatki približno 1 *cm* k modelu, ako se namerava suknjo podložiti z navadno tenko podlago. Ko bi pa hotel vrhno suknjo podložiti z debelo podlago ali celo z vato, tedaj smeš dodatke povikšati do 2 *cm*.

Povrhne plohate suknje in plašči morejo se pa konstruirati tudi s podstavo sakóvega modela, kakor sem vže omenil. Dodaj na istih mestih kakor tukaj po 1—2 *cm*. Na ramni špički ni treba v tem slučaju še posebnega povikšanja, če je vže sakóv model bil preje povikšan, torej zadošča tudi na ramni ševi jednakomerni dodatek 1 *cm*.

Rokavna luknja poglobiti je za 1 *cm*, na prsih pa ne treba je več izkrojiti, kakor je model, ker dodatek pri stranskih ševih nadomešča potrebno širino.

XXI. poglavje.

Konstrukcija za sakó za debele osebe.

(Glej fig. 42., tab. IX.)

Da predočim učencu konstrukcijo plohate kratke suknje (sakó) na podlagi drugačnih mer, postavil sem v fig. 42. vzorec za sakó s podlago naslednjih mer: Zgornja širina *G—B* 54 *cm*, spodnja *J—C* 58 *cm*, hrbtna dolžina (dopasni život) 44 *cm*. Oseba s tako mero spada po našem pravilu označenem v XIV. poglavju med debele osebe ter je zategadelj vzorec natančno po istih načelih vstavljen.

Za konstrukcijo namerne črte za stransko šev opomnim, da je črta potegnjena od *NI* navzdol tako, da preseče v globini 15 *cm* pod pasno črto zadnji del (na zadnjici), najvarnejša sorazmerna konstrukcija te črte.

To izvira iz pravila, da je pri normalnih razmerah **zgornja širina jednaka s širino okolu zadnjice**. Točko *K* postavi z dodatkom 1—2 *cm* od *E2* nazad; dodaj pa naspred toliko več, torej 5 *cm*.

Kontura stranske ševi izdolbiti se more nekoliko v pasu; na zadnjici pa se spoji z zadnjim delom. Slednjo premeniti bi bilo le, ko bi zadnjica ne bila normalno obilna, tedaj potegniti je namerno črto bolj naspred.

Če bi hotel sakó prikrojiti spredaj „zaprt“, tako da se obklad pokriva, tedaj pokaže ti poleg črte *J—K* priložen ogelnik, kako more držati črta sprednje konture ali robu.

Pri modelu životne suknje za debele osebe fig. 16, tab. V., odstopi kontura zadnjega dela pri *A* za $\frac{1}{2}$ *cm*. Take konstrukcije pa ne vidimo pri sakó fig. 42, čeravno je postavljena za debele osebe.

S tem da zadnji del pri *C* odstopi za 2 *cm* od črte ter da je potegnjena kontura povprečno do *A1*, doseže se ravno tista vstava.

Ta izgled nam kaže, kako treba mnogokrat radi različnih vzrokov konstrukcije drugače, a vendar pravilno vstavljati. Če bi bilo blago progasto ali križasto ne bi smeli nikakor izkriviti konture pri *A*. Pri križastem blagu treba celo zadnji del prikrojiti v zgibu, ter mu z vlikanjem napraviti obliko, kakeršno zahteva konstrukcija.

Da ni treba papirnatega modela na zadnjici dostaviti, če drži kontura po zadnjem delu, moreš zadnji del, na mestu z zaznamovanem, odstriči, na kar izpelješ konturo navzdol na blago brez onega delka. Isto velja tudi pri naslednji podobi.

XXII. poglavje.

Konstrukcija povrhne suknje po sorazmerni metodi.

(Glej fig. 43., tab. IX.)

Gotovo bode vsacemu prav, če pojasnim, na kakšen način je mogoče konstruirati tudi povrhno suknjo brez podstave životnega modela.

Mnogokrat primeri se, da treba naročniku najprve prikrojiti povrhno suknjo. Če je osoba „normalne rasti“, da ne treba jemati pomočnih mer, tedaj lahko postavimo konstrukcijo neposredno isto tako pravilno kakor za život ali za sakó.

Za pričetnike zdi se mi ta način celo varnejši; poleg tega pa je posebne vrednosti za konstrukcijo modelov za prikrojevanje povrhnih sukenj v zalogo.

Ker vže vemo, da ima povrhna suknja namen, da se oblači po vrhu druge suknje, bodisi vže, da jo treba prikrojiti z životom ali plohato, torej zadošča, če temeljno konstrukcijo spremenimo tako, da bode kraj nekoliko širji in višji.

Sicer pa ostane konstrukcija, ne gledé na vnanjo obliko spreminjajočo se po šegi, jednaka kakor za suknje, katere oblačimo po vrhu telovnika.

Model fig. 43 je torej vstavljen natančno po tistih načelih kakor sakó in treba je le malega pojasnila.

Pri navadni povrhni suknji zadošča, če dodamo konstrukciji v širini $O—O1$, 2 *cm*, torej jo vstavimo za osobo, ki sicer meri 48 *cm* s 50 *cm* kakor kaže fig. 43. Razširili smo s tem konstrukcijo za 2 *cm*, ali vso širino suknje za 4 *cm*.

Delilna jednota je torej 25 *cm*.

Globino luknje vstavi od točke O z $1 * + 1$ *cm*, tukaj torej (26 *cm*). Pri A povikšaj konturo za 1 *cm*, točko M vstavi z $\frac{1}{3} *$, in višje od črte za 2 *cm*. Hrbtno širino vstavi z $\frac{3}{4} * + 3$ *cm*. Širino v pasu sem vže pojasnil, na modelu fig. 43. vstavljena je s 16 *cm*. Razširjenje navzdol je isto kakor pri sakó. Točko $N1$ vstavi dovoljno globoko. Luknja je okrogla. Namerna črta stranske ševi preseče zadnji del približno 15—16 *cm* pod pasno črto.

Točko K vstavi s polovico spodnje širine in dodatkom 4 *cm* od $E2$ nazad in napred. Vratno špičko F vstavi z $\frac{1}{3} * + 1$ *cm*. Točka L vstaviš po volji lahko višje, če hočeš da bode bolje zaprta suknja pod vratom. Točko $L1$ dobiš kakor sicer iz zneska polovice mej $A—A1$.

K prsni konturi $L—G—J$ dodaj, kolikor se ti zdi potrebno, pri tenkem blagu manj, pri debelem več. povsod 1—2 *cm* več kakor za spodnjo sukngo. Obklad za jednovrstno sukngo vidiš konstruiran z 6 *cm*, za dvovrstno pa z 12 *cm*.

XXIII. poglavje.

Razlaganje namerne črte za pole.

(Glej fig. 44., tab. IX.)

Končnujoč razlaganje o sorazmerni konstrukciji krojev, preostaje mi učencu pojasniti, kako je mogoče prepričati se, če drži prav smer pole, katero je po priučeni metodi vže narisal, ali kako je mogoče isto obmerju zadnjice primerno popraviti ali prerisati.

Če imaš vže narisano polo za kako životno sukngo, tedaj položi stranski del života, kakor vidiš na fig. 44., poleg polne konture, ki more biti do točke H jednaka s stranskim delom, ter spoji piko glavne krožine stranskega dela (tukaj zaznamovano z O) s piko F na zadnjici. Kontura pole držati mora od F navzdol po tej črti.

Pri suknjah, katere hočeš prikrojiti tesno priležne, pokazati se ti mora pri obili zadnjici v gib stranskega dela in pole v znesku 3 *cm* od črte. Sicer pa zadošča v gib v znesku 1—2 *cm*, ko bi hotel torej v gib, oziroma polnost na zadnjici zmanjšati, potegni polno konturo od F navzgor bližje namerne črte ali pa vstavi točko F' za 1—2 *cm* napred, da potegneš novo namerno črto.

XXIV. poglavje.

O životomerstvu in konstrukciji krojev za nenormalne rasti in držanja životov.

(Vpodobljeno na tab. X.)

Vže to, da opozarjam na posebno merjenje životov, kateri so nenormalne rasti ali držanja, označi, da mora merilec vže, ko jemlje navadne mere, vedeti, da nima život povsem normalnega razmerja. Za to spoznavanje treba je seveda precej prakse ali izkušnje. A slednjo pridobi se kmalu, če merilec ne meri života kar tja v en dan, marveč če natančno opazuje rast in držanje slehernega života.

Naključni se, da nas mera preje zmoti nego oko! Težavo sigurnega životomerstva poudarjajo vsi veščaki, in celo po najnatančnejih načinih merjenja s pomočjo različnih aparatov ni bilo moč jemati vsikdar popolno varnih mer. Zategadelj propadli so večinoma vsi načini prikrojavanja po direktnih metodah, to je način poiskati vse stavne točke na životu, ter jih prenesti na vstavo kroja.

Pri sorazmerni metodi zdi se mi pa očesna mera najboljši pripomoček pri merjenju in prikrojavanju. **Vajeno oko more natančno razsoditi različno držanje človeškega telesa.**

Moj pouk ima namen podajati učeneu natančno pojasnilo o životnih in konstrukcijskih razmerah v sestavi in sicer za lepo rasli (normalni) život. Čim bolje se vadimo predstavljauja rasti in držanja normalnih teles, tem občutljiveje bode oko za nenormalnosti.

Kroj sam o sebi je nekak odtis životnega razmerja, misleč strokovnjak pomaga si torej tako, da normalni kraj pri onih točkah premeni, kjer je našlo oko nenormalnosti na životu.

Tako premenjenje izvršiti se more pa tudi na ta način, da se stavne točke vže neposredno pri konstrukciji vstavijo kakor zahteva držanje života.

Poleg očesne mere služijo nam pa v natančnejše dobavo podobe života **pomočne mere**, zanašati se pa smemo nanje samo, če so natančno vzete.

Predno pojasnim, kako se jemljejo pomočne mere, povem še, da te mere ne določujejo le v zvezi mej seboj držanja života, temveč da se more vporabljati pri konstrukciji tudi sleherna mera zasé.

Nemogoče je omenjati mnogoštevilnih slučajev nepravilnih životnih držanj, mej katerimi je mnogo neznatnih, katere pa vendar ovirajo dobro priležnost obleke, in katerim se moremo izogniti mnogokrat le po primerni izvršitvi dela. Vendar pa sem prepričan, da zadoščajo malo ne za vse slučaje v fig. 45. predložene mere, če vzamemo v posebno dvomljivih slučajih tudi preskušujo v pomoč.

XXV. poglavje.

Razlaganje pomočnih mer.

(Glej fig. 45., tab. X.)

Pri tej podobi je zadnji del k sprednjemu tako priložen, da se iz priložbe razvidi, **kako razmerje mora imeti kontura zadnjega dela s konturo stranskega dela.**

V položnji merila na podobi je označeno, kako se vzame petero pomočnih mer, katere hočemo naslednje imenovati:

1. Prestop (luknje).

Položi merilo s začetkom (št. 1.) na sredino hrbta točka B , ter pomeri od tam pod pazduho naspred tako daleč, kakor se ti zdi potrebno izkrojiti luknjo. Če si predstaviš navpično črto držečo ob sprednji rami (podkomolci) glej fig. 1. tab. I. ali pa če položiš črtovnik tesno ob roki na isto mesto, najdeš lahko pravo mero prestopa. Pri normalnem životu meri prestop luknje od sredine hrbta črta $B—E$ na fig. 45. **jedno tretjino cele zgornje širine**, manj 1 *cm*.

Prestop imenujemo to mero zaradi tega, ker nam pokaže, kako daleč naspred stopi črta njena od srednje črte (presečiščne črte) modela.

2. Mečna širina glej točke $H—C$ na fig. 2. tab. I. in na fig. 45. tab. X. Važnost te mere sem vže v XIV. poglavji omenil; ni najti lahko metode, pri kateri bi bilo moč to mero brez zveze z drugimi tako varno vzeti, kakor pri naši.

Če pomeriš od sredine hrbta točka B pod pazduho $\frac{1}{4}$ zgornje širine, določiš točko D na životu. Od tam pusti merilo navpično na kolčnice pasti in pokaže se ti točka H . Od tod pa pomeri nazad do C in dobil bodeš varno mero mečne širine. Če jo vzameš, tedaj ni treba razdeliti ti spodnje širine po sorazmerni teoriji, **marveč postaviš znesek mere** z onim dodatkom, ki določuje dovoljno priležnost suknji, od H do C . Ostanek spodnje širine s potrebnim dodatkom pa postaviš od H do J naspred. Omenim še, da pri tej priliki lahko pomeriš od H do D navzgor ali pa od D do H navzdol **stransko višino**. Z njo določiš lahko neposredno globino luknje.

3. Pohrbtje $A—H$. Če hočeš varno vzeti to in naslednje mere, opasati moraš život nad kolčnicami tako, kakor sem vže omenil za merjenje hrbtne dolžine.

Mereč mečno širino zaznamuj si s kredo piko H na pasu. (Če hočeš torej vzeti naslednje mere, opaši život pri pričetku merjenja.) Na to ti bode lahko vzeti mero pohrbtne dolžine od A do H . (Glej tudi fig. 2. na tab. I.)

4. Poprsje $A—F—H$ pomeri istotako od srede vratu točke A poleg prestopa do točke H . **Pri ravnim držanji života, ki je tudi normalne rasti, znaša dolžina poprsja 5 *cm* več nego dolžina pohrbtja.**

Te mere določujejo nam v zvezi mej seboj natančno držanje života.

Posebno razvidimo po teh merah, je li držanje života ravno, naspred ali pa nazad vpognjeno.

Normalni kroj postavljen po treh konstrukcijskih merah prenapredi se s podlago pomočnih mer rasti in držanju primerno s tem, da se vstavijo točke A in F

od stalne točke H navzgor po dotičnih vzetih merah višje ali nižje kakor normalno. Večinoma pa povikšati ali pa znižati treba le sprednji del, v tem ko se zadnji del popravi po krožini ob plečih, katera se povekša ali pa zmanjša, kakor kaže to mera pohrbtja. Kedor se pa hoče zanašati na pomočne mere, mora jih jemati jako pazljivo, neobhodno pa je, da ostane osoba, katero se meri, **med merjenjem pohrbtja in poprsja v navadnem neprisiljenim držanji.**

5. Sprednja dolžina. To mero se sme večinoma opustiti, ker nima točnega nasprotnega oporišča. Ta bi se našel le, če bi vzeli mero tudi do tal. Sprednjo dolžino pomeri od A do sredine na pasu spredaj (točka J). Mera na kroj položena prestopi pasno črto navadno za 3—4 *cm*. Toliko višje leži namreč vodoravno obloženi pas vsled polnosti oprsja, po kojem se meri. Koristno pa je to mero jemati pri oseh z obilnim naspred stoječim trebuhom.

XXVI. poglavje.

Razlaganje konstrukcije za osebe z naspred vpognjenim držanjem života.

(Glej fig. 46., tab. X.)

Da bode bolje razumil učenec v prejšnjem poglavju razloženo životomerstvo in njegove učinke, predočim mu v fig. 46. konstrukcijo oziroma preuredbo normalnega kroja za naspred vpognjeno držanje života. Vešči prirojvalec presoja to držanje tudi brez pomočnih mer. Oporišče zato ima v naspred vpognjenih ramah v plohem oprsji in v normalno razmerje vedno presegajoči **hrbtni širini.**

Fig. 46. pokaže nam z zaznamovano konturo prenaresen kroj za tako držanje, vrhu tega pa so konture normalnega kroja označene še posebej s številko 1, konture prenaresenega kroja pa s številko 2.

Pomočne mere za to držanje pokažejo normalno razmerje presežajočo dolžino pohrbtja in skrajšanje poprsja. Prestop je večji, ravno tako hrbtina dolžina.

Točko A vstaviti pride mnogokrat celo nad zgorenjo vodoravno črto.

Iz teh mer izvajati nam je sledeče :

Pri kroji za naspred vpognjeno držanje napravi pri točki A (po obilnosti hrbta) $\frac{1}{2}$ —1 *cm* odstrižka, ter vstavi od tod normalno širino za M . Ker je hrbtina širina večja, konstruira se kontura po hrbtu od N — M sama tako, kakor kaže fig. 46. Zadnji del se v drugem ne spremeni. Ko bi bila dolžina hrbta silo velika, tedaj kaže vstaviti točko N za 1 *cm* nižje.

Sprednji del kaže premembe po merah. Luknja je po prestopni meri več naspred izkrojena. Ker je pa hrbtina del širji, luknja navzlic temu ni večja. Sprednji naramni del skrajšati je po meri, a najmanj za toliko, kolikor je hrbtina del po istem mestu poširjen oziroma izvikišan. Špičko F pa je naspred postaviti, in sicer

pri majhni vpognjenosti života za 1 *cm* pri večji pa za 2—3 *cm*. Poglobenje pod vratom točka *L* in poglobenje luknje **izvira** iz krajšenja na rami. Poširjenje konture od *L* naspred izvira iz prestave točke *F* naspred. Vgib v pasu točka *K* je navadno večji, zato zadošča v dodatek od *E2—K* le 1 *cm*. Doda se pa zato od *E2* do *J* 1 *cm* več nego normalno. Po tej vstavi točk *L* in *J* nastane prsna kontura ploheja, kar zadošča plohemu oprsju. Približno znašajo te premembe kroja na označenih mestih za neznatno naspred vpognjeno držanje $\frac{1}{2}$ —1 *cm*, znašati pa morejo celo do 3 *cm* pri veliki vpognjenosti. To pa nam morejo natančno določiti le pomožne mere.

Sprednji del je treba skrajšati spodej do presečiščne črte za 1—2 *cm*. To izvira iz vpognjenosti života.

Pri silno obilem pohrbtji je potrebno poširiti stranski del na plečih. To odloča mera pohrbtja. Ta slučaj pa se le redkokedaj pripeti, ker vže prvotna konstrukcija sama na sebi zadošča močnim plečem.

Omenil sem vže, da je najpripravnejši način, če se za tako nenormalno držanje konstruira po osnovnih merah najprve normalni vzorec, katerega je potem popraviti po vzetih pomožnih merah.

Ta način priporočam pričetnikom zato, ker je varnejši, dokler nimajo zadosti izkušnje, za naslednji neposredni način.

Neposredno postaviš kraj za naspred vpognjeno držanje tako-le:

Ko si vstavil po glavnih merah osnovni načrt in po meri širino hrbta, **preloži za isti znesek**, kolikor preseza hrbtina širina normalno vstavo na podobi z in s št. 2 zaznamovano **črto E naspred**. (Potegni torej drugo črto in prečrtaj prvo.) Stavne pike vstavi sedaj od te črte izhajajoče in dobil bodeš isti vzorec. Dolžino naramnega dela pa vstavi po meri poprsja kakor preje. Le točka *G* ostane nespremenjena.

Če si pomeril stransko višino, mogoče ti je razdeliti neposredno celó hrbtno dolžino od *B* do *A* in do *C*, to pa le tedaj, če si meril tako natančno, da ne moreš dvomiti.

Na tab. VIII, fig. 35, obrisana je naspred vpognjenemu životu primerna prememba rokava in velja zato z zaznamovana kontura.

XXVII. poglavje.

Razlaganje konstrukcije za osebe z nazad vpognjenim držanjem života.

(Glej fig. 47., tab. X.)

Skoro popolno nasprotje v konstrukciji predočuje nam fig. 47.

Merodajno v presojo tega držanja so: nenormalno majhna hrbtina širina, nazad vpognjene rame in polno oprsje. Mera pohrbtja pokaže skrajšanje, mera poprsja pa podaljšanje delov nasprotno normalnemu pravilu. Tudi prestop je manjši.

Hrbtina dolžina je razmerno krajša; zategadelj se bode točka *A*, in vsled te tudi točko *M* konstruirala pod zgorenjo vodoravno črto.

Po tem in pa vsled ožine čez hrbet zmanjša se naramna kontura po plečih in po rami. Iz tega pomanjšanja kakor tudi iz mere poprsja izvira potreba povikšanja ali podaljšanja sprednjega dela na rami. Točko *F* vstavi nazad. Iz te vstave in iz podaljšanja sprednje rame izvira povikšanje pri *L* in pooženje konture ravno tam. Iz tistega vzroka, kakor smo pri prejšnji konstrukciji poglobili luknjo, moramo jo tukaj povikšati. Točka *G* ostane nespremenjena kakor preje. S tem pa, da je kontura luknje nazad postavljena vsled manjšega prestopa, oziroma ožine hrbtna, isto tako tudi prsna kontura pri *L*, razširi se model po prsah, tako da zadošča polnemu oprsju.

Plečne lopatice pri tem držanji niso vedno toliko obile kakor sicer. Nastane torej mnogokrat potreba krožino ob stranskem delu nekoliko izmanjšati, kakor to predočuje fig. 47. Določi nam pa to spremeno natančneje mera pohrbtja.

Vstava točk *K* in *J* vrši se pa tudi tukaj jeduako kakor pri prejšnjim vzorci, ker je vgib v pasu tudi pri osobah z nazad vpognjenim životom večji.

Neposredno vstavi se model za to rast tudi slično prejšnjim; vstavi se namreč črta *E* za toliko nazad, kolikor je hrbtna širina ožja. Stavne točke postavijo se torej od črte št. 2. Sprednji del je podaljšati spodaj primerno držanju. Premembe znašajo, kakor predočuje fig. 47, pri tako zvanem „postavnem“ životu 1 *cm*; pri več nazad vpognjenem pa $1\frac{1}{2}$ —2 *cm*.

Držanj, kakeršni označujeti fig. 46. in 47., je mnogo.

Dokler ni treba zato nad 1 *cm* znašajočih prememb, konstruirala se lahko tudi brez pomočnih mer, ker tako rast pokaže vže očesna mera. Presojati se mora taka držanja s predočbo normalnega života, čegar držanje imenujemo **ravno**, (červavno je po znanstveni razlogi tudi nekoliko naspred vpognjeno).

Da obdrži stranski del navzlic prememb pravilno konturo, izkroji po dovršenim obrisu kroja najprej zadnji del. Na to priloži ga poleg konture stranskega dela tako, da se ob plečni krožini in pa spodaj pri točki *CI* in *K* stika, kakor ti kaže podoba 45., od prsne črte navzdol do pasu ostati mora mej obema konturami nekoliko izdolbenja.

Špička zadnjega dela (točka *NI*) pa more pri obilih plečih odstopiti od špičke stranskega dela za 2 *cm*, **najmanj pa za 1 *cm***. Če bi bile konture drugačne, popraviti jih je treba po tem pravilu, s tem da se krožina ob plečih povekša ali pomanjša.

Isto tako sestaviti moraš naramne ševi, kakor kaže fig. 45.; ker se morati špički *M* in *F* stikati, pokaže dolžina hrbtna naramne ševi potrebno dolžino sprednjemu delu.

Taki pregled priporočam tudi pri prikrojevanju slehernega normalnega modela, ker daje priliko prepričati se o pravilni vstavi širokostnih mer. Izogneš se s tem mnogokrat neprijetnim zmotam v merah.

Fig. 36 na tab. VIII pokaže premembo rokava za nazad vpognjeno držanje.

XXVIII. poglavje.

Razlaganje konstrukcije za nenormalno visoko rast telesa.

(Glej fig. 48., tab. X.)

Naš normalni model s hrbtno dolžino 45 *cm* predstavlja sicer vže rast jako visocega telesa. Imenujemo ga pa normalnega oziraje se na našo konstrukcijo radi tega, ker se s postavo točke *G* in z razdeljenjem hrbtne širine na oni črti kraj tako izvrši, da se špički *M* in *F* stikate z zgorenjo vodoravno črto, ali da ste obe v enaki višini.

Pripeti se pa mnogokrat in sicer zaradi nenormalne visoke rasti, **ki pa je v zvezi z jako majhno zgornjo širino**, po kateri je vstaviti prsna črta *G—B*, da se konstruira točka *A*, torej tudi *M* nad zgorenjo vodoravno črto.

V tem slučaju, ki pa velja le pri sicer ravnem držanji telesa, pokaže nam ta konstrukcija, da imamo pred seboj nenavadno visoko (ali vitko) rast. To pripetilo se bode mnogokrat pri konstrukciji **modelov za dečke**, za katere je naša metoda jako zanesljiva. Natančno vzeta mera pohrbtja in poprsja pokazala bi nam sicer vedno, koliko bi bilo povikšati sprednji naramni del. Ko bi pa te mere ne imeli, ali pa če se ni zanesti nanjo, potegni **od točke *M* naspred novo paralelno črto** na fig. 48. z zaznamovano, ter postavi točko *F* na nji, istotako od nje navzdol točko *L1*.

S to vstavo dobiš ne le večinoma pravilno povikšanje rame, marveč tudi poglobenje luknje, ne da bi jemal pomočne mere.

Da to konstrukcijo natančneje raztolmačim, narisal sem v fig. 48. nenavadni slučaj životnega razmerja s 44 *cm* zgornje širine (v polovici) in z hrbtno dolžino 46 *cm*.

Priporočam pa pri tako nenavadnih slučajih vzeti vse pomočne mere, ker nam vendar dajejo precej varno oporišče za izjemno konstrukcijo. Na obeh naramnih ševih te podobe predočujem z zaznamovano, kako treba naramne dele spreminjati v slučajih visocih ali nizkih (visečih) ram. Te konstrukcije ni treba posebej razlagati, ker je očitna. Omenjam le, da je priporočila vredno pri posebno nizkih ramah podložiti špičko sprednjega dela vsaj nekoliko z vato, ker sicer ne bi mogel dovršiti životu lepopravnile oblike.

Fig. 37. na tab. VIII. predočuje, kako je popraviti rokav za visoke in za nizke rame. Povikšati moraš kroglo za visoke, a znižati jo moraš za nizke rame, kakor kažejo s zaznamovane konture.

XXIX. poglavje.

Razlaganje konstrukcije za nenormalno majhno (stisnjeno) rast telesa.

(Glej fig. 49., tab. X.)

Ta podoba kaže strogo nasprotni slučaj konstrukcije. Navadno so prav majhne osebe životne ali pa debele. Tudi takošna konstrukcija velja le za **sicer ravno držanje telesa**, ker izredno kratka mera hrbtnne dolžine označuje tudi močno nazad vpognjeno držanje.

Zgornja širina tega modela znaša 50 *cm*, hrbtna dolžina pa le 40 *cm*. Zategadelj potegniti je tukaj novo vodoravno črto na fig. 49. z zaznamovano od točke *M* počeniši **pod** prvotno vodoravno, in na novo črto vstaviti je točko *F* oziroma od te navzdol točko *L1*.

Tudi za to konstrukcijo priporočam vzeti mero pohrbtnja in poprjsja kakor tudi mero stranske višine. Nadaljno opisovanje je nepotrebno gledé na jako po- učni obe podobi.

XXX. poglavje.

Razlaganje različnih pomočnih konstrukcij za prakso.

(Glej fig. 50., tab. X.)

Na tej podobi predočujem različne konstrukcije, katere neso mej seboj v zvezi. Model je vstavljen z zgornjo širino 48 *cm* in hrbtno dolžino 45 *cm*. Mej zadnjim in stranskim delom vidimo vže pri obeh špičkah odstop 2 *cm*, ki pa je tudi navzdol neprimerno velik. Na prsiah (točka *G*) pa opazimo dodatek 8 *cm*, torej za 2 *cm* več nego navadno. Sicer pa pri tem kroji ni druge razlike, nego da je život podaljšan le za 2 *cm*.

Učenec, ki je moj dosedanji teoretični pouk in njegove pravila razumel, našel bode sam, kakemu životu bi prilegal v fig. 50. narisani kroj.

Jednako ali slično premeniti bode mnogokrat normalni kroj in to velja za osebo **postavnega telesa, ozkega (izdolbenega) hrbtna, nazad vpognjenih pleč in širocega (polnega) oprjsja**. (Tako zvano vojaško držanje.)

Zameniti je lahko tako držanje z nazad vpognjenim, kar pa glede na hrbtno dolžino ni na mestu. Vstroj tega telesa je tak, da ga ne preseče na pravem mestu naša presečiščna črta *O2* v sredini kroja ležeča, ker je sprednji del močnejši (širji) nego zadnji. To nam pokaže tudi mera hrbtnne širine, ki znaša le 18 *cm* mesto normalnih 20 *cm*. Ker znaša torej hrbtna širina le 18 *cm*, prestavimo lahko pre- sečiščno črto za 2 *cm* nazad, in vstavimo od iste stavne točke. Isto tako pravilno pa je, da odstranimo širjavo normalne konstrukcije na onem mestu, kjer je pre- obila; to je tukaj mej hrbtnim in stranskim delom.

Dodati pa moramo isti znesek napred, ker smo konstrukcijo nazad požili, da se ne zmanjša mera zgornje širine, zategadelj k točki *G* 2 *cm* več dodamo.

Točka *K* vstavi se po meri mečne širine; sicer pa zadošča nje vstava z $\frac{1}{4}$ spodnje širine brez dodatka, za kar pa treba do *J* dodati mesto 4 cm, 6 cm.

Ponavljaje opomnim, da treba tudi tukaj pregledati konturi obeh delov, kakor je določeno na fig. 45. in po razložbi v XXVII. poglavji.

V drugem oziru pa predočuje ta podoba še nekatere druge praktične koristi.

Pri normalnem kroji vstavi dolžino od *F* do stranske špičke za dolžino špičke sprednjega dela. Pravilna dolžina je jednaka. To merjenje daje tudi pri konstrukcijah jako koristno oporišče raznim premembam. Pike (.) vstavljene od črte *E* naspred in nazad predočujejo, po kakem načinu je mogoče narisati kroj za vsak del posebej, in sicer neposredno na blago. Ker pa tega načina ne morem priporočati pričetnikom, opuščam nadaljno razlaganje o njem; kajti praksa sama jim bode stvar razjasnila in še le tedaj naj se je poslužujejo.

Narisanje slehernega modela na papir, torej prikrojjevanje na podlagi prirejenih modelov priporočajo pa tudi vsi veščaki. Le ta način daje posebno pričetnikom zadostno varstvo in le po tem je mogoče štediti z blagom oziroma prav razdeliti kroj na blagu.

Poleg tega ima ta način prednost, **da se prihrani ž njim mnogo časa**, kajti po modelu mogoče je prikrojiti obleke za druge živote z isto ali slično mero, ni treba torej vsakokrat risati novega modela. Če pa sukijo naročniku preskušas, popravi si model po preskušnji, in delal bodeš drugikrat za istega naročnika sigurno tudi brez preskušnje.

Napravi si v privadbo modele s podstavo različnih glavnih mer*), da ti bodo potem pri izvršbi takoj na razpolaganje. Zapiši pa na model mero zgornje in spodnje širine, kakor tudi hrbtno dolžine (ali dopasnega života), po katerih si konstruiral.

Komur je težko računiti razdeljenje jednote, posebno pri „neparni“ jednoti, n. pr. 23 ali 23,5 cm, pomaga si lahko s tem, da razdeli 1 * dolg papirnat odrezek v 3 in 4 dele, ki mu omogoči natančno in brez računstva vstaviti tretjino in četrtno jednote pri raznih točkah.

Stavne točke zadnjemu delu istotako lahko najdeš s tem, da vpogneš merilo v dele, katere potrebuješ.

Sploh pa je pri moji metodi mogoče izvršiti kroj z najmanjšimi pripomočki in to je njegova velika prednost nasproti onim, pri katerih ni mogoče delovati brez aparatov, kajti celo brez centimeterskega merila ni težko vstaviti po moji metodi popolnoma pravilnega kroja.

Da pa nikakí kroj sam na sebi ne zadošča da bi se obleka životu natančno prilagala, je znano, treba je torej tudi pravilne izvršitve v delu.

„Kroj, tako piše F. A. Hoffman v svoji knjigi, more nam dajati le plohe konture, krožine človeškega života pa treba z dresuro krožim, delov in ševi primerno vlikati in prirejati, da se prilagodijo obliki života. Mej prikrojjevanjem in delom more biti torej natančno soglasje. Če hočeš izgotoviti harmonično celoto, **pazi, da se kroj in delo vjemata ter jeden družega popolnujeta in dopolnujeta**“.

*) Glej merilno tabelo na strani 45.

S tem končam svoje delo. Nekatera izskustvena pravila moral sem izpustiti tu in tam, ker bi se sicer težje razumelo teoretično razlaganje in bi bil moral komplicirati vzorce.

V koliko se mi je posrečilo prirediti pripomoček onim, ki se bodo sami učili po moji knjigi, o tem sodili bodo sami najbolje. Gotovo pa je: Za prikrojevanje je ni metode, ki bi mogla zadoščati slehernemu slučaju telesnega držanja. Celo najobširneje teoretične razprave ne morejo nadomeščati izkušenje. Izkušnja pa izdolbe zlato zrno iz sleherne metode.

Pikrojevalna umetnost obseza tudi mnogo in celo izvrstnih metod, ki so sestavljene po goli empiriki, ki izvira iz izkušnje. Rousell v Parizu v svoji knjigi sam poudarja, da se sestava njegove metode opira v mnogih točkah na samo empiriko; torej na stavne točke, katere je našel po naključji. A na take metode sme se ozirati po mojem mnenji pač vže večji strokovnjak, ki išče boljšega, nikakor pa ne pričetnik. **Poslednjemu more biti le teorija, izvirajoča iz sorazmerja človeškega telesa ali pa iz neposrednjega životomerstva, varen in zanesljiv kašipot pri praktični izvršitvi.**

Pri krojaštvu pa tudi ne zadošča, „da život oblečemo.“ **Suknja ni še lepa s tem, da se životu prilega.** Ukusna in lepa je le tedaj, če je sorazmerje kroja životni postavi primerno, **če so napake ali hibe na životu po moči skrite** in če so konture take, kakeršne zahteva oko privajeno krasnočutju, katerega naj obleka predočuje v vnanjosti lepopravnih životnih oblik.

Ne treba torej gojiti zastarelega nazora, da ne prija interesom našega obrta, ako se razširi veda o prikrojevanji. V pojavih ukusa in krasnočutja ostane našemu rokodelstvu tako široko polje hvalevrednega tekmovanja, da ne bode mogla vstaviti ga nobena knjiga.

„Izkušnja nas uči,“ — tako piše Richter v svoji knjigi, — „da služi v merilo spoštovanja, katerega vživa kako rokodelstvo, le njegova delavna zmožnost; da se spretnega in znanstveno izobraženega delavca mnogo bolje čišla; da mu le te lastnosti jamčijo samostalnost“.

Če tudi mi pripoznamo te nazore, kojih resnica je stoterno potrjena v vsakdanjih izkušnjah, sklepati smemo, da je neobhodno potreba z ozirom na denašnje dobo vzdigniti nekdanje primitivno rokodelstvo iz njegovih tesnih mej, ter ga voditi na ono pot, na kateri naj se združuje rokodelstvo z umetnostjo!

Strokovna izobrazba in umetniška spretnost so tisto jedino oporišče, na katerega se sme naslanjati rokodelce, ki mora brez kapitalskih pomočnih sredstev živeti s prisluzkom lastnih rok.

Sprejmite torej rojaki plod mojega truda! Naj Vam bode ta knjiga zvesta pomočnica pri težavnem izvršku Vaših poslov.

Veselje mi bode, in povračilo za preobili trud, če Vam bode mogoče poročati mi v povoljnih uspehah doseženih s poukom mojim.

Seznam

manje znanih besed, katere se nahajajo v knjigi.

Aparat za merjenje, Messapparat.

Čerta Linie, vodoravna wagrechte, navpična senkrechte, povprečna schräge.

Čertovnik Lineal.

Dopasni život, kurze Taille.

Globina Tiefe.

Grezilo Senkblei (loth).

Hrbtница Wirbelsäule.

Izstriž Ausschnitt.

Ključnica Schlüsselbein.

Kolčnice Hüftenknochen.

Konstrukcija Construction.

Kontura (obris) Contur.

Kot Winkel, pravi rechter.

Lehet komolec, Ellbogen.

Ledja Lende.

Ledveni vretenci Lendenwirbel.

Lopatice (plečne) Schulterblätter.

Mehanični prenos Mechanische Uebertragung.

Merilo Massband (Centimeter).

Merilne palčice Massstäbe.

Namerna črta Richtungslinie.

Normalno (pravilno) Normal.

Oblika Form.

Obklad Ueberschlag.

Obkladna črta Ueberschlagslinie.

Ogelnik Winkellineal.

Obložek Aufschlag.

Obmerje Umfang.

Okostnica Gerippe.

Okostje Knochensystem.

Oporišče Anhaltspunkt.

Otvor Oeffnung.

Pleča Schulter.

Plohat flach.

Pohrbtje (mera) Rückenbüste.

Poprsje (mera) Vorderbüste.

Pomočna črta Hilfslinie.

Premer (na kroju) Durchschnitt.

Presečišče Durchschnittspunkt.

Prestop Armlochvortritt (Avancement).

Podstaviti (podstava) Zugrundelegen.

Pol Schoss.

Revers Revers (obklad).

Razdelilna jednota Theilungs - Einheit.

Razkrok Schritt.

Razkrokna špička Schrittspitze.

Sorazmerna teorija Proportionaltheorie.

Stavna točka Stellpunkt.

Smer Richtung.

Sestava Zusammensetzung.

Šestilo Zirkel.

Trigonometrija (trikotomerstvo), Trigonometrie.

Telesno sorazmerje Proportion des Körpers.

Temeljna jednota Grund - Einheit.

Teorija Theorie.

Temenica Scheitel.

Ustroj telesa Bauart des Körpers.

Vložek Einschlag.

Vretence Wirbelknochen.

Vzorec Muster.

Vstava (točk), Einstellung.

Zadnjica Gesäss.

Zagib Falte.

Zgib (blaga), Stoffbruch.

Zglob Gelenk.

Zapestje Handwurzel.

Zrealo Rückentheilspiegel.

Život (kroj) Taille, Corsage.

Životomerstvo Körpermessung, (Corporismetrie).

Merilna tabela

za konstrukcijo normalnih modelov po sorazmerni teoriji.)*

Glavne mere			Razdelilna jednota (1 *)	Razdelki jednote			Normalna dolžina telesca od vratu do tal
$\frac{1}{2}$ zgornje širine <i>G—B</i>	$\frac{1}{2}$ spodnje širine <i>J—C</i>	hrbna dolžina do pasu <i>A—C</i>		$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{4}$	za hrbtno širino <i>AI—N</i> $\frac{3}{4} + 2$	
24	26	17	12	4	3	11	60
26	27	19	13	4·3	3·3	11·9	65
28	29	22	14	4·6	3·5	12·5	75
30	30	25	15	5	3·8	13·4	85
32	31	28	16	5·3	4	14	95
34	32	31	17	5·6	4·2	14·6	105
36	33	34	18	6	4·5	15·5	115
38	34	37	19	6·3	4·8	16·4	125
40	35	40	20	6·6	5	17	135
42	36	41	21	7	5·2	17·6	145
44	38	42	22	7·3	5·5	18·5	155
46	40—44	43	23	7·6	5·8	19·3	160
48	42—46	45	24	8	6	20	165
50	48—50		25	8·3	6·2	20·6	
52	50—54		26	8·6	6·5	21·5	
54	56		27	9	6·7	22·1	
56	58		28	9·3	7	23	
58	60		29	9·6	7·2	23·6	
60	62		30	10	7·5	24·5	

Večja hrbna dolžina nahaja se pri normalnem držanji malokrat

Normalni figuri 1. in 2. na tab. I. merite od vratu do tal 165 cm, od glave (1 *) do tal pa 190 cm. Večja dolžina telesca nahaja se malokrat.

*) To jako poučno in koristno merilno tabelo sestavi sem na podlagi svoje metode, in po sorazmerji teles fig. 1. in 2. na tab. I. Pričenja tabela z 2letno otroško mero in končuje s skoro najživotnejšo postavo (120 cm prsne širine). Po teh merah more učence konstruirati ne le modele za privadbo, marveč služite mu bodo tudi za prikrojevanje obleke v zalogo. Popolnjujejo mu pa tudi pomankljive mere.

Mere spodnje širine in hrbtne dolžine (dopasni život) sestavljene so po takem razmerji, ki se ne le v teoriji, temveč tudi v praksi največkrat vjemajo.

Normalna dolžina rokavov z naramno širino vred (od točke *F* po sredi rame navzdol) znaša polovico telesne dolžine od vratu do tal. Če pa odbijesh od te dolžine, hrbtno dolžino, ostane ti mera zunanje dolžine hlač od pasu do tal.

Nemško-slovenski slovarček za krojaško obrt. *)

A.

Aal (falscher Faltenbruch) napačni zgib.
Abändern predelati.
Abänderung preuredba.
Abbestellen odpovedati.
Abbezahlen poplačati.
Abbildung posnetek.
Abbruch odbitek.
Abbügeln dolikati.
Abfall odstrižek.
Abgenäht obšit.
Abgenützt oguljen, obrabljen.
Abgeschossen obledel (ogorel).
Abgesteipt prošit.
Abgetragen obnošen.
Ab liefern izročiti, oddati.
Abmessen odmeriti.
Abnehmer odjemnik, naročnik.
Abnorm nepravilen.
Abnormität nepravilnost.
Abquittiren prejem potrditi.
Abrechnen obračunati.
Abrechnung obračun.
Abreißen utrgati.
Abrunden zaokrožiti.
Abrundung okroglina.
Absatzquelle razpečališče.
Abschaben oškrabiti.
Abschneiden (mit der Scheere) odstriči, (mit dem Messer) odrezati.
Abstand oddaljenost (odstop od črte).
Abstechen obstriči.
Abstehen poč stati.
Abstich (des Schosses) obstriž pole.
Abtrennen odparati.
Abwechseln preminjati.
Abwechslung prememba.
Abwickeln odviti.
Abwicklung razmotanje.
Abzeichnen prerisati.
Achse os.

Achsel rama (niedere) nizka, (hohe) visoka.
Achselband naramnica.
Achselhöhe ramna višina.
Achselhöhle pod pazduha.
Achselleiste naramni pasek.
Achsellinie naramna črta.
Achselnaht naramna šev.
Achselsehnur naramna vrvica.
Achselspitze naramna spička.
Achselstellung ramno držanje.
Achselwattirung naramni podložek.
Achselwulst naramni valek.
Alltagskleid delavna obleka.
Altmodisch starošegen.
Anatomie anatomija (nauk o telesu).
Anfänger pričetnik.
Anfangspunkt pričetna točka.
Anfertigen izgotoviti.
Anfertigungsart način izgotavljenja.
Anfeuchten navlažiti, namočiti.
Anflechten priplesti.
Anhalten nadržati.
Anhaltspunkt oporišče.
Anhaltung nadržanje.
Anheften pripeti.
Ankleben prilepiti.
Anlegen priložiti.
Anliegen prileči se.
Annähen prišiti.
Anprobe preskušnja.
Anprobiren preskusiti.
Anreißen natrgati.
Anschauungsunterricht nazorni pouk.
Anstaffiren obšivati.
Anstossen sešivati.
Anstosssehnur stikovna vrvica.
Anstücken dostaviti.
Anthropologie človekoslovje.
Anthropo Trigonometrie človeškega života trikotomerstvo.
Anzeichnen narisati.
Anzug cela obleka.

*) Mnogih slovenskih izrazov v slovarčku ni smatrati za goli prevod dotičnih nemških besed, kajti primenoval sem stvari in dela po njihovih svojstvih, ne glede na to, kako jih imenujejo Nemci.

Armbinde ročna preveza.
Aermel rokav (geschlitzter z razparkom; weiter široki, polniseher poljski; einnäthiger jednoševni; enger ozki; halbweiter poluširoki).
Aermelaufschlag obložek na rokavu.
Aermelausschnitt rokavni izstriž.
Aermelholz rokavnik.
Aermellänge dolžina rokava.
Aermelkugel rokavna krogla.
Aermelloch rokavna luknja.
Aermelmantel plašč z rokavi.
Aermelnaht rokavna šev.
Aermelweste telovnik z rokavi.
Aermelweite rokavna širina.
Armlochtiefe globina rokavne luknje.
Armlochvortritt prestop luknje.
Aufgeputzt nališpan.
Aufgerissen zatrgan.
Aufgeschlagen zavilhan.
Aufgeschossen vzrasel (aufgeschossener Wuchs visoka rast).
Aufgeschürzt podrečan.
Aufgezogene Löcher zategnjene luknje.
Aufhänger obešalniki.
Aufkratzen razškrabati.
Aufnähen našiti.
Aufputz lišp.
Aufschlag obložek.
Aufschlagsaum obložkov obrobek.
Aufschnüren navrvčati.
Aufspannen napeti.
Auftragen prenesti (auf die Linie, na črto).
Angenmass očesna mera.
Ausathmung izdih.
Ausbessern popraviti.
Ausbesserung poprava.
Ausbreiten razširiti.
Ausbügeln izlikati, polikati.
Ausbürsten izkrtčati.
Ausdehnen raztegniti.
Ausdehnung razteznost.
Ausfransen raztrepiti.
Ausführen izpeljati, izvesti, dovršiti.
Ausfütttern podšiti.
Ausgabe izdatek, trošek.
Ausgebogen izbočen.
Ausgeschnitten izrezan.
Ausgewachsen izrasel, grbat.
Aushöhlen vglobiti.
Aushöhlung glob.
Auslage razložba.
Ausländisch inozemsk.
Auslassen (das Kleid) razpustiti.
Ausmessen premeriti.

Ausnähen došiti.
Ausschlageisen vrezak.
Ausschneiden izstriči.
Ausschnitt izstrižek.
Ausschweifen zakrožiti (zasločiti).
Ausstopfen podmašiti.
Austritt izstop.
Auswahl izber.
Auswattung navatanje.
Auszacken zobčati.

B.

Bademantel kopelni plašč.
Ballanzug plesna obleka.
Ballen zavoj.
Band trak.
Bandkrause nabornica.
Bauch trebuh.
Bauchweite širina trebuha.
Baumwolle pavola.
Bausehärmel bahati rokav.
Bearbeiten obdelovati.
Beenden skončati.
Begrünzen omejiti.
Beilage priložki.
Beinkleid hlače.
Beinknöpfe koščeni gumbi.
Bekleidung oblačilo.
Bemessen odmeriti.
Berechnung proračunanje.
Berührungslinie stikovna črta.
Besatz (beim Roede) priloga.
Besetzen priložiti.
Bestellen naročiti.
Bezeichnen zaznamovati.
Biegen vpogniti.
Biegeln likati.
Binde preveza.
Blatt (am Frauenrock) pola.
Blouse pluza.
Bogenförmig obočen.
Boj boj (blago).
Borde obrobni trak.
Brautanzug svatovska obleka.
Breite širina (širjava).
Breitenmass širokostna mera.
Breitenpunkt širokostna točka.
Breitschultrig širokoplečen.
Brust prsi, gewölbte polne, flache plohe, auswattirte vatirane, offene odprte.
Brustausschnitt prsni izstriž.
Brustbreite (weite) prsna (zgornja) širina.
Brustfleck naprsnik.

Buckel grba.
Bucklig grbast.
Bügelbrett likovna deska.
Bügeleisen gladilo (železo).
Büggelsetzen likovno platno.
Bügeln likati, abbügeln dolikati, einbügeln vlikati, ausziehen izvleči, Glanz abziehen svetloboizlikati, auseinanderbügeln razlikati.
Bügelrost podstava za gladilo.
Bügeltuch podložno sukno.
Bund (bei der Hose) pas.
Bundweite pasna širina.
Burnus burnus (plašč).
Bürste krtača.
Busen nedrije.
Büste oprsje, Vorderbüste poprsje, Rückenbüste pohrbtje.

C.

Caputze kapuca.
Carrirt križast.
Centimeter centimeter.
Chemisette šmizetek.
Civiluniform civilna uniforma.
Construction konstrukcija (sestava).
Constructionslinie konstrukcijska črta.
Construiren konstruirati.
Corporismetrie životomerstvo.
Corpulent životen.
Corpulenz životnost.

D.

Damenkleidermacher ženski krojač.
Damenmantel ženski plašč.
Darstellung razlaganje.
Decatiren dekatirati.
Decoration okrasje (dekoracija).
Dessin vzorek.
Diagonale prekotnica (diagonala).
Dicht gost.
Dick debel.
Dickbauch debeluh.
Dickbauchig sodčkast.
Dienstrock službena suknja.
Dimension razmera.
Distinctionszeichen službeni znak.
Dragoner (eine Leiste) dragon.
Dressur dresura (oblikovanje).
Durchmesser premer.
Durchnähen prešiti.
Durchschnitt presek (prerez).
Durchschnittslinie presečiščna črta.
Durchschnittspunkt presečišče.
Durchstehen prebosti.
Durchziehen prevleči.

E.

Ebenmässig someren.
Echarpe šerpa.
Eek vogel.
Eekig voglat.
Eiförmig jajčast.
Einbiegen zagniti.
Einbug (die Taille) vgih.
Einfach jednostaven.
Einfädeln (die Nadel) udejati.
Einfassband obrojni trak.
Einfassen zarobiti.
Einfassung obrobek.
Eingehen (das Tuch) skrečiti se.
Einhalten nadržati.
Einhüllen zaviti.
Einlage vloga.
Einnähen vsiti.
Einpacken vkladati.
Einreihen vvrstiti.
Einreihig jednovrsten.
Einrichten pripraviti.
Einsäumen obrobiti.
Einschlag založek.
Einschlagen založiti.
Einschnitt (mit der Schere) vstrižek.
Einseitig jednostransk.
Einsetzen (den Aermel) vstaviti.
Einstecken vbosti.
Einstücken vstaviti.
Eintheilen razdeliti.
Einziehen (die Stiche) ponitkati (niti navleči).
Elastisch elastičen, prožen.
Eleganz elegantnost.
Ellbogen komolec, lehet.
Ellbogenspitze kljukica.
Endeln obnitkati (čez prst šivati).
Endpunkt krajišče.
Entfernung oddaljenost.
Entkleiden sleči se.
Entwachsen vzrasti.
Epaulette epolet.
Erfinder izumitelj.
Erfindung izumba (iznajdba).
Erforderniss potrebščina.
Erklärung razjasnjenje.
Ersatz nadomeščenje.
Ersetzen nadomestiti.
Erweitern razširiti.
Erzeugen delati, gotoviti.
Erzeugniss izdelek.

F.

Fabriciren izdelovati.
 Fabrik tovarna.
 Fabrikant tovarnar.
 Fabrikat tovarniški izdelek (tovar).
 Fabrikszeichen tovarniška znamka.
 Fachschule strokovna šola.
 Fachwissenschaft strokovno znanstvo.
 Façon fazon (oblika).
 Faden nit, Fädchen nitka.
 Falte zagib.
 Faltenweite širina zagibov.
 Faltenwurf lega zagibov.
 Faltig nabran, gubat, nagubančen.
 Faust pest.
 Fehler napaka.
 Feierkleid praznična obleka.
 Fein tenko, fino.
 Fertig gotov.
 Fest trden.
 Fest anliegend tesno priležen.
 Figur figura, podoba.
 Finger prst.
 Fingerhut naprstek.
 Fischbein ribja kost.
 Flach ploščat, flache Brust plohe prsi.
 Fläche ploščina.
 Flächenmass ploskovna mera.
 Flächenmessung merjenje ploščine.
 Fleischig mesnat, fleischiger Arm mesnata roka.
 Flor tančica.
 Form oblika, schöne krasna.
 Fransig pramast.
 Fülle polnost.
 Fuss noga.
 Futter podloga.
 Füttern podšiti.
 Futtermaterial tvarina za podlogo.

G.

Galaanzug svečanostna oprava (obleka).
 Galone (bei der Hose) galon.
 Gamaschen kamašne.
 Garderobe oblačilnica.
 Gebauscht bahat.
 Geblümt rožast.
 Gebräme obklad (kožuhovni).
 Gebrauch običaj.
 Gebüekt shrben.
 Gebückte Haltung shrbeno držanje.
 Gedrungene Haltung stisneno držanje.
 Gefüttert podložen.

Gegürtet opasan.
 Geheftet spêt.
 Gehrock (Leibroek, Taillenrok) životna suknja.
 Gelenk sklep.
 Genäht sešit.
 Geniek zatilnik.
 Genügen zadoščati.
 Gesüss zadnjica, Gesässweite širina zadnjice.
 Geschmacklos brezukusen.
 Geschmackvoll ukusen.
 Geschmeidig voljan.
 Geschweift izbočen.
 Gespalten preklan.
 Gespannt nategnjen.
 Gespinnst preja.
 Gestalt postava.
 Gesteppt prošit.
 Gestreckt raven, gestreckte Haltung ravno držanje.
 Gestreift progast.
 Gewebe tkanina.
 Gewendet obrnen.
 Gewerbe obrt.
 Gewerbekammer obrtna zbornica.
 Gewerbeordnung obrtni red.
 Gewebetreibend obrtajoč.
 Gilet telovnik.
 Glänzend bliščoč (svetel).
 Glanzlöcher svetle luknje.
 Glatt gladek.
 Gliedmassen udje.
 Glockenärmel zvončkovi rokav.
 Goldborte zlati trak.
 Grösse kolikost.
 Grund temelj, osnova.
 Grundeinheit osnovna jednota.
 Grundform osnovna oblika.
 Grundlinie osnovna črta.
 Grundpatrone model (osnovna patrona).
 Grundriss osnovni načrt.
 Gürtel prepas.
 Gürtellinie prepasna črta.
 Gürtelsitz leža pasu.
 Gürtelweite širina pasu.

H.

Haftel zaponka.
 Haken (beim Rock) hak.
 Halbbogen polukrog.
 Halbmesser polumer.
 Halbweit poluširok.
 Hals vrat.
 Halsausschnitt vratni izstriž.
 Halsgrube vratna jamica, grlo.

Halskragen zavrtnik, kolér.
Halsloch vratni otvor.
Halsnaht vratna šev.
Halsrundung vratni krog.
Halswirbel vratno vretence, Halsspitze vratna špička.
Haltung (des Körpers) držanje, gezwungene prisiljeno, gerade ravno, vorgeneigte naspred nagneno, zurückgebogene nazad nagneno.
Handgelenk ročni sklep.
Handknöchel zapestni člen.
Handlänge dolžina roke.
Handwerk rokodelstvo.
Handwerkslohn rokodelska mezda.
Handwurzel zapestje.
Handzeichnung ročni načrt.
Hängeband (Aufhänger) obešek.
Hauptmass glavna mera.
Hauptschnitt glavni kroj.
Hausjacke domači jopič.
Hauskleid obleka za dom.
Heften spenjati.
Hemd srajca.
Herabhängen viseti.
Herausbringen (einen Fleck) izpraviti.
Herbstpaletot jesenski paletot (suknja).
Hilfslinie pomočna črta.
Hilfsmasse pomočne mere.
Hilfsmittel pripomoček.
Hinterhose zadnja hlačnica.
Hinterleib zadnji život.
Hinternaht zadnja šev.
Hinterschlitz zadnji razparek.
Hinterseite zadnja stran.
Hinterstich zadnji vbod (šivati z zadnim vbodom).
Hintertasche zadnji žep.
Hintertheil zadnji del.
Hintertheilbreite širina zadnjega dela.
Hintertheilsehoss zadnja pola.
Hintertheilspiegel zrcalo.
Hochachselig visokoramen.
Hochrückig visokohrbten.
Hochzeitskleid svatovska obleka.
Höcker grbina.
Höhe višina.
Hohl otel.
Höhle duplina.
Hohlrückig tesnohrbten.
Hose hlače (pantalon), Stiefelhose kratke hlače.
Hosenlatz hlačna vratca.
Hosenschlitz hlačni razpor.
Hosenschmalle hlačna zaponka.
Hosenträger ramnice.
Hüften kolčnice.

Hüftenweite s. Weichenbreite mečna širina.
Hülle ogrinjalo.

J.

Jacke jopič (jopa).
Jagdhose lovske hlače.
Jagdmantel lovski plašč.
Jaquet jaket (životni).

K.

Kamisol kamižola.
Kante rob, steppen prošiti, offene Kante odprti rob.
Kantenbreite širina robu.
Kehrseite narobe.
Kettenstiel verižvobd.
Kinderkleid otroška obleka.
Kleidermuster vzorec za obleko.
Kleidertracht noša.
Kleiderzusehnitt prikroj obleke.
Kleinigkeit malenkost, (drobnina).
Knapp tesen, ozek, napet.
Knie koleno.
Kniebug pregib kolena.
Kniegürtel hlačna podveza.
Knieschlitz razparek pri kolenu.
Knöchelsystem okostje.
Knopf gumba.
Kommissararbeit komisno (vojaško) delo.
Kontur kontura (obris).
Konto račun.
Kopf glava.
Körper život, (Oberkörper), gut gebaut dobro izrasel, missgestaltet pohabljen, Unterkörper spodnji život.
Körperbau životni vstroj, regelmässig (normal) pravilen, normalen, unregelmässig nepravilen, nenormalen.
Körperform oblika života.
Körpergrösse velikost telesa.
Körperhaltung držanje života.
Körperweite širina života.
Kostüm kostuma.
Kragen ovratnik, stehender stoječ, liegender ležeč.
Kragenbruch prelom ovratnika.
Kragenhöhe višina ovratnika.
Kragennaht šev ovratnika.
Kragenschlupfe zaponka ovratnika.
Kreis krog.
Kreisbogen lok.
Kreismessung merjenje kroga.
Kreisring kolobar.
Kreuzbein križna kost.

- **Kreuzstich** križevni vbod.
- **Krumme Linie** kriva črta.
- **Krümmung** krivina.
- **Kugel** (des Aermels) krogla.
- **Kunstgriff** (beim Handwerke) ročna spretnost.

L.

- **Länge** dolžina.
- **Längenmass** dolgostna mera.
- **Längenpunkt** dolgostna točka.
- **Längenverhältniss** razmerje dolgosti.
- **Länglich** podolgast.
- **Latzleiste** priklopek.
- **Lehrmethode** učna metoda (način).
- **Leib** telo, (zum Kleide) život, kurzer kratek, langer dolg.
- **Lende** ledje.
- **Linie** črta, wagrechte vodoravna, senkrechte navpična, schiefe poševna, winkelrechte pravokotna, volle polna, punktirte pikčasta, schräge povprečna.
- **Loch** luknja, ausnähen obšiti, Glanzloch svetla luknja, aufgezogenes zategnena.
- **Loehisen** votlo dleto.
- **Luxus** gizda.
- **Luxuskleid** gizdava obleka.

M.

- **Macherlohn** plačilo.
- **Mannigfaltig** raznovrsten.
- **Mantel** plašč.
- **Mantelkragen** plaščeni ovratnik.
- **Masche** petlja.
- **Maskenanzug** maskna obleka (kostum).
- **Mass** mera, Mass nehmen mero vzeti (pomeriti), gut genommenes Mass dobro vzeta mera.
- **Massband** merilo (centimeter).
- **Massstab** merilna palčica.
- **Massverhältniss** razmerje mer.
- **Meister** mojster.
- **Messgewand** mašna obleka.
- **Messung** merjenje.
- **Mildern** (eine Rundung) olehčiti.
- **Militäruniform** vojaška uniforma.
- **Mitte** sreda.
- **Mittelhand** dlan.
- **Mode** moda, šega.
- **Modegeschmack** modni ukus.
- **Modejournal** krojaške novine (modne).
- **Modell** model (obrazec).
- **Modenbild** modni obrazek.
- **Modenkleid** obleka po šegi.
- **Modenveränderung** spremen mode.

- **Muskulatur** mišičnost, muskelig mišičav.
- **Muster** vzor (patron).
- **Musterschnitt** vzorni kroj.
- **Musterzeichnungen** risanje vzorcev.

N.

- **Nachmachen** ponarejati.
- **Nacharbeit** ponočno delo.
- **Nadel** šivanka.
- **Nadelstich** vbod s šivanko.
- **Nähart** šivalni način.
- **Näher** šivalec.
- **Näherin** šivilja.
- **Nähmaschine** šivalni stroj.
- **Nähsehule** šola za šivanje.
- **Naht** šev.
- **Nationalgeschmack** narodni ukus.
- **Nationaltracht** narodna noša.
- **Négligé** (Bekleidung) posobna obleka (negliže).
- **Neumodisch** novošegen.
- **Niederbügeln** polikati.
- **Normal** normalen (pravilen).
- **Normalkörper** normalen život (telo).
- **Normalmass** normalna mera.
- **Nuance** za spoznanje, eine Nuance schmaler, breiter; za spoznanje ožji, širji.

O.

- **Oberarm** nadlehet, gornje lehti.
- **Oberarmknochen** nadlehtnica.
- **Oberflächlich** površen, nenatančen.
- **Oberkleid** povrhna obleka (krilo).
- **Oberleibweite** (Oberweite) zgornja širina, ganze cela, halbe polovična.
- **Oberschenkel** stegno.
- **Oeffnung** odprtje.
- **Ordensmantel** redovni plašč.
- **Organdin** (blago).
- **Original** izviren.
- **Originalzeichnung** izvirni (prvotni) naris.
- **Orleans** (blago).
- **Oval** jajčast (ovalen).

P.

- **Paar** par (dvoje).
- **Paletot** paletot, (povrhna suknja), einreihig jednovrsten, zweireihig dvovrsten.
- **Pantalon** hlače.
- **Parallellinie** paralela, (vzporednica).
- **Passen** prilagati se.
- **Passepoil** obrobek, (paspula).

Passepoiliren obrobiti (paspolirati).
Patrone vzorec (patron).
Peking (blago).
Pelerine plašč z obokom.
Pelzrock kožuh.
Perkal (blago).
Peruvien (blago).
Pettinet (blago).
Piqué (blago).
Plüsch blago, (pliš).
Positionsklassen vstavni razredi.
Postarbeit nujno delo.
Praktisch praktičen.
Praxis praksa.
Priesterrock duhovska suknja.
Probieren preskušati.
Profetenmantel potniški plašč.
Proportion sorazmerje, (proporcija).
Proportionallinie sorazmernica.
Proportionirt sorazmeren, (proporcijoniran).
Prüfneil (blago).
Puffärmel široki nabrani rokav, (nabušek).
Punkt točka, (pika).
Punktiren opikati, (punktirati).
Purpur škrlatna barva, (blago).

Q.

Quadrillirt mrežast.
Quaste čop.
Quer povprek, (povprečen).
Querfalte povprečni zagib.
Querlinie prečna črta, prečnica.
Quetschfalte položeni zagib.
Quittung pobotnica.

R.

Radmantel kolobar, (široki plašč).
Rand kraj, rob.
Rand (Tuchendel), krajec.
Rechnung račun.
Reduction zmanjšanje, redukcija.
Reductionsmass premenjevalna (redukcijaska) mera.
Reductionsschema premenjevalna redukcijaska tabela, (obrazec).
Regenmantel dežni plašč.
Reifrock krinolina.
Reihe vrsta.
Reitanzug jezdarska obleka.
Rentrirnaht zaelna šev.
Reparatur poprava (popravilo).
Rest ostanek.
Revers revers.

Reversbreite širina reversa.
Richtung smer.
Richtungslinie namerna črta, namernica.
Rococo (starodavni kroj), rokoko.
Rocklänge dolžina suknje.
Rockschoss pola suknje.
Rücken hrbet, gewölbter okrogli, voller polni, enger ozki, breiter široki.
Rückenbreite hrbtina širina.
Rückenkürmung hrbtina krivost.
Rückenlänge dolžina hrbta, kurze Taille kratek (dopasni) život.
Rückenlinie hrbtina črta.
Rückenmitte središče hrbta.
Rückennaht hrbtina šev.
Rückensciftheil (Kaiserschnitt) stranski del.
Rückentheil zadnji del.
Rückentheilschossfalte zagib zadnje pole.
Rückentheilspiegel nahrbtno zrcalo.
Rückenwirbel hrbtini vretenci.
Rumpf trup, čok.
Rundung krožina.

S.

Säbelbeinig krivonog, O-beinig razkolenčen, X-beinig vskolenčen.
Sachkenner veščak.
Saco sakó.
Sammet zamet, (blago) baržun.
Satin (blago).
Satinglot (blago).
Saum obrobek.
Saumbaht obrobná šev.
Scharlach (blago, barva), škrlat.
Schattenstreich senčna črta.
Scheitel teme.
Scheitelbein temenica.
Scheitelpunkt temenišče.
Schenkel stegno, Unterschenkel golenica.
Schenkelweite stegenska širina.
Schief poševen.
Schlafrock sobna hala.
Schlank vitek.
Schleppe vlek.
Schleppkleid obleka z vlekom.
Schlitz razparek.
Schlüsselbein ključnica.
Schlussnaht pasna šev.
Schlussweite pasna širina.
Schmutzleck madež.
Schnalle zaponka.
Schneider krojač, Zuschneider prirojalec.
Schneiden (nach dem Faden) rezati po niti, schlämmig počez.

Schnitt kroj.
Schoss pola.
Schossfalte zagib pole.
Schossnaht šev na poli.
Schossweite širina pole.
Schräglinie povprečna črta.
Schritt (am Beinkleide) razkrok.
Schrittlänge dolžina razkroka, Schrittweite širina razkroka.
Schrittnaht razkrokna šev.
Schulter pleča.
Schulterblatt plečna lopatica.
Schultergegend (unter dem Arme) pod pazduho.
Schulterhöhe ramna višina.
Schulterknochen plečna kost.
Schulternaht ramna šev.
Schultertiefe ramna globina.
Schulterumfang ramno obmerje.
Schweissblatt podpazdek.
Seide svila, (Drehseide svila sukanka).
Seitenhöhe stranska višina.
Seitennaht stranska šev.
Seitennahtspitze špička stranskega dela.
Seitentase stranski žep.
Seitentheil (Kaiserschnitt) stranski del.
Senkloth (Blei) grezilo.
Senkrechte Linie navpična črta.
Sitzbein sednica.
Sommerpaletot letni paletot.
Spalt (der Beine) razkrok.
Spange spona.
Spitzbauch trebušnik.
Staatsuniform državna uniforma.
Stehbrust stoječe prsi.
Steifen skrobiti.
Steifleinen trdo platno.
Stellpunkt stavna točka.
Stellung (des Körpers) držanje.
Stellungslinie vstavna črta.
Stich vbod.
Stiefelhose kratke hlače.
Stirnbein čelnica.
Stoff blago (roba), inländischer tuzemsko, ausländischer inozemsko.
Stoffbug zagib blaga.
Stoffkante krajec.
Strich glad, nach dem Strich po gladu, gegen proti gladu.
Strichseite lice.
Struck (blago) štruk.
Strupfe podpona.
Stück komad (kos).
Stückwerklohn plača od kosa.

T.

Taffet (blago).
Taille život.
Tailenband opasni trak.
Tailenlänge hrbtina dolžina (dopasni život).
Tailennaht životna šev.
Tailenweite pasna širina.
Talar talar.
Taschenbeilage podložek.
Tascheneinschnitt žepni vstriž.
Taschenklappe patka.
Taschenleiste žepni robek.
Theil del.
Theilung razdelitev.
Theilungseinheit razdelilna jednota.
Theilungspunkt razdelilna točka.
Theilungsstrich razdelilna črta.
Teorie teorija.
Thibet (blago).
Tiefe globina.
Tracht noša.
Tricot (blago).
Trigonometrie trikotomerstvo.
Trennen parati.
Tuch sukno.
Tuchstopfer celitelj sukna, stoppen celiti.
Tüffel (blago).
Tüll (blago).

U.

Uebersarbeiten (Umarbeiten) predelati.
Ueberkleid povrhna obleka.
Ueberkleiden preobleči se.
Ueberkreuzen prekrizati.
Ueberladen preobložiti.
Ueberlegen preložiti (predejati).
Uebermessen premeriti.
Uebernähen prešiti.
Uebernaht pošev.
Ueberrock povrhna suknja.
Uebersehlage obklad.
Uebersehlagen obložiti.
Ueberzieher ogrtač.
Umbügen pregniti.
Umdrehen zasukati.
Umfang obmerje.
Umgeschlagen zavihan.
Ungesäumt neobroblien.
Uniform uniforma.
Unterhose spodnje hlače (gače).
Unterkörper spodnji život (podpasni život).
Unterlegen podložiti.
Unterrichtsmethode naučni način.
Unterschenkel krača.

Unterweite spodnja širina.
Unterziehen podobleči.

V.

Verbinden spojiti (zvezati).
Verbindungsnaht zvezna šev.
Verbrämen obrobiti s kožuhovino.
Verdienen prislužiti.
Vergrössern povekšati.
Verhältniss razmerje.
Verkleinern zmanjšati.
Verkürzen skrajšati.
Verlängern podaljšati.
Verlängerung podaljšanje.
Verlegen preložiti.
Vermindern pomanjšati.
Vertheilen razdeliti, gleichmässig jednakomerno.
Vertiefen poglobiti.
Verunstalten pokvariti, pohabiti.
Verziehen skriviti (izvleči).
Vorderbüste poprsje.
Vorderlänge sprednja dolžina.
Vordertheil sprednji del.
Vordertheilshoss sprednja pola.
Vorgebogen naspred nagnen.
Vortreten (des Armloches) prestop.

W.

Wachseleinwand povoščeno platno.
Wade nožna meča.
Waffenrock vojna suknja.
Wagrecht vodoraven (horizontalen).
Wamms jopič.
Wappen grb.
Watte vata.
Wattiren vatirati.
Wattirleinwand trdo platno.
Wattirung vatiranje.
Webewaare tkanina.
Wegweiser kačipot.
Weiche meča.
Weichenbreite mečna širina.
Weite širina.
Wenden obrniti.
Winkel kot, rechter pravi.
Winkelarbeit zakotno delo.
Winkellinie kotna črta.

Winkelmass kotomer.
Winterrock zimska suknja.
Wirbelknochen vretenca.
Wirbelsäule hrbtenica.
Wochenlohn tedenska mezda.
Wollstoff volneno blago.
Wuchs rast (postava).

Z.

Zacken zobec.
Zackenspitze zobčena špička.
Zeichen znamenje.
Zeichnung naris.
Zeigefinger kazalec.
Zerfasern raztrepiti.
Zerschneiden razrezati razstriči.
Ziehen vleči (potezati) zvleči.
Zirkel šestilo.
Zirkelschlag (beim Mantel) krožni naris.
Zopf čop.
Zufadenschlagen pripenjati.
Zug vlek, einziehen vtegniti.
Zugabe glej Zuehör.
Zugeben pridati (dodati).
Zuehör (Zugabe) pridelek.
Zugeschnitten prikrojen.
Zuhafteln (Zuknöpfen) zapeti.
Zunft ceh.
Zurichten pripraviti.
Zurückschlagen zavihati.
Zurücksetzen nazad postaviti.
Zusammenfalten nagubati.
Zusammenheften speči.
Zusammenlegen zložiti.
Zusammennähen sešiti.
Zusammensetzen sestaviti.
Zusammensetzung sestava.
Zusammenstossen stikati.
Zusammenwickeln zviti.
Zusehneidekunst prikrojevalna umetnost.
Zusehneidethode prikrojevalna metoda (način).
Zusehneiden prikrojevati.
Zusehneider prikrojevalec.
Zusechnittsystem prikrojevalni sistem.
Zweinähtig dvoševen.
Zwickel klinek. *šitek*
Zwirn sukanec.
Zwischenleinen vmesno platno.

KAZALO.

	Stran
Predgovor k slovenski izdaji	5
I. O teoriji sorazmerne metode za prikrojjevanje	9
II. O glavnih (konstrukcijskih) merah	10
III. O sorazmerji glavnih mer	11
IV. Razlaganje znamenj	12
V. Konstrukcija osnovnega načrta	13
VI. Vstava točk in pomočnih črt v osnovni načrt	14
VII. Risanje kontur životnega modela	16
VIII. Konstrukcija za sakó	17
IX. Konstrukcija pol za životne suknje	19
X. Konstrukcija životnega jaketa in pol	20
XI. Konstrukcija fraka in njegovih pol	20
XII. Naris pole k zadnjemu delu	21
XIII. Konstrukcija rokavov	21
XIV. Konstrukcija životne suknje za životne in debele osebe	22
XV. Konstrukcija pol in rokavov za debele osebe	24
XVI. Konstrukcija telovnika	24
XVII. Konstrukcija službene in gala suknje za uradniško uniformo	25
XVIII. Konstrukcija hlač	26
XIX. Konstrukcija povrhne suknje s podstavo životnega modela	30
XX. Konstrukcija plašča (za uradniško uniformo) oziroma za menčikov	31
XXI. Konstrukcija za sakó za debele osebe	32
XXII. Konstrukcija povrhne suknje po sorazmerni metodi	33
XXIII. Razlaganje namerne črte za pole	34
XXIV. O životomerstvu in konstrukciji krojev za nenormalne rasti in držanja životov	35
XXV. Razlaganje pomočnih mer	36
XXVI. Razlaganje konstrukcije za osebe z naspred vpognjenim držanjem života	37
XXVII. Razlaganje konstrukcije za osebe z nazad vpognjenim držanjem života	38
XXVIII. Razlaganje konstrukcije za nenormalno visoko rast telesa	40
XXIX. Razlaganje konstrukcije za nenormalno majhno (stisnjeno) rast telesa	41
XXX. Razlaganje različnih pomočnih konstrukcij za prakso	41
Seznam manje znanih besed, katere se nahajajo v knjigi	44
Merilna tabela za konstrukcijo normalnih modelov po sorazmerni teoriji	45
Nemško-slovenski slovarček za krojaško obrt	47

Fig. 1.

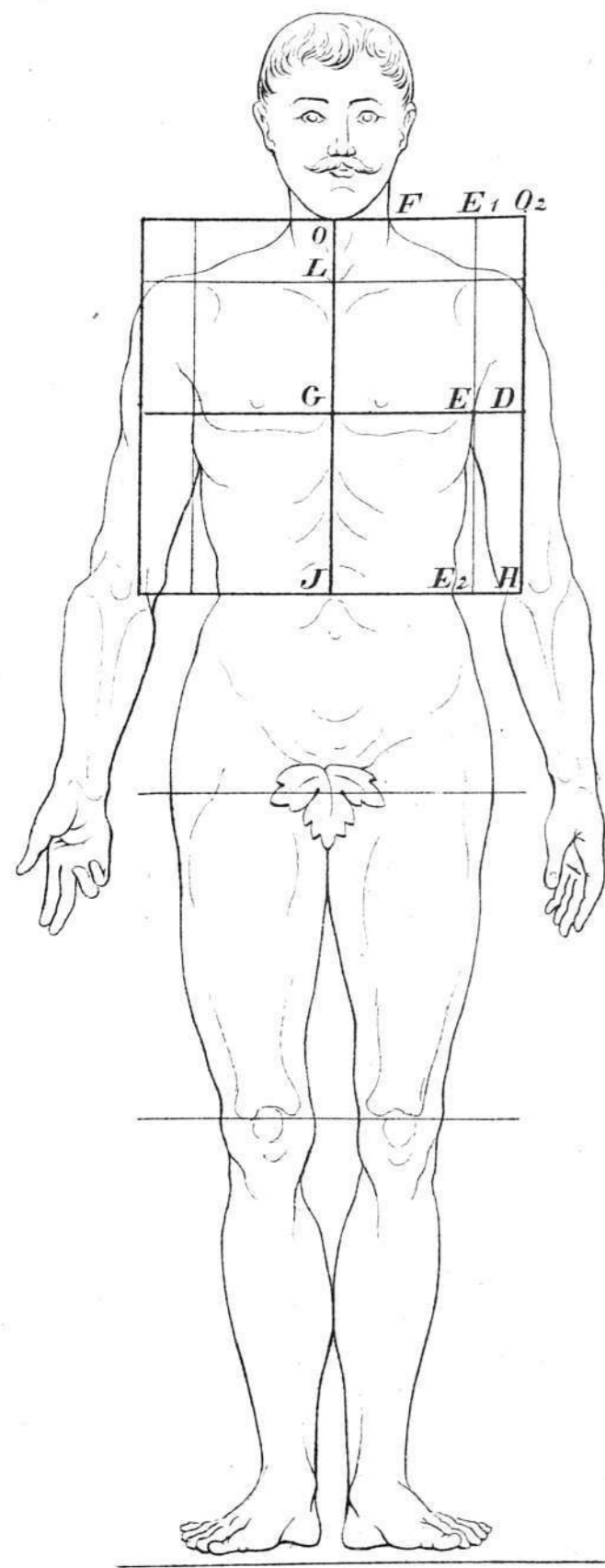

Fig. 2.

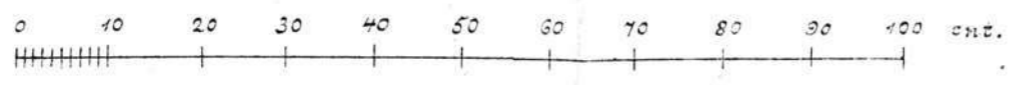
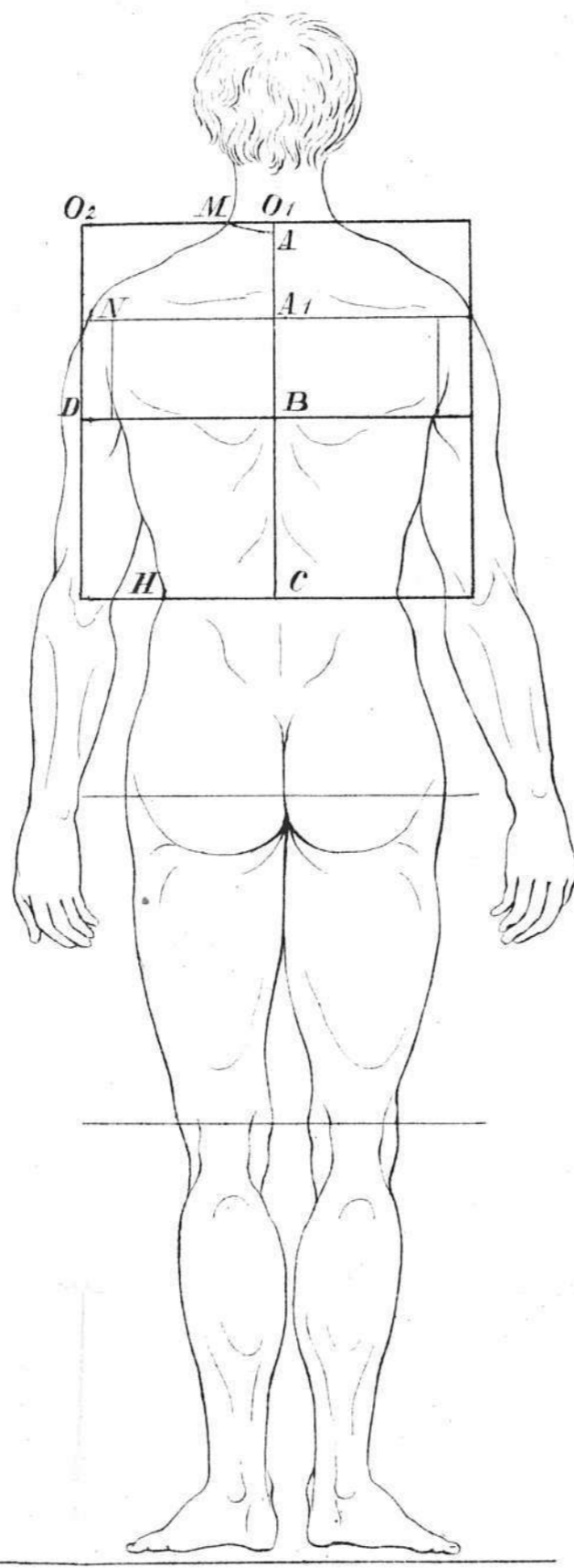

Fig. 3.

24*

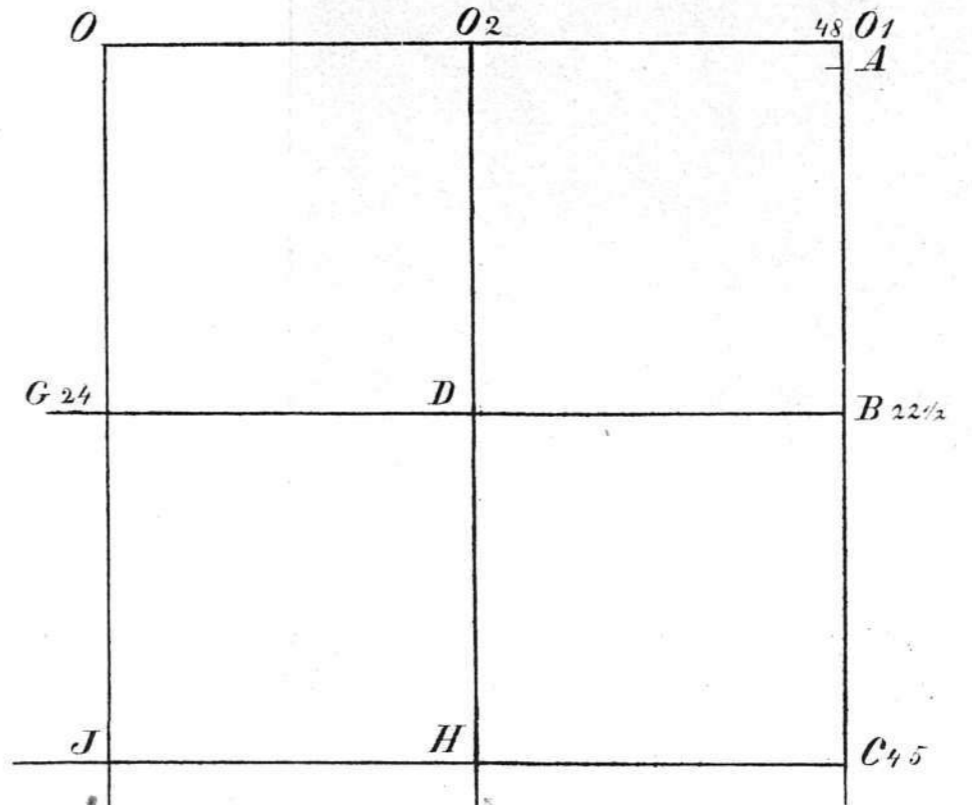
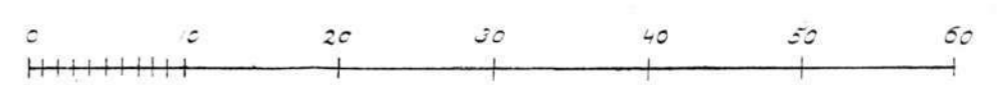
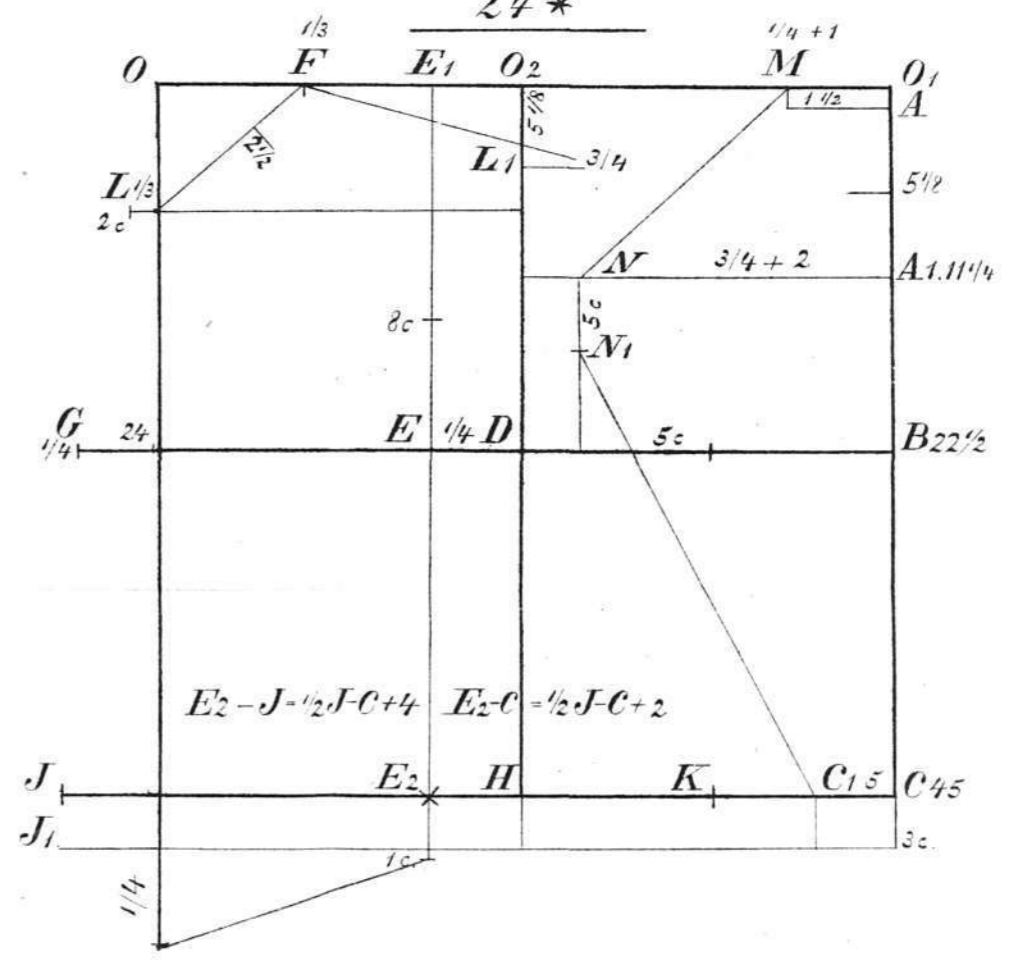
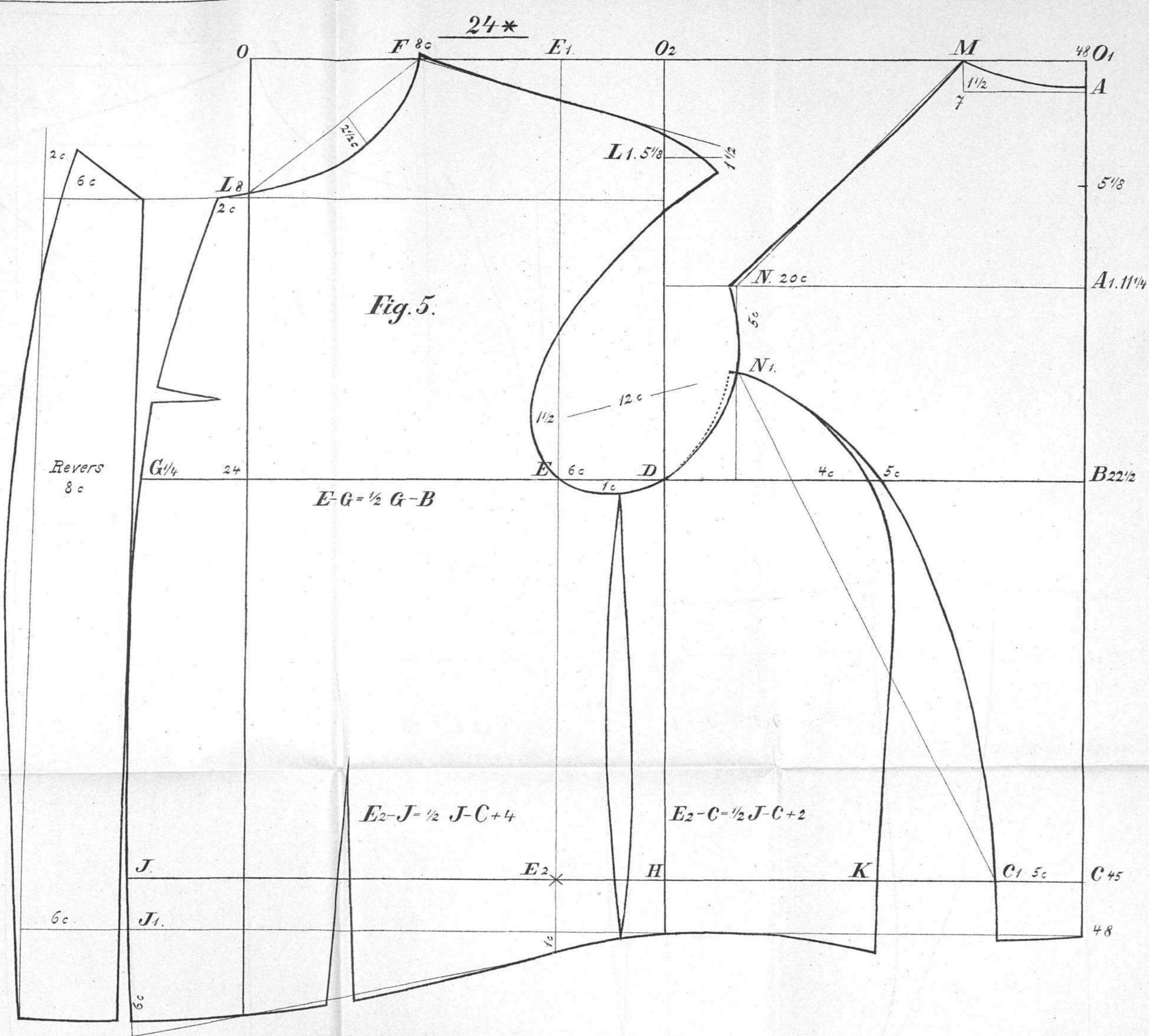

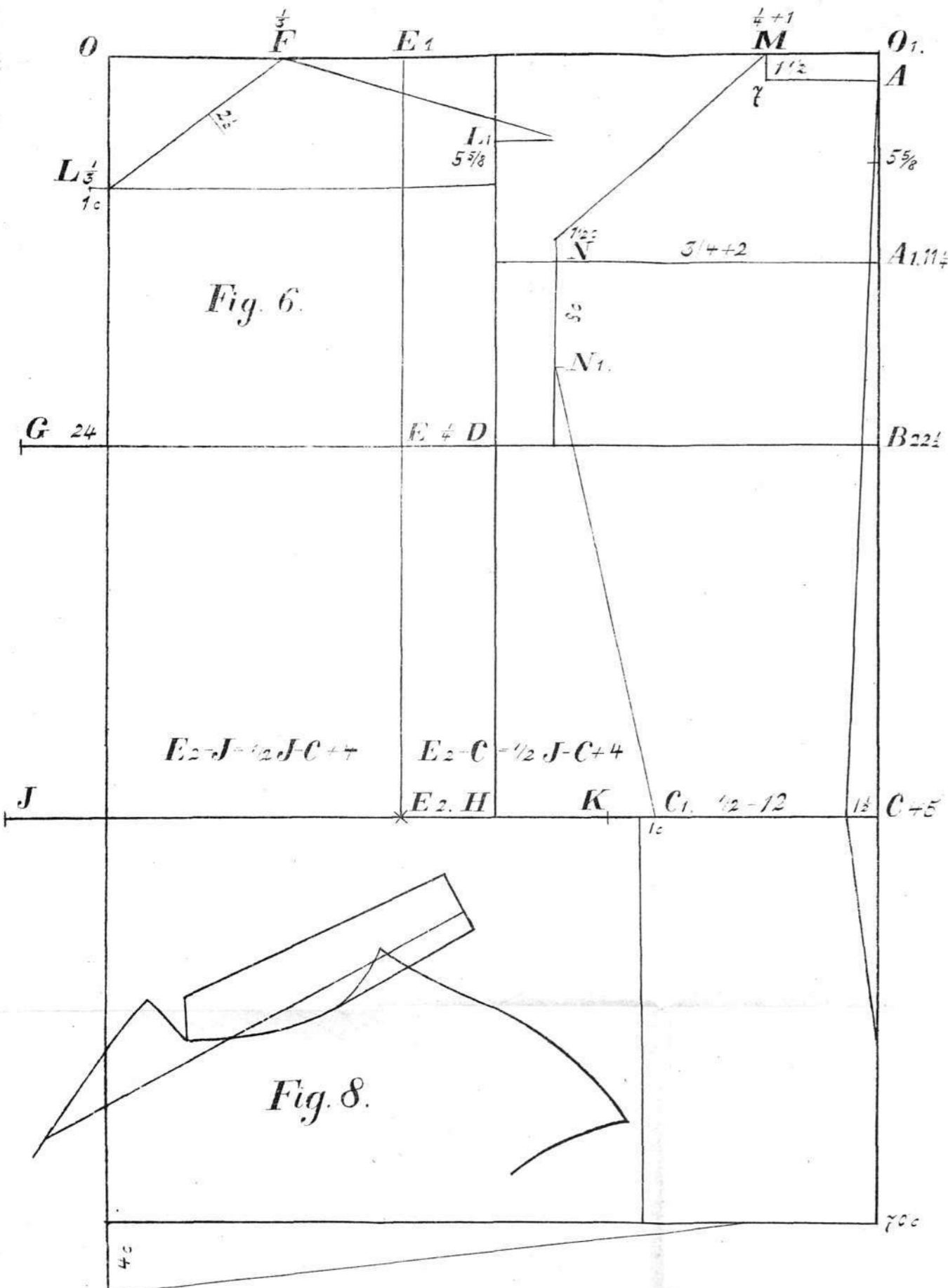
Fig. 4.

24*

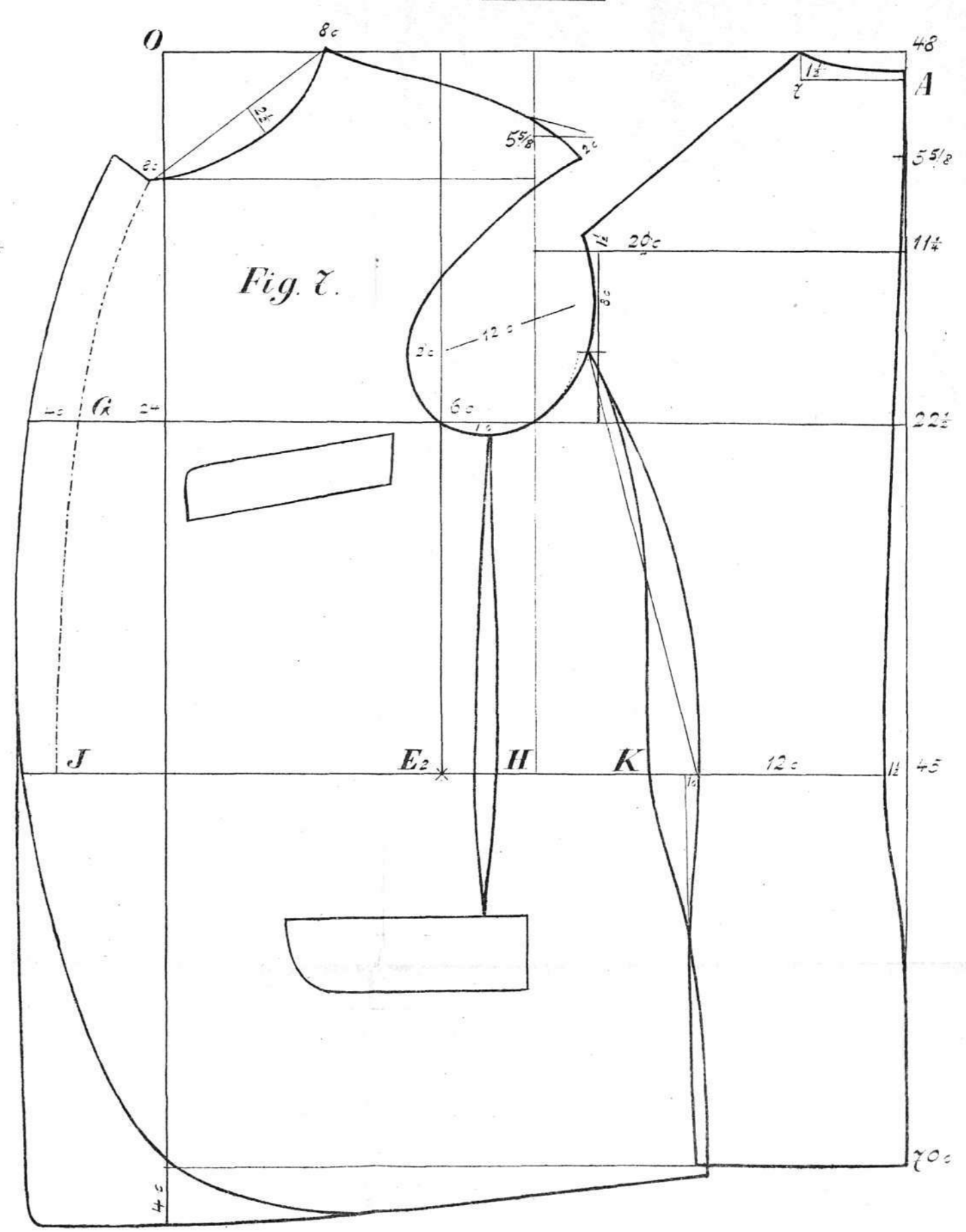

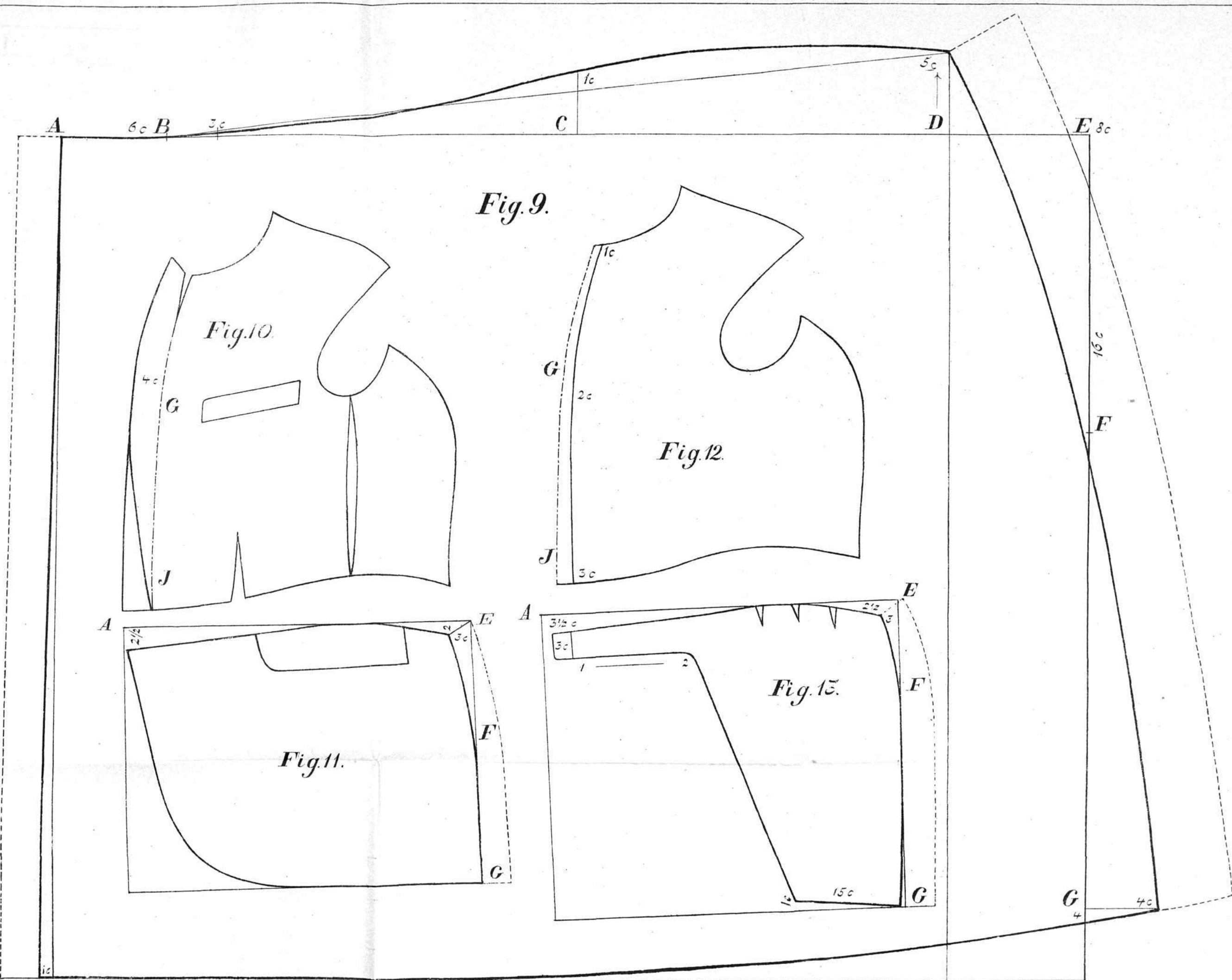

24*

24*

42

24 *

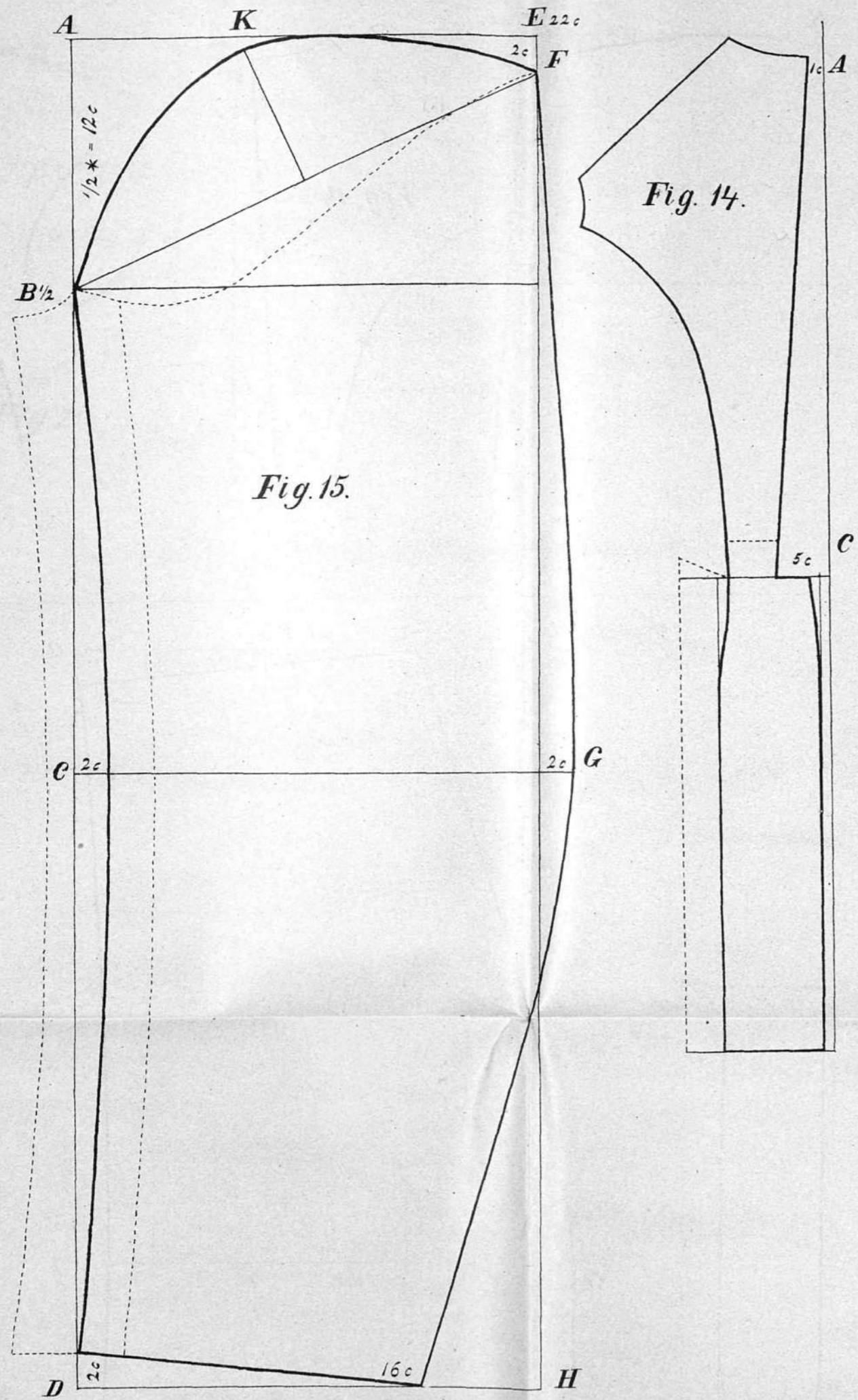
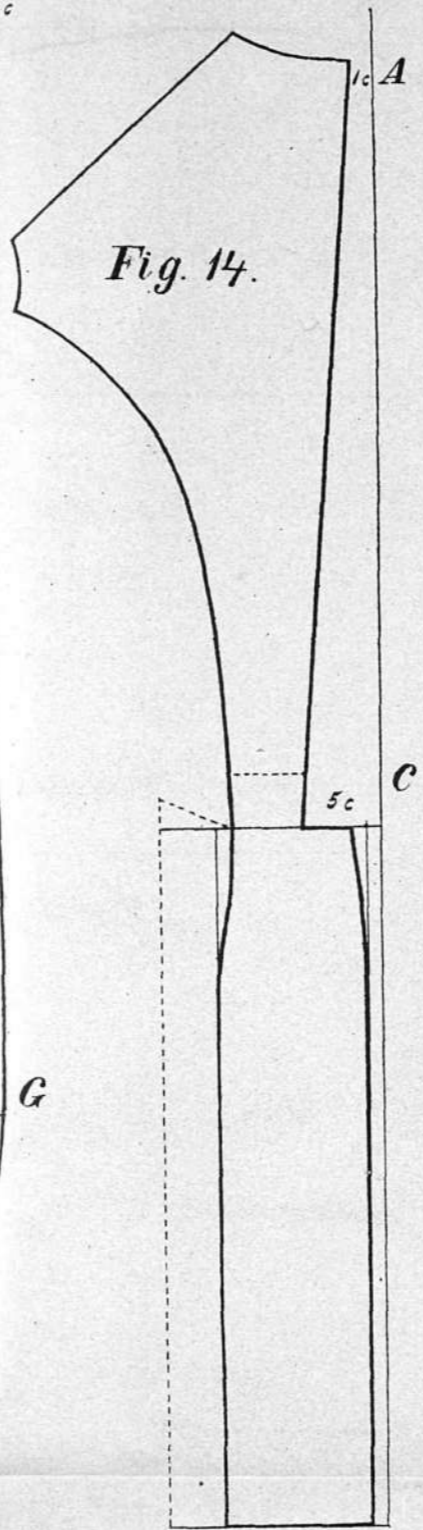

Fig. 14.

27 *

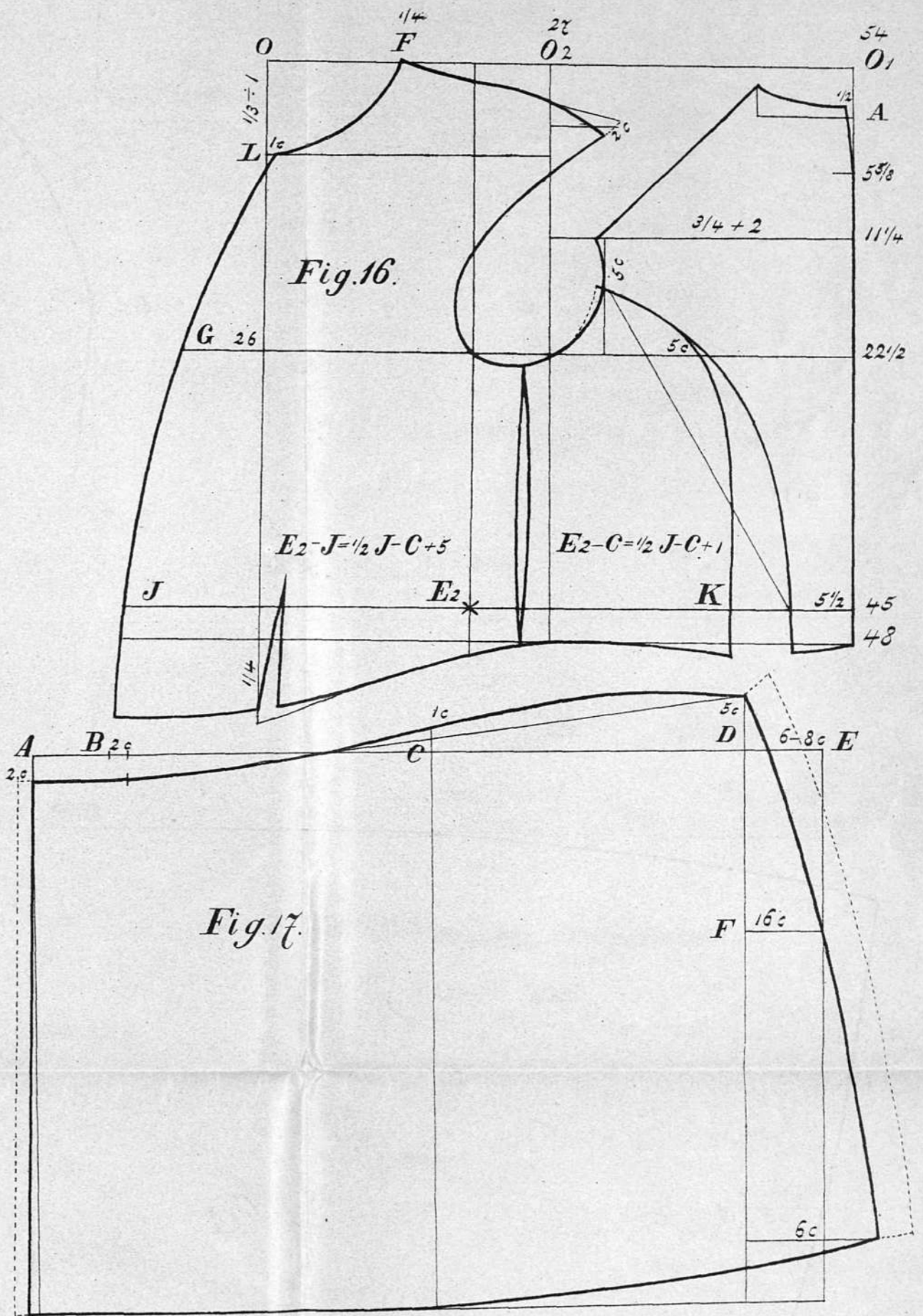

Fig. 16.

Fig. 17.

24*

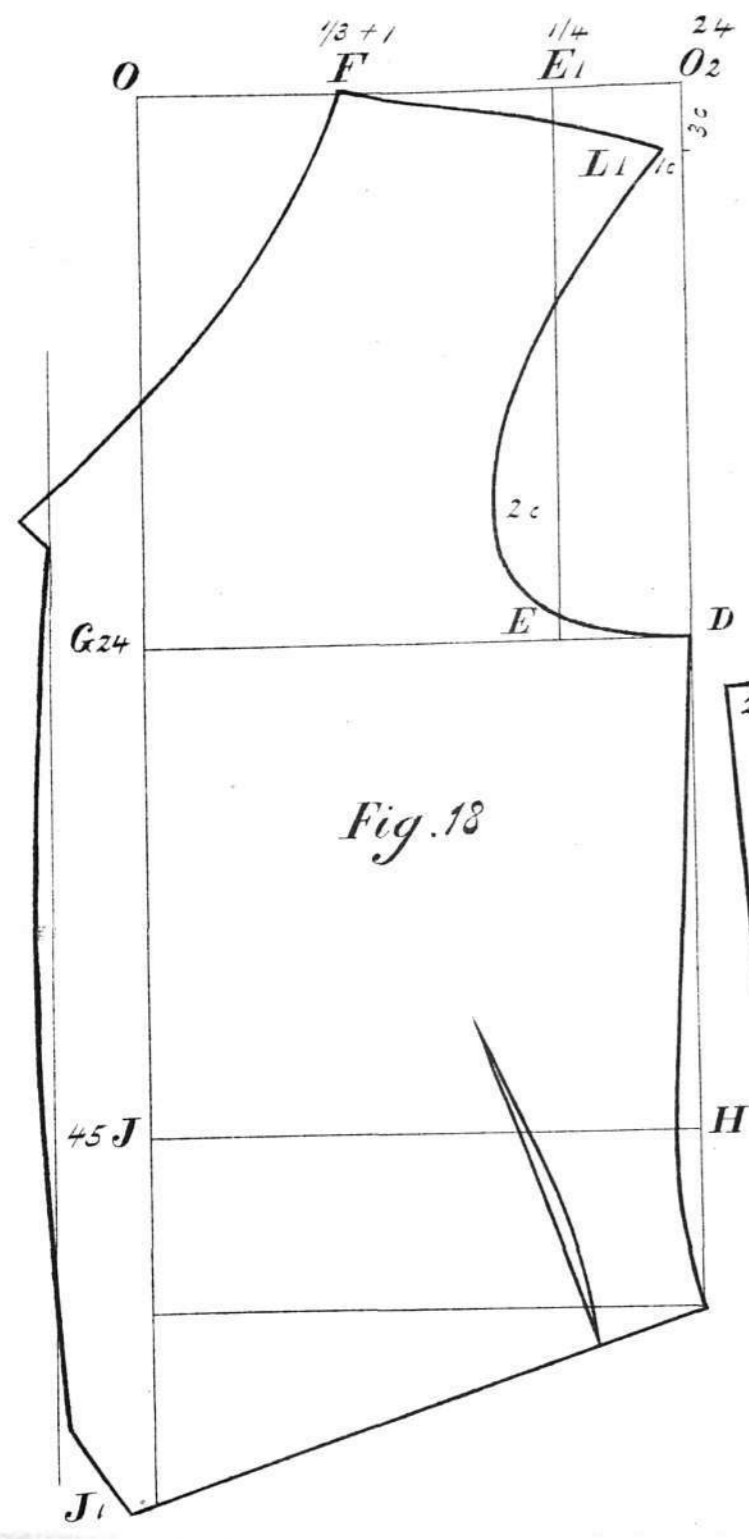

Fig. 18

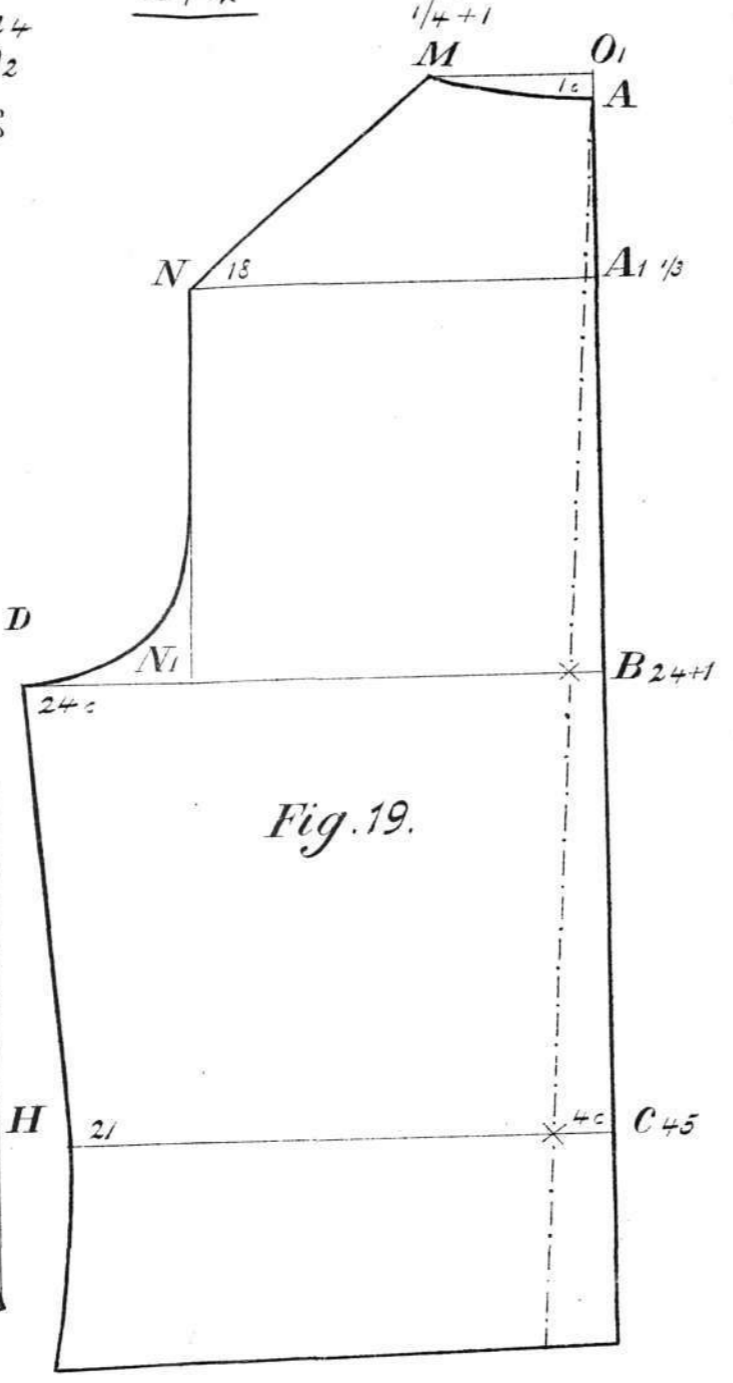

Fig. 19

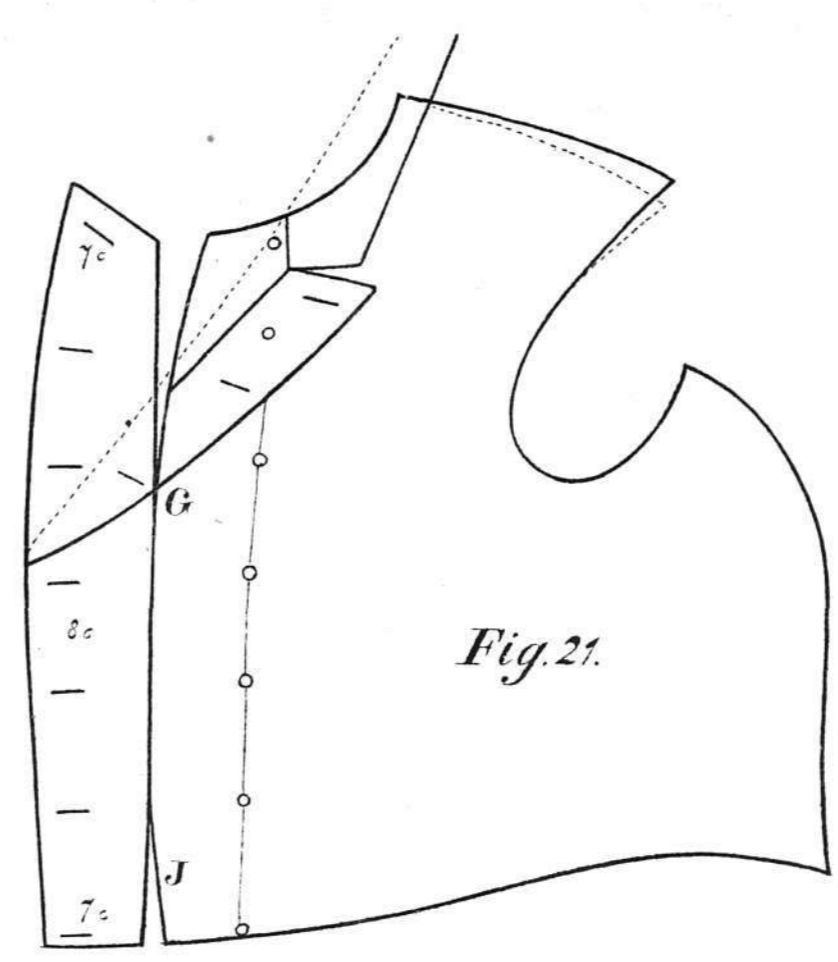

Fig. 21

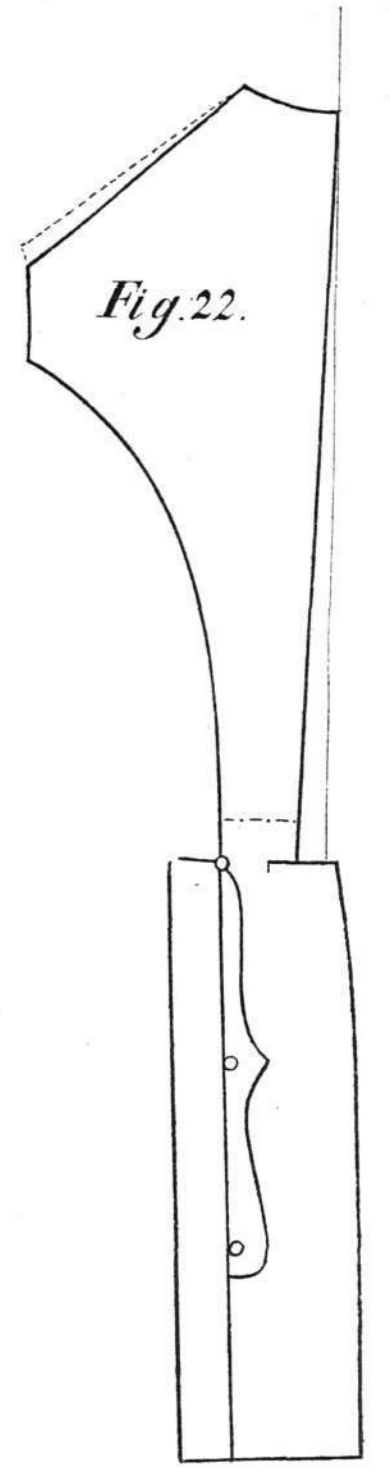

Fig. 22

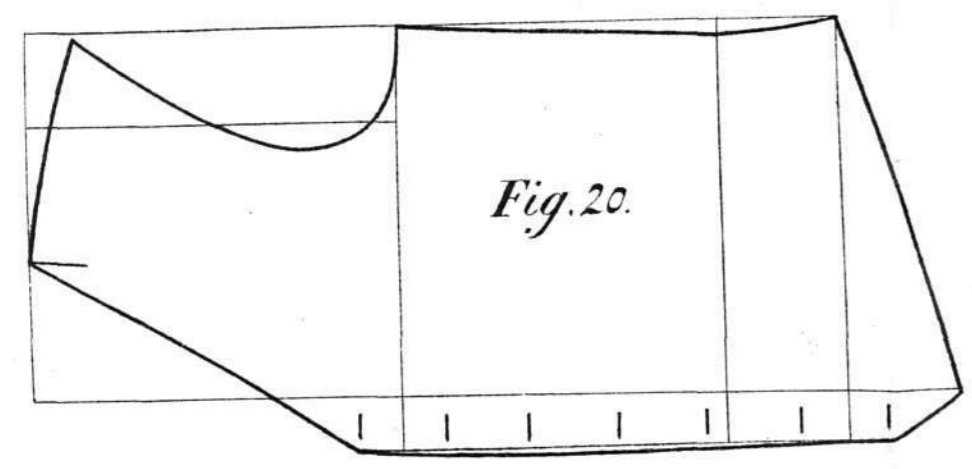

Fig. 20

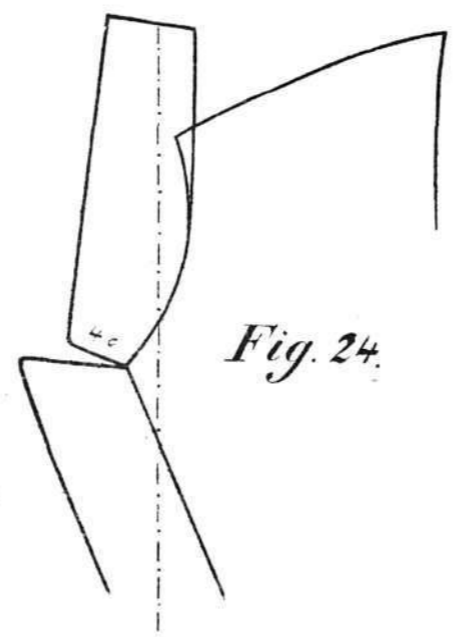

Fig. 24

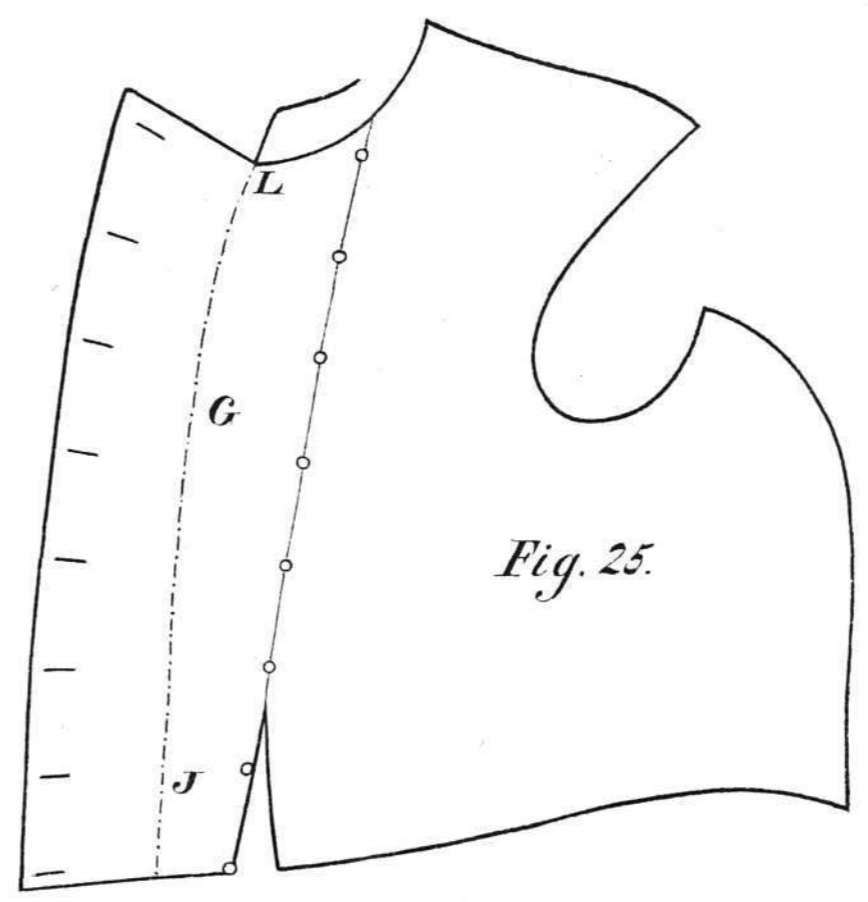

Fig. 25

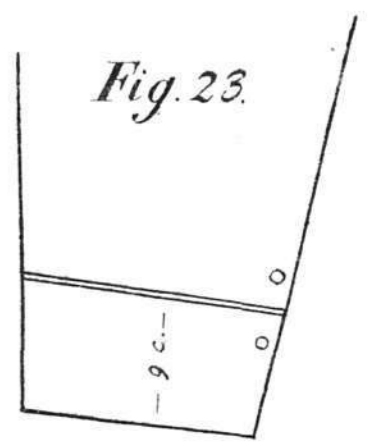

Fig. 23

